

Achtste jaargang, 2020,
nr. 7 (juli)

Bron: <https://www.toychamp.nl/kaart-van-europa-cito-300st-xxl>

Rechtspraak Europa

In één klik verbonden met Europa

Maandelijks overzicht van de rechtspraak van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) en het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJEU). De Nieuwsbrief Rechtspraak Europa is een samenvoeging van de Nieuwsbrief Rechtspraak Europa (Marc de Werd/Hof Amsterdam) en de GCE-nieuwsbrief (Joanne Bik/LBVr). Kernredactie: Joanne Bik, Doeke Kingma, Mariëlle Leenaers. Vaste medewerkers: Sophie Abelsma, Roel Andrea, Jos Beckers, Anouk Biersteker, Dorien Boessenkool, Anne-Marie ten Bosch, Stella van Gennip, Nicolien Keerweer, Nadine Laatsch, Maarten Lut, Suus Pesch, Judith van Riel en Charlotte Roseboom.

Rechtspraak Europa komt tot stand door een samenwerkingsverband tussen het Gerechtshof Amsterdam en het Landelijk Bureau Vakinhoud rechtspraak (LBVr), en wordt gepubliceerd op de [website van de rechtspraak](#) (inclusief archief), en op [Intro Europees recht](#) (alleen intern).

Het archief is te raadplegen op [rechtspraak.nl](#).

Rechtspraak Europa rechtstreeks ontvangen? Stuur een mail naar RechtspraakEuropa@rechtspraak.nl om te worden toegevoegd aan de verzendlijst.

Inhoud

Inhoud	2
Leeswijzer	4
Deel I - Rechtspraak	5
Aanbesteding en overheidsopdrachten (B)	5
Advocatuur	7
Arbeid, sociale zekerheid en vrij verkeer werknemers (B – C)	7
Asiel, migratie en burgerschap (B - S – V)	11
Belastingen algemeen en wederzijdse bijstand invordering van schuldvordering	17
Belastingen, btw (Fi)	18
Belastingen, douane en tariefindeling	22
Belastingen, vennootschappen en vrij verkeer kapitaal	22
Beroepskwalificaties	22
Brexit	23
Broeikasgasemissierechten	23
Consumenten (C)	24
COVID-19	28
Detentie en politieonderzoek (S)	29
Diensten, elektronische communicatiediensten	30
Digitale markt	31
Discriminatie	31
Dwangarbeid	31
Eigendomsrecht	32
Energiamarkt	33
Europees Openbaar Ministerie	35
Familielieven en familierecht (Fa – SZ)	35
Financiële diensten en markten (B – S)	38
GBVB - Gemeenschappelijk buitenlandse en veiligheidsbeleid	39
Gewasbeschermingsmiddelen	39
Gezondheid, geneesmiddelen en etikettering (B)	40
Godsdienst en godsdienstvrijheid (B)	42
Grondrechten (Handvest) en EVRM, algemeen	43
Handel en anti-dumping	44
Handelsagenten	44
Insolventie	44
IE - Intellectuele eigendom	45
Institutioneel recht	49
IPR	51
Kansspelen	53

Kindermishandeling.....	53
Kwekersrecht	54
Landbouw en visserij (B)	54
Levenslang	55
LHBT-rechten	55
Luchtvaart (C).....	56
Manipulatiesoftware auto's	58
Mededinging	59
Milieu en natuur.....	61
Nationaliteit (B – S)	63
Ne bis in idem (B – S)	63
Overlevering en uitlevering (S).....	64
Privacy en persoonsgegevens (B – S).....	65
Procesrecht en recht op eerlijk proces	69
Procesrecht en recht op eerlijk proces – civiel	69
Procesrecht en recht op eerlijk proces – strafrecht.....	70
Psychiatrisch onderzoek (S)	70
Rechtsstaat en rechterlijke macht	71
Recht op leven	73
Staatssteun	74
Strafrecht	75
Terrorisme en witwassen (S).....	77
Toegang tot documenten (B).....	78
Vennootschappen	78
Vervoer en reizen (Fi)	78
Verzekeringen	79
Vrij verkeer van goederen.....	80
Vrijheid van meningsuiting (B - S).....	80
Vrijheid van vereniging.....	83
Deel II - Overig	84
Algemeen.....	84
Cursus en opleiding	84
Nieuwsbrieven	86
NL zaken bij het HvJEU	87
NL zaken bij het EHRM.....	98

Leeswijzer

De redactie heeft ervoor gekozen om de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) en van het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJEU) en het Gerecht per rubriek gezamenlijk aan te bieden. De toenemende vervlechting van het EU recht en het EVRM sinds het Verdrag van Lissabon (2009) is met name zichtbaar op het terrein van de grondrechtenbescherming. Deze ontwikkeling naar een Europees ius commune maakt dat beide kenbronnen in een juridische casus gelijktijdig relevant kunnen zijn. De redactie wil aldus recht doen aan die Europese realiteit.

- **Om sneller te scrollen: klik op tweede icoon van boven "bladwijzers", de index blijft dan in de linkerkolom staan.**
- De nieuwsbrief is ingedeeld in alfabetisch gerangschikte onderwerpen.
- Prejudiciële verwijzingen bevatten een link naar de verwijzingsuitspraak op de website van het ECER. Voor de samenvattingen wordt gebruik gemaakt van de samenvattingen van ECER. Als de verwijzing nog niet beschikbaar is verwijst de link, voorzien van een * naar de algemene pagina van ECER.
- In de index is tussen haakjes aangegeven voor welke rechtsgebieden de informatie relevant is: Bestuursrecht (B), Civiel recht (C), Familierecht (Fa), Fiscaal recht (Fi), Strafrecht (S), Vreemdelingenrecht (V)

Volledigheid en selectiecriteria

- Voor wat betreft de Europese uitspraken streeft de redactie ernaar een volledig overzicht te geven van de voor Nederland relevante uitspraken.
- Alle prejudiciële verwijzingen uit alle lidstaten worden opgenomen in de nieuwsbrief.
- De Nederlandse uitspraken die in de nieuwsbrief staan, worden opgenomen omdat er een blog over is of omdat iemand de redactie heeft gewezen op een bepaalde uitspraak. Het overzicht van de Nederlandse jurisprudentie is dus niet volledig. Signalering van een relevante Nederlandse uitspraak wordt zeer op prijs gesteld.
- De redactie houdt ontwikkelingen bij via Twitter, Legal Intelligence etc. Uiteraard is dit overzicht niet volledig. Datzelfde geldt voor opleidingen, literatuur en noten bij arresten. Ook hiervoor geldt dat signalering door lezers op prijs wordt gesteld.

Deel I - Rechtspraak

Aanbesteding en overheidsopdrachten (B)

HvJ - ARREST - 4 juni 2020 - zaak C-429/19 - Remondis - Duitsland - ECLI:EU:C:2020:436 - geen conclusie - [arrest](#)

Overheidsopdrachten tussen entiteiten in de overheidssector

Richtlijn 2014/24/EU. Het betreft een geding tussen Remondis en het samenwerkingsverband voor afvalverwerking voor de regio Rijn-Moezel-Eifel, over het plaatsen van de opdracht voor de verwerking van afval in de mechanisch-biologische scheidingsinstallatie voor afval. Estland, Spanje en Oostenrijk hebben schriftelijke opmerkingen ingediend in deze zaak.

Hof: Artikel 12, lid 4, onder a), van richtlijn 2014/24/EU moet aldus worden uitgelegd dat er geen sprake is van samenwerking tussen aanbestedende diensten wanneer een aanbestedende dienst die binnen zijn territoriale bevoegdheidsgebied verantwoordelijk is voor een taak van algemeen belang, deze krachtens het nationale recht uitsluitend op hem rustende taak die uit verschillende handelingen bestaat, niet geheel zelf uitvoert maar aan een andere aanbestedende dienst, die niet van hem afhangt en binnen zijn eigen territoriale bevoegdheidsgebied eveneens verantwoordelijk is voor deze taak van algemeen belang, opdracht verleent om tegen vergoeding een van de vereiste handelingen te verrichten.

HvJ - ARREST - 11 juni 2020 - zaak C-472/19 - Vert Marine - Frankrijk - ECLI:EU:C:2020:468 - geen conclusie - [arrest](#)

Concessieovereenkomsten - Bewijs van herstel betrouwbaarheid

Richtlijn 2014/23/EU. Vert Marine, een vennootschap die gespecialiseerd is in het gedelegeerd beheer van sport- en vrijetijdsuitrusting en waarvan het merendeel van de activiteiten voortvloeit uit de exploitatie van concessieovereenkomsten met openbare lichamen, heeft bij de Conseil d'État beroep ingesteld tegen de stilzwijgende afwijzing door de Eerste Minister van haar verzoek tot intrekking van de artikelen 19 en 23 van decreet nr. 2016-86.

In dit verband stelt zij met name dat deze bepalingen niet verenigbaar zijn met artikel 38 van richtlijn 2014/23, aangezien zij ondernemers die van rechtswege zijn uitgesloten van deelname aan procedures voor de gunning van concessieovereenkomsten, na een onherroepelijke veroordeling voor een van de in artikel 39, lid 1, van ordonnantie nr. 2016-65 bedoelde ernstige inbreuken, niet de mogelijkheid bieden om het bewijs te leveren dat zij nalevingsmaatregelen hebben genomen om het herstel van hun betrouwbaarheid ondanks het bestaan van die veroordeling aan te tonen. Uit het aan het Hof overgelegde dossier blijkt dat de in artikel 39, lid 1, van ordonnantie nr. 2016-65 bedoelde inbreuken in wezen overeenkomen met de in artikel 38, lid 4, van richtlijn 2014/23 bedoelde strafbare feiten.

De verwijzende rechter vraagt zich af of artikel 38, leden 9 en 10, van richtlijn 2014/23 zich verzet tegen een nationale regeling die een ondernemer de mogelijkheid ontnemt om een dergelijk bewijs te leveren, wanneer hij van rechtswege is uitgesloten van deelname aan procedures voor de gunning van concessieovereenkomsten na een onherroepelijke veroordeling voor bijzonder ernstige inbreuken die de nationale wetgever met het oog op het invoeren van ethische normen bij overheidsopdrachten heeft willen beteugelen om de voorbeeldfunctie van de gegadigden te waarborgen.

Bovendien vraagt de verwijzende rechter zich af of, wanneer het onderzoek naar de passendheid van de door de ondernemer genomen nalevingsmaatregelen kan worden opgedragen aan de gerechtelijke autoriteiten, verschillende in het nationale recht voorziene gerechtelijke maatregelen – te weten ontheffing, gerechtelijke rehabilitatie en weglating van de vermelding van de veroordeling in formulier nr. 2 van het strafblad – kunnen worden geacht te voldoen aan de regeling inzake nalevingsmaatregelen van artikel 38, lid 9, van richtlijn 2014/23.

Hof: Artikel 38, lid 9, van richtlijn 2014/23/EU verzet zich tegen een nationale regeling die een ondernemer die onherroepelijk is veroordeeld voor een van de in artikel 38, lid 4, van deze richtlijn bedoelde strafbare feiten en voor wie het om die reden van rechtswege verboden is deel te nemen aan procedures voor de gunning van concessieovereenkomsten, niet de mogelijkheid biedt om het bewijs te leveren dat hij nalevingsmaatregelen heeft genomen waaruit het herstel van zijn betrouwbaarheid kan blijken.

Artikel 38, leden 9 en 10, van richtlijn 2014/23 verzet zich niet ertegen dat het onderzoek naar de passendheid van de door een ondernemer genomen nalevingsmaatregelen wordt opgedragen aan de gerechtelijke autoriteiten, mits de daartoe ingevoerde nationale regeling voldoet aan alle vereisten van artikel 38, lid 9, van deze richtlijn en de toepasselijke procedure verenigbaar is met de door de procedure voor de gunning van concessieovereenkomsten gestelde termijnen. Voorts moet artikel 38, lid 9, van richtlijn 2014/23 aldus worden uitgelegd dat het zich niet verzet tegen een nationale regeling op grond waarvan het de gerechtelijke autoriteiten is toegestaan om een persoon te ontheffen van een verbod van rechtswege om deel te nemen aan procedures voor de gunning van concessieovereenkomsten na een strafrechtelijke veroordeling, om een dergelijk verbod op te heffen of om elke vermelding van de veroordeling uit het strafblad weg te laten, mits dergelijke gerechtelijke procedures daadwerkelijk beantwoorden aan de gestelde voorwaarden en het met die regeling nagestreefde doel en, in het bijzonder, het mogelijk maken, wanneer een ondernemer wenst deel te nemen aan een procedure voor de gunning van concessieovereenkomsten, om tijdig het hem opgelegde verbod op te heffen, uitsluitend rekening houdend met het passende karakter van de door deze ondernemer aangevoerde nalevingsmaatregelen die door de bevoegde rechter beoordeeld zijn in overeenstemming met de in deze bepaling gestelde eisen, hetgeen door de verwijzende rechter dient te worden nagegaan.

HvJ - ARREST - 11 juni 2020 - zaak C-219/19 - Parsec Fondazione - Italië - ECLI:EU:C:2020:470 - geen conclusie - [arrest](#)

Overheidsopdracht - Uitsluiting lichamen zonder winstoogmerk van deelname

Richtlijn 2014/24/EU. Het betreft een geding over het besluit waarbij de nationale autoriteit het verzoek om inschrijving van Parsec in het nationale register van vennootschappen van ingenieurs en beroepsbeoefenaren die gerechtigd zijn om architectuur- en ingenieursdiensten te verrichten, heeft afgewezen.

Hof: Artikel 19, lid 1, en artikel 80, lid 2, van richtlijn 2014/24/EU verzetten zich tegen een nationale regeling op grond waarvan lichamen zonder winstoogmerk worden uitgesloten van deelname aan een procedure voor het plaatsen van een overheidsopdracht voor het verrichten van ingenieurs- en architectuurdiensten, hoewel deze lichamen krachtens nationaal recht gerechtigd zijn om de diensten te verrichten waarop de betrokken opdracht ziet.

HvJ - ARREST - 18 juni 2020 - zaak C-328/19 - Porin kaupunki - Finland - ECLI:EU:C:2020:483 - geen conclusie - [arrest](#)

Overheidsopdrachten voor vervoerdiensten - Samenwerkingsovereenkomst tussen gemeenten - Inhousecontract - Gunning, zonder oproep tot mededinging

Richtlijn 2004/18/EG. Dit verzoek is ingediend in het kader van een door de Porin kaupunki (stad Pori, Finland) ingeleide procedure met betrekking tot de gunning door deze stad van openbaarvervoerdiensten aan Porin Linjat Oy.

Hof: Artikel 1, lid 2, onder a), van richtlijn 2004/18/EG moet aldus worden uitgelegd dat een overeenkomst waarbij de gemeenten die partij zijn bij deze overeenkomst de verantwoordelijkheid voor de organisatie van diensten te hunnen behoeve aan een van hen toevertrouwen, uitgesloten is van de werkingssfeer van deze richtlijn op grond dat zij een overdracht van bevoegdheden in de zin van artikel 4, lid 2, VEU vormt, zoals uitgelegd in het arrest van 21 december 2016, Remondis (C-51/15, EU:C:2016:985).

Artikel 1, lid 2, onder a), van richtlijn 2004/18 moet aldus worden uitgelegd dat een samenwerkingsovereenkomst waarbij de gemeenten die partij zijn bij deze overeenkomst de verantwoordelijkheid voor de organisatie van diensten te hunnen behoeve aan een van hen

overdragen, het mogelijk maakt om deze gemeente ten aanzien van de opdrachten die na die overdracht zijn gegund als een aanbestedende dienst te beschouwen en haar de bevoegdheid verleent om een inhouse-entiteit zonder voorafgaande oproep tot mededinging diensten toe te vertrouwen die niet alleen haar eigen behoeften dekken maar ook die van de andere gemeenten die partij zijn bij die overeenkomst, terwijl die gemeenten zonder deze overdracht van bevoegdheden zelf in hun behoeften hadden moeten voorzien.

OVERIG

Nieuwe handboeken in het kader van sociaal verantwoord aanbesteden ([Europa decentraal](#))

Advocatuur

EHRM – ARREST – 25 juni 2020 – Bagirov t. Azerbeidzjan – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – [81024/12](#) – [28198/15](#) – ECLI:CE:ECHR:2020:0625JUD008102412

Schorsing en schrapping advocaat niet bij wet voorzien resp. disproportioneel -
Schending van artikelen 8 en 10 EVRM

Artikel 8 EVRM. In zijn hoedanigheid van advocaat had de klager op een bijeenkomst gesproken over het optreden van de politie en het recente overlijden van een persoon in voorlopige hechtenis, waarna zijn uitspraken in de pers kwamen. De moeder van de overleden persoon werd later de cliënt van de klager. De klager werd vervolgens voor de duur van een jaar geschorst zijn werkzaamheden als advocaat uit te voeren, nu hij zijn beroepsgeheim zou hebben geschonden. De klager stelde zich voor de nationale gerechten, en vervolgens bij het Europese Hof, op het standpunt dat hij geen vertrouwelijke informatie had prijsgegeven; de moeder had namelijk al over de – aan de politie te wijten – dood van haar zoon gesproken op een persconferentie nog vóórdat zij de cliënt van de klager werd. Later volgde een tweede disciplinaire sanctie: de klager werd van het tableau geschrapt vanwege uitspraken die hij had gedaan toen hij een politicus van de oppositie vertegenwoordigde. Beide disciplinaire sancties werden in stand gelaten door de nationale gerechten.

Het Hof is van oordeel dat zowel de schorsing als de schrapping strijdig zijn met de artikelen 8 en 10 EVRM. Ten aanzien van de schorsing overweegt het Hof dat daarin niet bij wet is voorzien in de zin van artikel 10 EVRM, hetgeen automatisch tot gevolg heeft dat de schorsing niet in overeenstemming is met de wet in de zin van artikel 8 EVRM. Met betrekking tot de schrapping overweegt het Hof dat de redenen die het nationale gerecht daaraan ten grondslag heeft gelegd onvoldoende redengevend zijn. Bovendien is deze zwaarst mogelijke sanctie volgens het Hof disproportioneel gelet op het doel dat daarmee wordt nagestreefd.

Arbeid, sociale zekerheid en vrij verkeer werknemers (B – C)

HvJ – ARREST – 4 juni 2020 – zaak C-588/18 – Fetico e.a. – [Grote Kamer](#) – Spanje – ECLI:EU:C:2020:420 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Arbeidstijd – Bijzonder verlof dat samenvalt met wekelijkse rusttijd en jaarlijkse vakantie

Richtlijn 2003/88/EG. De zaak gaat over de vaststelling van de voorwaarden waaronder gebruik kan worden gemaakt van het in artikel 46 van de cao geregelde bijzonder verlof met behoud van loon, bedoeld om de werknemer in staat te stellen bepaalde persoonlijke of familieverbindingen te vervullen wanneer de gebeurtenis die de aanleiding vormt voor het verlof, samenvalt met de door het Unierecht gewaarborgde wekelijkse rusttijd of jaarlijkse vakantie met behoud van loon.

Deze zaak biedt het Hof de gelegenheid om – op basis van de vaststelling dat bijzonder verlof met behoud van loon niet de bescherming van de veiligheid en de gezondheid van de werknemer tot doel heeft, maar slechts bedoeld is om de werknemer de mogelijkheid te bieden om voor bepaalde gelegenheden vrij te vragen van het werk – in herinnering te brengen dat richtlijn 2003/88 enkel minimumvoorschriften inzake veiligheid en gezondheid op het gebied van de organisatie van de

arbeidstijd vaststelt, en de lidstaten de vrijheid laat om voor de werknemer gunstiger bepalingen in te voeren op de gebieden die niet door het Unierecht worden bestreken.

Hof: De artikelen 5 en 7 van richtlijn 2003/88/EG zijn niet van toepassing op een nationale regeling die werknemers niet toestaat om het in die regeling vastgestelde bijzonder verlof met behoud van loon op te nemen op dagen waarop zij moeten werken, wanneer de behoeften en verplichtingen waarvoor dat bijzonder verlof in het leven is geroepen, zich voordoen tijdens de in deze artikelen bedoelde wekelijkse rusttijd of jaarlijkse vakantie met behoud van loon.

HvJ – ARREST – 25 juni 2020 – gevoegde zaken C-762/18 en C-37/19 – OH tegen Varhoven kasatsionen sad na Republika Bulgaria en CV tegen Iccrea Banca Spa – Bulgarije – ECLI:EU:C:2020:504 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Jaarlijkse vakantie - Onrechtmatig ontslag

Richtlijn 2003/88/EG. Als een werknemer onrechtmatig is ontslagen en weer moet worden aangesteld, hoe zit het dan met zijn recht op jaarlijkse vakantie? Moet dan rekening worden gehouden met de periode van ontslag, waarin hij dus niet werkte? Dat is in wezen de vraag die gemeenschappelijk is in deze Bulgaarse en Italiaanse zaken, die betrekking hebben op de arbeidstijdrichtlijn 2003/88.

Hof: Artikel 7, lid 1, van richtlijn 2003/88/EG staat in de weg aan nationale rechtspraak volgens welke een werknemer die onrechtmatig is ontslagen en later overeenkomstig het nationale recht zijn werkzaamheden in dienstverband heeft hervat na de gerechtelijke nietigverklaring van zijn ontslag, geen recht heeft op jaarlijkse vakantie met behoud van loon voor de periode tussen het ontslag en zijn wederindienstneming, op grond dat die werknemer tijdens deze periode geen daadwerkelijke arbeid in dienst van de werkgever heeft verricht.

Artikel 7, lid 2, van richtlijn 2003/88 staat in de weg aan nationale rechtspraak volgens welke, in geval van beëindiging van een arbeidsverhouding nadat de betrokken werknemer onrechtmatig werd ontslagen en nadien overeenkomstig het nationale recht opnieuw in dienst is genomen na de gerechtelijke nietigverklaring van zijn ontslag, deze werknemer geen recht heeft op een financiële vergoeding voor niet-opgenomen jaarlijkse vakantie met behoud van loon voor de periode tussen het onrechtmatige ontslag en zijn wederindienstneming.

- 📌 EU-Hof: Werknemers hebben recht op betaalde vakantie tussen onrechtmatig ontslag en wederindienstneming ([ECER](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G BOBEK – 11 juni 2020 – zaak C-300/19 – Marclean Technologies – Spanje – ECLI:EU:C:2020:451 – [conclusie](#)

Collectief ontslag – Referentieperiode voor de berekening van het aantal ontslagen

Richtlijn 98/59/EG. Deze richtlijn is van toepassing wanneer aan de voorwaarden van artikel 1 daarvan is voldaan. Een van deze voorwaarden heeft betrekking op het aantal ontslagen dat in een bepaalde periode (van 30 of 90 dagen, afhankelijk van de keuze die elke lidstaat maakt) plaatsvindt.

De vragen die in deze zaak worden gesteld, hebben betrekking op de methode die moet worden gebruikt om die periode vast te stellen. Eenvoudig gezegd, hoe moet die periode worden berekend wanneer een (voormalige) werknemer en zijn (voormalige) werkgever het oneens zijn over de vraag of er voldoende ontslagen zijn geweest om te leiden tot de toepassing van richtlijn 98/59?

A-G: Artikel 1, lid 1, onder a), van richtlijn 98/59/EG heeft betrekking op een periode van 30 of 90 opeenvolgende dagen die het ontslag van de betrokken werknemer omvat.

HvJ – CONCLUSIE A-G PI TRUZZELLA – 18 juni 2020 – zaak C-16/19 – Szpital Kliniczny im. **dra J. Babińskiego Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej e.a** – **Grote Kamer** – Polen – ECLI:EU:C:2020:479 – [conclusie](#)

Beginsel van gelijke behandeling – Indirecte discriminatie - Handicap

Richtlijn 2000/78/EG. Kan als discriminerend in de zin van richtlijn 2000/78/EG worden beschouwd het gedrag van een werkgever die, uitsluitend met het doel een economisch voordeel in de vorm van een lagere bijdrage te verkrijgen, een maandelijks premie toekent aan slechts een aantal van zijn werknemers met een handicap, die hij van de andere werknemers met een handicap onderscheidt op grond van de datum waarop het attest van erkenning van een handicap is verstrekt?

Een werkgever heeft aan zijn Poolse werkneemster met een handicap een toeslag op het arbeidsloon geweigerd die hij daarentegen wel aan andere werknemers met een handicap uitbetaalde, enkel omdat zij haar attest van erkenning van een handicap vóór een vergadering met de directie van de onderneming had ingediend. Tijdens deze vergadering had de onderneming – om ervoor te zorgen dat het aantal werknemers met een handicap werd verhoogd, zodat de bijdrage aan een fonds voor gehandicapten werd verlaagd – beloofd de litigieuze loontoeslag alleen toe te kennen aan degenen die na die datum een attest van erkenning van een handicap overlegden.

De – voor het Hof nieuwe – rechtsvraag die aan het onderhavige geding ten grondslag ligt, betreft dus de toepasbaarheid van het verbod van (directe of indirecte) discriminatie op het gedrag van een werkgever die twee groepen gehandicapten verschillend behandelt op grond van een ogenschijnlijk neutrale maatstaf (in casu, de datum van overlegging van het attest van erkenning van een handicap).

A-G: Artikel 2 van richtlijn 2000/78/EG moet aldus worden uitgelegd dat een onderscheid tussen personen binnen een groep die wordt onderscheiden door een beschermd kenmerk (handicap) een schending van het beginsel van gelijke behandeling kan inhouden, in de vorm van indirecte discriminatie, indien aan de volgende voorwaarden is voldaan: a) de werkgever maakt binnen die groep een onderscheid op grond van een ogenschijnlijk neutrale maatstaf; b) deze weliswaar ogenschijnlijk neutrale maatstaf is onlosmakelijk verbonden met het beschermde kenmerk (in dit geval handicap); c) deze maatstaf kan niet objectief worden gerechtvaardigd door een legitiem doel en de middelen voor het bereiken van dat doel zijn niet passend en noodzakelijk.

PREJUDICIÉLE VERWIJZING – VK – 22 juni 2020 – [zaak C-168/20 - MH et ILA](#)

Pensioenrechten in andere lidstaat – Failliete boedel

Samenvatting onder: [Insolventie](#)

RECHTSPRAAK NL – Parket bij de Hoge Raad – 7 mei 2020 (publ. 4.6.2020) – [ECLI:NL:PHR:2020:235](#)

Premieheffing Rijnvarende

Is de Inspecteur bevoegd om premies volksverzekeringen vast te stellen zonder voorafgaand Svbesluit? Is er sprake van schending van het EU-doeltreffendheidsbeginsel door dubbele procedures?

Feiten: De belanghebbende is Nederlander, woont in Nederland en was in januari 2013 in loondienst bij een Nederlandse werkgever en van februari t/m december 2013 bij een Cypriotisch uitzendbureau. Hij werkte in 2013 op een schip in eigendom van en geëxploiteerd door een in Nederland gevestigd bedrijf, waarvoor in 2010 een Rijnvaartverklaring is afgegeven. Na veel administratieve en procedurele perikelen heeft de CRvB bij een uiteindelijke A1-verklaring van 21 juni 2019 vastgesteld dat van februari 2013 t/m april 2014 de Belgische sociale-verzekeringswetgeving op de belanghebbende van toepassing was. Voor januari 2013, toen de belanghebbende nog bij de Nederlandse werkgever in loondienst was, is geen A1-verklaring afgegeven.

In geschil is of belanghebbende in januari 2013 in Nederland verzekerd en premieplichtig was en of de fiscus premie mag heffen zonder A1-verklaring die Nederland aanwijst als bevoegd.

De Rechtbank Zeeland-West-Brabant heeft het beroep van belanghebbende ongegrond verklaard.

Het Hof Den Bosch heeft bij tussenuitspraak prejudiciële vragen aan de Hoge Raad gesteld, die deze op 5 oktober 2018 heeft beantwoord (HR BNB 2019/44).

Bij einduitspraak heeft het Hof geoordeeld dat als, zoals in casu, de bestuursrechtelijke kolom tweemaal is doorlopen en daar in wezen de premieplicht voor het hele jaar 2013 is beoordeeld, de belastingrechter de premieplicht niet nog eens behoort te beoordelen, mede gezien het EU-rechtelijke doeltreffendheidsbeginsel. Uit het ontbreken van een stelselaanwijzingsbesluit van de SvB voor januari 2013 leidt het Hof af dat de SvB in geen geval Nederlandse premieplicht wilde aannemen voor die maand. Het Hof achtte de inspecteur daarom niet bevoegd om over die maand premies te heffen zonder vaststelling van premieplicht door de SvB in een besluit of A1-verklaring.

In cassatie betoogt de Staatssecretaris dat uit HR 1 juni 2018, [ECLI:NL:HR:2018:803](#), NTFR 2018/1277 volgt dat de inspecteur bij ontbreken van een A1-verklaring wel degelijk op grond van artikelen 57 en 58 Wfsv en 11 AWR bevoegd is om zelfstandig de premieplicht te beoordelen. Nu de SvB voor januari 2013 geen toepasselijke sociale wetgeving heeft aangewezen, moeten de inspecteur en de belastingrechter volgens hem zelfstandig de premieplicht beoordelen, welke beoordeling op grond van HR BNB 2019/44 wordt herzien als de SvB later een andersluidende A1-verklaring zou afgeven.

De A-G meent dat de Hoge Raad de opvatting dat de inspecteur zonder voorafgaande detachingsverklaring niet zelfstandig de premieplicht mag beoordelen en niet mag heffen al heeft verworpen. De EU-rechtelijke gelijkwaardigheids- en doeltreffendheidsbeginselen zijn volgens de A-G niet geschonden zijn. De Hoge Raad heeft in HR BNB 2019/44 voorzien in voorkoming van tegenstrijdige uitspraken door te bepalen dat de belastingrechter ofwel zijn uitspraak moet uitstellen totdat de stelselaanwijzing definitief is, ofwel – als hij niet heeft gewacht en een andersluidende CRvB-uitkomst volgt – zijn uitspraak moet herzien. Conclusie: cassatieberoep gegrond.

RECHTSPRAAK NL - Parket bij de Hoge Raad - 4 juni 2020 - [ECLI:NL:PHR:2020:237](#)

Premieheffing Rijnvarenden

Verordening (EG) 883/2004. Is de Luxemburgse E101- verklaring rechtsgeldig ingetrokken? Is de Inspecteur en belastingrechter bevoegd om verzekeringsplicht te beoordelen? Is de regularisatie ex Vo. 883/2004 van toepassing hoewel Rijnvarendenovereenkomst geldt? Zijn Luxemburgse premies in Nederland verrekenbaar? Is het EU-doeltreffendheidsbeginsel geschonden? Is de redelijke termijn overschreden? In deze zaak is de conclusie dat het cassatieberoep ongegrond is.

RECHTSPRAAK NL - Parket bij de Hoge Raad - 4 juni 2020 - [ECLI:NL:PHR:2020:239](#)

Premieheffing Rijnvarenden

Verordening (EG) 883/2004. Toepassingsverordening (EG) 987/009. Premieheffingsbevoegdheid onder de Rijnvarendenovereenkomst en verordening (EG) 883/2004 bij onjuiste Luxemburgse E-verklaringen. Is Nederland verplicht tot regularisatie met Luxemburg ex art. 16 Toepassingsverordening (EG) 987/009 of tot verrekening van Luxemburgse premies? Conclusie: principaal en incidenteel cassatieberoep van de belanghebbende ongegrond. Cassatieberoep van de Staatssecretaris gegrond.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Oostenrijk – 3 juni 2020 – [zaak C-163/20 - Finanzamt Hollabrunn Korneuburg Tulln](#)

Gezinsuitkering voor een kind dat in een andere lidstaat verblijft

Verordening (EG) nr. 883/2004. Verordening (EG) nr. 492/2011. Verordening (EG) nr. 987/2009 Artikelen 18 en 45 VWEU. Verzoekster en haar echtgenoot wonen met hun twee minderjarige kinderen in Tsjechië. Zij werkt als grensarbeider in Oostenrijk, haar man werkt in Tsjechië. Het Oostenrijkse belastingkantoor betaalde aan verzoekster overeenkomstig verordening 883/2004 een toeslag (aanvulling/compensatie) ter hoogte van het verschil tussen het recht op gezinsbijslagen in Tsjechië en in Oostenrijk. **Deze toeslag van in totaal €374,80 werd tot en met december 2018 uitbetaald.** Op grond van de op 1 januari 2019 van kracht geworden Oostenrijkse wettelijke **bepalingen werd het betaalde bedrag aangepast naar in totaal €232,-.** In geding is de vraag, of bij

de berekening van de toeslag moet worden uitgegaan van de hoogte van de Oostenrijkse gezinsuitkeringen, zoals deze vanaf 2019 voor daadwerkelijk in Oostenrijk wonende kinderen worden uitbetaald, dan wel of de hoogte van die toeslag moet worden aangepast aan het prijspeil in Tsjechië.

NOOT – bij prejudiciële vragen Hoge Raad aan HvJ

Hoge Raad stelt prejudiciële vragen over de positie van werknemers bij een door pre-pack voorbereide overgang van een onderneming, 11 juni 2020 ([cassatieblog](#))

BREXIT

- H. Verschueren, Socialezekerheidsrechten na de Brexit, in: [SEW 2020/6](#)
- Brexit and Labour Standards at the time of COVID-19 – To Converge or to Diverge, that is the Question ([EU law analysis](#))

EHRM factsheets

- [Trade union rights](#)
- [Work-related rights](#)
- [Legal professional privilege](#)
- [Slavery, servitude and forced labour](#)
- [Surveillance at workplace](#)

OVERIG

The Commission's proposal for a European Minimum Wage – another ultra vires challenge for the EU? ([European law blog](#))

WIKI

- [Wiki Coördinatieverordeningen 1408/71 en 883/2004 en de bijbehorende toepassingsverordeningen](#)

Asiel, migratie en burgerschap (B - S - V)

EHRM – ARREST – 2 juni 2020 – S.A. t. Nederland – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 3) – [49773/15](#) – ECLI:CE:ECHR:2020:0602JUD004977315

Uitzetting van een asielzoeker naar Soedan - Beroep op onmenselijke en vernederende behandeling in het land van herkomst – Geen strijd met artikel 3 EVRM.

Artikel 3 EVRM. Klager is een asielzoeker die 2010 naar Nederland is gekomen. Hij stelt uit Soedan te komen. De eerste twee asielaanvragen van klager worden afgewezen. Klager beweert dat hij bij terugkeer naar Soedan het risico loopt op een onmenselijke en vernederende behandeling, omdat hij een niet-Arabische etnische afkomst heeft. De autoriteiten geloven klager niet, onder meer niet omdat hij naar Nederland is gekomen met een Tsjadisch paspoort.

In 2015 wordt klager geïnformeerd over zijn uitzetting de volgende dag. Hij dient een bezwaarschrift in bij de Staatssecretaris van Veiligheid & Justitie en daarnaast verzoekt hij om een voorlopige voorziening bij de rechtbank om uitzetting te voorkomen. De voorziening wordt afgewezen met de motivering dat het niet noodzakelijk is om te onderzoeken of klager het risico loopt op een onmenselijke of vernederende behandeling in Soedan, nu zijn identiteit en nationaliteit niet zijn aangetoond. Klagers vertrek wordt wel tot nadere order op basis van een voorlopige maatregel opgeschort in afwachting van het onderzoek naar klagers zaak, op grond van artikel 39 van het reglement van het EHRM.

Klager dient een derde asielaanvraag in, welke door de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State in 2018 wordt afgewezen onder verwijzing naar de eerdere motivering dat de verklaringen van klager niet geloofwaardig zijn, met name niet die betrekking hebben op zijn land van herkomst.

Klager beroept zich bij het Hof – tevergeefs – op schending van artikel 3 EVRM met betrekking tot zijn uitzetting naar Soedan. Het Hof overweegt in het bijzonder dat de aanwezigheid van een reëel risico op een onmenselijke en vernederende behandeling in het land van terugkeer, gericht moet zijn op de voorzienbare gevolgen van de verhuizing van klager naar het land van terugkeer, gelet op de algemene situatie daar en de persoonlijke omstandigheden van de klager. De situatie in Soedan is, mede gelet op eerdere uitspraken, niet van dien aard dat deze reeds een schending van artikel 3 EVRM opleveren. Nu de mishandeling van onderdanen met een niet-Arabische etnische afkomst niet systematisch van aard is, leidt dit evenmin tot een risico op schending van artikel 3 EVRM ingeval van terugkeer. Ten slotte benadrukt het Hof dat de nationale autoriteiten naar het oordeel van het Hof het meest capabel zijn om over de geloofwaardigheid van de verklaringen van klager te oordelen.

[EHRM – ARREST – 2 juni 2020 – Azerkane t. Nederland – persbericht – arrest \(niveau 3\) - 3138/16 - ECLI:CE:ECHR:2020:0602JUD000313816](#)

Uitzetting van klager, die al zijn hele leven in Nederland woont - Geen schending Artikel 8 EVRM. Klager heeft de Marokkaanse nationaliteit en woont in Rotterdam. Hij woont al zijn hele leven in Nederland, waar hij ook naar school ging. In oktober 2013 heeft de minister van Veiligheid en Justitie de verblijfsvergunning van klager ingetrokken, een inreisverbod van tien jaar opgelegd en hem meegedeeld dat hij het land onmiddellijk moest verlaten, omdat klager als een bedreiging voor de openbare orde en veiligheid werd beschouwd vanwege veroordelingen wegens het plegen van verschillende misdrijven.

Het Hof overweegt dat de beslissing om de klager uit te zetten een inbreuk vormt op zijn recht op zijn gezinsleven. Gelet op het feit dat de verdachte als minderjarige al verschillende misdrijven had gepleegd en hij nog enkele malen is veroordeeld als meerderjarige, is het Hof met de nationale autoriteiten van oordeel dat het gedrag van klager een bedreiging voor de openbare orde en veiligheid vormt. Ook zijn gedrag in de periode tussen het plegen van het feit en de definitieve beslissing tot uitzetting is niet zodanig dat het een tegenwicht biedt aan zijn veroordelingen. Daarnaast acht het Hof erg van belang dat klager na de definitieve beslissing wederom een serieus strafbaar feit heeft gepleegd, waarna hij in korte tijd nog tweemaal is veroordeeld voor verboden wapenbezit. Gelet op de persoonlijke omstandigheden twijfelt het Hof er niet aan dat klager sterke banden heeft met Nederland en dat zijn banden met Marokko gelimiteerd zijn. Desalniettemin is er geen bewijsmateriaal ingediend waaruit zou blijken dat het voor klager onmogelijk of buitengewoon moeilijk zou zijn om in Marokko te wonen. Het Hof is, met name gelet op het aanhoudende en ernstige karakter van de misdrijven van klager, van oordeel dat de nationale autoriteiten in deze zaak een billijk evenwicht hebben gevonden, aangezien de uitzetting en uitsluiting van klager uit Nederland evenredig is met de nagestreefde doelstellingen en daarom noodzakelijk in een democratische samenleving. Er is geen inbreuk.

[EHRM – ARREST – 25 juni 2020 - Ghomid e.a. t. Frankrijk – persbericht – arrest \(niveau \) - 52273/16 - 52285/16 - 52290/16 - 52294/16 - 52302/16 - ECLI:CE:ECHR:2020:0625JUD005227316](#)

Dubbele nationaliteit - Ontnemen nationaliteit na strafrechtelijke veroordeling - Geen strafrechtelijke sanctie – Geen strijd met het recht op privéleven omdat klager niet onmiddellijk het grondgebied hoeft te verlaten

Samenvatting onder: [Nationaliteit](#)

[EHRM – ARREST – 25 juni 2020 – Moustahi t. Frankrijk – persbericht – arrest \(niveau 2\) - 9347/14](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:0625JUD000934714

Illegaal binnengekomen kinderen land uit gezet - Schending van artikelen 3, 5, 8 EVRM en 4 van het vierde Protocol

Artikelen 3, 5, 8 en 13 EVRM. Deze zaak gaat over twee jonge kinderen die illegaal Frans grondgebied zijn binnengekomen. Direct na hun binnenkomst werden zij in detentie geplaatst tezamen met twee volwassen aan wie zij *willekeurig* waren gekoppeld. Vervolgens werden zij teruggestuurd naar hun land van herkomst zonder onderzoek naar hun situatie. Het handelen van de Franse autoriteiten levert meerdere schendingen van de rechten uit het EVRM op.

Zo is het Hof van oordeel dat de 'toewijzing' van de kinderen aan twee willekeurige volwassen eerder te maken had met het verzekeren van een snelle terugkeer, dan dat dit daadwerkelijk voor hun bestwil was, waardoor artikel 8 EVRM is geschonden. De Franse autoriteiten hebben de kinderen **geen effectieve bescherming geboden, noch hebben zij rekening gehouden met de risico's van hun terugkeer**, hetgeen een schending van artikel 3 EVRM oplevert. Hun plaatsing in detentie levert voorts een schending op van artikel 5, eerste lid, EVRM, en bij gebrek aan mogelijkheden de rechtmatigheid van die detentie te toetsen, eveneens een schending van artikel 5, vierde lid, EVRM. Hun verwijdering levert bovendien een **'collectieve verwijdering van vreemdelingen' op, verboden in artikel 4 van het vierde Protocol.** Ten slotte komt het Hof tot een schending van artikel 13 EVRM in samenhang met de geschonden artikelen 3 en 8 EVRM en 4 van het vierde Protocol.

[EHRM – ARREST – 30 juni 2020 – Muhammad Saqawat t. België – persbericht – arrest \(niveau 2\) – 54962/18](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:0630JUD005496218

Onrechtmatige detentie in afwachting asielprocedure – Geen effectieve beroepsprocedure

Artikel 5 EVRM. Richtlijn 2013/33/EU. Klager, die als asielzoeker gedurende enkele maanden in detentie verbleef in afwachting van zijn uitzetting uit België, bestrijdt de rechtmatigheid van zijn detentie.

Klager heeft, aangekomen op luchthaven Zaventem in december 2017, asiel aangevraagd. Diezelfde dag werd hem de toegang tot België ontzegd door het vreemdelingebureau, werd hij vastgehouden en vervolgens in detentie genomen. Enkele weken later is zijn asielaanvraag formeel afgewezen, evenals zijn hierop volgende aanvragen, terwijl zijn detentie telkens is verlengd, ondanks de door klager ingestelde beroepsprocedures. In april 2018 is klager uiteindelijk vrijgelaten.

Klager doet een beroep op artikel 5 EVRM (recht op vrijheid en veiligheid). Hij stelt dat zijn detentie onverenigbaar is met dit artikel en stelt dat hij geen effectieve beroepsmogelijkheid heeft gehad tegen deze detentie.

Het hof stelt vast dat er sprake is geweest van een schending van artikel 5, eerste en vierde lid, EVRM.

Het is volgens het Hof vaste jurisprudentie dat voor ontneming van vrijheid van een asielzoeker een wettelijke basis moet zijn. Deze wettelijke basis moet gedurende de gehele duur van de detentie geldend recht zijn. (Paci t. België, nr. 45597/09, § 64, 17 april 2018). De nationale rechter heeft geoordeeld dat het besluit van 20 februari 2018 tot oplegging van detentie voor de periode van 20 tot 27 februari 2018 onvoldoende gemotiveerd was en dat geen rekening is gehouden met de specifieke omstandigheden van klager, zoals is voorgeschreven door o.a. richtlijn 2013/33/EU. Het Hof oordeelt daarom dat de detentie van 20 tot 17 februari 2018 onrechtmatig is geweest.

Bij besluit van 27 februari 2018 is de detentie besloten voor de periode van 27 februari 2018 tot 14 mei 2018. Het Hof is het eens met het Belgische Cassatiehof dat het besluit van 27 februari 2018 **geen motivatiegerebrek vertoont. De "chambre des mises en accusation" heeft vervolgens geoordeeld dat de detentie niet gedurende de gehele detentieperiode rechtmatig is geweest.** Voor de periode van 6 mei tot 14 mei ontbrak een wettelijke basis.

Het recht op een effectieve beroepsmogelijkheid is geschonden omdat de procedure die wel beschikbaar was, en die uiteindelijk heeft geleid tot zijn vrijlating op 14 mei 2018 niet voldoet aan het vereiste dat er snel een definitieve uitspraak moet kunnen worden gedaan over de rechtmatigheid van de detentie.

HvJ – ARREST – 11 juni 2020 – zaak C-448/19 – Subdelegación del Gobierno en Guadalajara – Spanje - ECLI:EU:C:2020:467 – geen conclusie – [arrest](#)

Vergunning langdurig verblijf – Plegen strafbaar feit waarvoor vrijheidsstraf minimaal één jaar geldt – Verwijdering zonder beoordeling ernstige bedreiging

Richtlijn 2003/109/EG. Richtlijn 2001/40/EG. WT is Marokkaans staatsburger met een vergunning tot langdurig verblijf in Spanje. Toen WT zich op 22 februari 2016 meldde bij de bevoegde politieautoriteiten om de formaliteiten in verband met zijn vreemdelingenstatus te vervullen, constateerde de verantwoordelijke politieambtenaar dat hij tussen 2011 en 2014 was veroordeeld tot meerdere straffen, waaronder drie gevangenisstraffen van meer dan een jaar. Bijgevolg is er tegen WT een bestuursrechtelijke procedure voor verwijdering ingeleid, in het kader waarvan hij is gehoord.

WT betoogde onder meer dat zijn eerdere strafrechtelijke veroordelingen op zich niet zijn verwijdering van het Spaanse grondgebied konden rechtvaardigen en dat hij, aangezien hij al meer dan tien jaar in deze lidstaat woonde, was geïntegreerd in de Spaanse samenleving en zich ook de Spaanse cultuur eigen had gemaakt. Tevens bevonden zich in dat land zijn familie en heeft hij daar zijn beroepsmatige banden.

Hof: Artikel 12 van richtlijn 2003/109/EG verzet zich tegen een regeling van een lidstaat die, zoals uitgelegd in de nationale rechtspraak onder verwijzing naar richtlijn 2001/40/EG, bepaalt dat iedere derdelander met een vergunning tot langdurig verblijf die een strafbaar feit heeft gepleegd waarvoor een vrijheidsstraf van ten minste één jaar geldt, wordt verwijderd, zonder dat hoeft te worden onderzocht of deze derdelander een actuele en voldoende ernstige bedreiging voor de openbare orde of de openbare veiligheid vormt, en zonder dat rekening hoeft te worden gehouden met de duur van zijn verblijf op het grondgebied van die lidstaat, zijn leeftijd, de gevolgen voor hem en de leden van zijn gezin, en het bestaan van banden met het land van verblijf of het ontbreken van banden met zijn land van herkomst.

HvJ – ARREST – 18 juni 2020 – zaak C-754/18 – Ryanair Designated Activity Company – Hongarije - ECLI:EU:C:2020:478 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Weigering toegang tot grondgebied door een luchtvaartmaatschappij - Schengen – Visum – Duurzame verblijfskaart

Richtlijn 2004/38/EG. De bijzonderheid van de onderhavige zaak ligt in het feit dat het verzoek om een prejudiciële beslissing niet is ingediend in het kader van een weigering van toegang tot het grondgebied van een lidstaat door de nationale autoriteiten, maar in het kader van een geding tussen een luchtvaartmaatschappij en de nationale autoriteiten over een boete die aan die luchtvaartmaatschappij is opgelegd.

Het hoofdgeding stelt het Hof in de gelegenheid zich uit te spreken over, ten eerste, het recht van toegang tot het grondgebied van een lidstaat voor een derdelander die familielid is van een Unieburger en in het bezit is van een duurzame verblijfskaart uit hoofde van artikel 20, lid 2, van richtlijn 2004/38, en, ten tweede, de verplichting van een luchtvaartmaatschappij om erop toe te zien dat de personen die zij vervoert, in het bezit zijn van de voor binnenkomst in de gastlidstaat vereiste reisdocumenten in de zin van artikel 26, lid 2, onder b), van de Overeenkomst ter uitvoering van het Schengenakkoord.

In 2017 is een Oekraïense passagier gecontroleerd op de luchthaven van Boedapest. Hij beschikte niet over een visum, maar wel over een niet-biometrisch paspoort met daarin een door het Verenigd Koninkrijk afgegeven, maar nadien ongeldig verklaarde, verblijfskaart als familielid van een Unieburger en van een eveneens door het Verenigd Koninkrijk afgegeven duurzame verblijfskaart, die wel geldig was. Volgens de Hongaarse grenspolitie was de reiziger niet in het bezit van alle vereiste reisdocumenten. Hij is teruggebracht naar Londen. Voorts was de politie van mening dat Ryanair als luchtvaartmaatschappij niet de nodige maatregelen had getroffen om zich ervan te vergewissen dat de betrokkene in het bezit was van de vereiste reisdocumenten en heeft zij dan ook beslist Ryanair een administratieve boete van 3000 euro op te leggen wegens schending van de Schengenuitvoeringsovereenkomst. Volgens Ryanair heeft de passagier visumvrije toegang tot het Hongaarse grondgebied op basis van zijn duurzame verblijfskaart

Hof: Artikel 5, lid 2, van richtlijn 2004/38/EG moet aldus worden uitgelegd dat de in artikel 20 van deze richtlijn bedoelde duurzame verblijfskaart aan een persoon die niet de nationaliteit van een

lidstaat heeft maar familielid is van een Unieburger en houder is van een dergelijke kaart, vrijstelling verleent van de visumplicht voor binnenkomst op het grondgebied van de lidstaten.

Artikel 5, lid 2, van richtlijn 2004/38 moet aldus worden uitgelegd dat de in artikel 20 van deze richtlijn bedoelde duurzame verblijfskaart het familielid van een Unieburger dat houder daarvan is, vrijstelt van de visumplicht wanneer deze kaart is afgegeven door een lidstaat die geen deel uitmaakt van de Schengenruimte.

Artikel 20 van richtlijn 2004/38 moet aldus worden uitgelegd dat de in dit artikel bedoelde verblijfskaart volstaat als bewijs dat de houder van deze kaart de hoedanigheid van familielid van een Unieburger heeft, zodat de betrokkene het recht heeft om zonder verdere verificatie of documenten het grondgebied van een lidstaat binnen te komen met vrijstelling van de visumplicht krachtens artikel 5, lid 2, van deze richtlijn.

- EU-Hof: geen visum nodig voor familieleden van EU-burger met permanente verblijfsvergunning ([ECER](#))

HvJ - ARREST - 25 juni 2020 - zaak C-36/20 PPU - Ministerio Fiscal - Spanje - ECLI:EU:C:2020:495 - [persbericht](#) - [conclusie](#) - [arrest](#)

Bewaring asielzoeker – Informatieplicht over wijze indienen asielverzoek? - Andere autoriteit

Richtlijn 2013/32/EU. Richtlijn 2013/33/EU. Deze zaak betreft een besluit tot terugzending van een Malinese vluchteling, die een verzoek om internationale bescherming heeft gedaan bij een Spaanse rechter nadat het bootje waarin hij zich bevond, voor de kust van Spanje door de Spaanse autoriteiten was onderschept. Aan de orde is allereerst de vraag of een onderzoeksrechter, die naar nationaal recht bevoegd is om te beslissen over de plaatsing van derdelanders in een inrichting voor bewaring, ook bevoegd is om asielverzoeken te ontvangen (in de zin van richtlijn 2013/32). Zo ja, moet hij dan de vluchteling informatie geven over hoe hij het verzoek kan indienen? Ten slotte rijst de vraag over het tijdstip waarop de vluchteling de status van aanvrager van internationale bescherming verkrijgt en over de gevolgen daarvan.

Het Hof oordeelt als volgt: Rechterlijke autoriteiten die uitspraak moeten doen over de inbewaringstelling van een illegaal verblijvende onderdaan van een derde land ontvangen wellicht een verzoek om internationale bescherming en moeten de betrokkene in kennis stellen van de concrete regels voor de indiening van een dergelijk verzoek. De persoon die aan autoriteiten die bevoegd zijn om een dergelijk verzoek te ontvangen, te kennen heeft gegeven internationale bescherming te willen aanvragen, kan niet in bewaring worden gesteld op grond van de overweging dat er niet voldoende plaatsen beschikbaar zijn in een humanitair opvangcentrum.

Hof: Artikel 6, lid 1, tweede alinea, van richtlijn 2013/32/EU moet aldus worden uitgelegd dat een onderzoeksrechter die is aangezocht om uitspraak te doen over de bewaring van een illegaal verblijvende onderdaan van een derde land met het oog op refoulement, behoort tot de in deze bepaling bedoelde „andere autoriteiten” die wellicht verzoeken om internationale bescherming ontvangen, maar krachtens het nationale recht niet bevoegd zijn om deze te registreren.

Artikel 6, lid 1, tweede en derde alinea, van richtlijn 2013/32 moet aldus worden uitgelegd dat een onderzoeksrechter, in zijn hoedanigheid van „andere autoriteit” in de zin van die bepaling, illegaal verblijvende onderdanen van derde landen in kennis moet stellen van de regels voor de indiening van een verzoek om internationale bescherming en, wanneer een dergelijke onderdaan te kennen heeft gegeven zo’n verzoek te willen doen, diens dossier ter registratie van dat verzoek aan de bevoegde autoriteit moet doorzenden zodat hij gebruik kan maken van de materiële opvangvoorzieningen en gezondheidszorg als bedoeld in artikel 17 van richtlijn 2013/33/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 tot vaststelling van normen voor de opvang van verzoekers om internationale bescherming.

Artikel 26 van richtlijn 2013/32 en artikel 8 van richtlijn 2013/33 moeten aldus worden uitgelegd dat een illegaal verblijvende onderdaan van een derde land die aan een „andere autoriteit” in de zin van artikel 6, lid 1, tweede alinea, van richtlijn 2013/32 te kennen heeft gegeven om internationale bescherming te willen verzoeken, slechts in bewaring kan worden gehouden op de in artikel 8, lid 3, van richtlijn 2013/33 genoemde gronden.

HvJ – CONCLUSIE A-G PIKAMÄE – 25 juni 2020 – zaak C-808/18 – Commissie/Hongarije – **Grote Kamer** – ECLI :EU:C:2020:493 – [persbericht](#) – [conclusie](#)

Asiel - Transitzones

Richtlijn 2013/32/EU. Richtlijn 2013/33/EU. Richtlijn 2008/115/EG. De Commissie brengt Hongarije voor het Hof omdat zij van mening is dat de verplichting dat asielzoekers in transitzones moeten blijven totdat hun asielverzoek in behandeling wordt genomen, in strijd is met de EU-regelgeving (richtlijn 2013/33). Voorts stelt de Commissie dat Hongarije EU-richtlijn 2008/115 schendt door derdelanders die illegaal op zijn grondgebied verblijven over te brengen naar de andere kant van de grensafscheiding zonder de in die richtlijn vastgestelde procedures en waarborgen in acht te nemen.

De A-G geeft het Hof in overweging vast te stellen dat Hongarije de verplichtingen op grond van EU-recht (richtlijn 2013/33) niet is nagekomen. Meer in het bijzonder zou moeten worden vastgesteld dat de verplichting om een effectieve toegang tot een asielprocedure te verzekeren niet is nagekomen. Verder biedt Hongarije geen procedurele waarborgen bij het indienen van een verzoek om internationale bescherming. Tot slot worden asielzoekers in transitzone onrechtmatig in detentie gehouden en worden illegale derdelanders onrechtmatig verwijderd.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland - 17 juni 2020 – [zaak C-194/20 - Stadt Duisburg](#)

Associatie Turkije – Verblijfsrecht - Zelfstandige beroepsactiviteit

Besluit 1/80 (ontwikkeling associatie). Verzoekers bezitten de Turkse nationaliteit en vormen samen een gezin (ouders en drie kinderen). Verzoeker 1 is Duitsland met een visum binnengekomen en heeft een verblijfsvergunning ontvangen voor de uitoefening van een zelfstandige beroepsactiviteit (als vrachtwagenchauffeur), geldig tot 27 maart 2017. Verzoekers 2 t/m 5 zijn vervolgens met een geldige gezinsherenigingsvisum gezamenlijk Duitsland binnengekomen. Zij hebben verblijfsvergunningen ontvangen die eveneens tot 27 maart 2017 geldig waren. Nadat de geldigheidsduur van de vergunningen was verstreken, bevestigde verweerster aan de verzoekers dat de vergunningen ter overbrugging fictief bleven voortbestaan. Verzoeker 2 heeft in de periode van 2016 t/m 2018 meermaals gewerkt als magazijnmedewerkster. Verzoekers 3 t/m 5 gingen en gaan nog steeds naar openbare scholen in Duisburg. Met ingang van 1 december 2017 heeft verzoeker 1 zijn bedrijf uitgeschreven. Verzoekers hebben bij brief meegedeeld dat verzoeker 1 voortaan in loondienst wenste te werken en dat hij een verblijfsvergunning aanvraag. Verweerster heeft geweigerd de verblijfsvergunningen te verlengen dan wel af te geven en heeft verzoekers gesommeerd om binnen 30 dagen na kennisgeving van het besluit het land te verlaten, op straffe van uitzetting naar Turkije. Als motivering werd aangevoerd dat verzoeker 1 geen zelfstandige beroepsactiviteit meer uitoefende. De inkomsten uit arbeid in loondienst waarborgden niet het levensonderhoud voor de gezamenlijke huishouding als vereist in de Duitse wet.

Vraag is of het in artikel 9 van het besluit bedoelde recht van Turkse kinderen tevens een recht van verblijf in de ontvangende lidstaat omvat zonder nadere voorwaarden? Zo ja, dan rijzen er vragen over de voorwaarden voor een verblijfsrecht op grond van artikel 9 van het besluit en de rechtsgevolgen daarvan.

RECHTSPRAAK LI DSTATEN

- **When does a crime cause “serious harm”?** Court of Appeal considers the application of Article 8 to foreign national offenders ([UK human rights blog](#))
- Upper Tribunal: An extended family member must demonstrate continuous dependency on the sponsor ([UK immigration law blog](#))
- NRPF regime breaches Article 3 of the ECHR and is unlawful ([UK immigration law blog](#))

NOOT – bij HvJ 2 april 2020, [gevoegde zaken C-715/17, C-718/17 en C-719/17 Commissie/Polen](#)

Protecting the Formal Rule of Law in the EU’s Asylum Policy: The CJEU’s Judgment on the Asylum Relocation Mechanism ([EU law analysis](#))

NOOT - bij HvJ 14 mei 2020, [zaken C-924/19 PPU en C-925/19 PPU](#)

A – pyrrhic? – victory concerning detention in transit zones and procedural rights: FMS & FMZ and the legislation adopted by Hungary in its wake ([EU migration law blog](#))

EHRM factsheets

- [Accompanied migrant minors in detention](#)
- [Unaccompanied migrant minors in detention](#)
- [Migrants in detention](#)
- [Dublin” cases](#)
- [Collective expulsions of aliens](#)

Belastingen algemeen en wederzijdse bijstand invordering van schuldvordering

HvJ – ARREST – 11 juni 2020 – zaak C-19/19 – Pantochim – België - ECLI:EU:C:2020:456
- [conclusie](#) - [arrest](#)

Verrekening – Uitlegging van het begrip ‘preferentiële behandeling’

Richtlijn 76/308/EEG. Richtlijn 2008/55/EG. Het betreft een procedure tussen de Belgische Staat en Pantochim. Het geschil tussen partijen is gerezen omdat Pantochim een aanzienlijke fiscale schuldvordering heeft jegens de Belgische Staat. Toen de Belgische Staat te kennen gaf voornemens te zijn de belastingschuld jegens Pantochim op grond van artikel 334 van de programmawet van 27 december 2004 te verrekenen met de Duitse btw-schuld, hebben de vereffenaars van Pantochim een procedure tegen de Belgische Staat ingeleid. De rechtbank van eerste aanleg heeft beslist dat het de Belgische Staat niet was toegestaan om de betrokken schulden te verrekenen. Het hof van beroep heeft deze beslissing in hoger beroep bevestigd en de Belgische Staat veroordeeld tot betaling van 502 991,47 EUR plus rente aan Pantochim. De Belgische Staat heeft vervolgens cassatieberoep ingesteld bij het Hof van Cassatie (België), omdat hij van mening was dat het hof van beroep onder meer artikel 6, lid 2, van richtlijn 76/308 had geschonden door hem te beletten de schuldvordering van de Duitse Staat in te vorderen alsof het een schuldvordering van de Belgische Staat betrof. Bovendien meende de Belgische Staat niet dat de verrekening van schulden overeenkomstig artikel 334 van de programmawet van 27 december 2004 een „voorrecht” was in de zin van artikel 10 van richtlijn 76/308.

In wezen gaat het om de vraag of een fiscale schuldvordering van Pantochim jegens de Belgische Staat kan worden verrekend met een btw-vordering van de Duitse Staat jegens dezelfde vennootschap. De Duitse Staat had op grond van richtlijn 76/308, zoals omgezet in het Belgische recht, de Belgische Staat verzocht om bijstand om de betrokken schuldvordering te kunnen invorderen.

Hof: Artikel 6, lid 2, van richtlijn 76/308/EEG, en artikel 6, lid 2, van richtlijn 2008/55/EG moeten aldus worden uitgelegd dat de schuldvordering van de verzoekende lidstaat niet wordt gelijkgesteld met een vordering van de aangezochte lidstaat en niet de status van een schuldvordering van deze laatste verwerft.

Artikel 10 van richtlijn 76/308 en artikel 10 van richtlijn 2008/55 moeten aldus worden uitgelegd dat: het in deze bepalingen bedoelde begrip „preferentiële behandeling” betrekking heeft op elk mechanisme dat in het geval van samenloop een preferentiële betaling van een schuldvordering tot gevolg heeft; de mogelijkheid waarover de aangezochte lidstaat beschikt om in geval van samenloop schuldvergelijking toe te passen, een preferentiële behandeling in de zin van deze bepalingen is wanneer het gebruik van deze mogelijkheid tot gevolg heeft dat aan deze lidstaat met het oog op de betaling van zijn vorderingen een preferentieel of prioritair recht wordt toegekend dat de andere schuldeisers niet hebben, hetgeen door de verwijzende rechter moet worden nagegaan.

- België mag Duitse schuldvordering niet als Belgische vordering behandelen ([Taxlive](#))

COVID-19

- Richtlijn (EU) 2020/876 van de Raad van 24 juni 2020 tot wijziging van Richtlijn 2011/16/EU om te voorzien in de dringende behoefte aan uitstel van bepaalde termijnen voor de verstrekking en uitwisseling van inlichtingen op belastinggebied vanwege de COVID-19-pandemie, [PBL 204 van 26.6.2020](#)
- Corporate income taxation and COVID-19 – time to think about a European tax? ([Leiden law blog](#))

EHRM factsheet

Taxation

Belastingen, btw (Fi)

HvJ – ARREST – 4 juni 2020 – zaak C-430/19 – C.F. – Roemenië - ECLI:EU:C:2020:429 – geen conclusie – [arrest](#)

Rechten van de verdediging

Richtlijn 2006/112/EG. Richtlijn 2010/45/EU. Het betreft een verzoek tot nietigverklaring van de fiscale bestuurshandelingen waarbij CF aanvullende fiscale verplichtingen inzake de btw en de vennootschapsbelasting werden opgelegd.

Hof: Het algemeen beginsel van Unierecht van eerbiediging van de rechten van de verdediging moet aldus worden uitgelegd dat, wanneer een belastingplichtige in een nationale bestuursrechtelijke procedure ter controle en ter bepaling van de maatstaf van heffing van de btw geen toegang krijgt tot de informatie in zijn administratief dossier waarop een bestuursbesluit is gebaseerd waarbij hem aanvullende fiscale verplichtingen worden opgelegd, terwijl de aangezochte rechter vaststelt dat deze procedure zonder deze onregelmatigheid een andere afloop had kunnen hebben, dit beginsel vereist dat dit besluit nietig wordt verklaard.

De beginselen inzake de toepassing door de lidstaten van het gemeenschappelijke stelsel inzake de btw in het bijzonder het beginsel van fiscale neutraliteit en het rechtszekerheidsbeginsel, verzetten zich ertegen dat ingeval de nationale belastingautoriteit op basis van eenvoudige niet-onderbouwde vermoedens betwijfelt of de economische handelingen waarvoor een btw-factuur werd uitgereikt, daadwerkelijk zijn verricht, aan de belastingplichtige op wiens naam deze factuur is opgesteld, het recht op aftrek van de btw wordt geweigerd wanneer hij niet in staat is om naast die factuur ook andere bewijzen over te leggen waaruit blijkt dat de economische handelingen daadwerkelijk zijn verricht.

HvJ – ARREST – 11 juni 2020 – zaak C-43/19 – Vodafone Portugal – Portugal - ECLI:EU:C:2020:465 – geen conclusie – [arrest](#)

Compensatiebedrag voor niet naleving minimumcontractduur door klanten – Btw-plicht? Richtlijn 2006/112/EG. Vodafone is een in Portugal gevestigde vennootschap, die diensten op het gebied van elektronische communicatie verleent. Vodafone sluit met haar klanten overeenkomsten met een minimumcontractduur in ruil voor gunstige commerciële voorwaarden. Wanneer klanten de minimumcontractduur om redenen die aan hen toe te rekenen zijn niet naleven, dienen de klanten in kwestie de in de overeenkomsten bepaalde bedragen te betalen. Die bedragen strekken ertoe de niet-naleving van de minimumcontractduur door klanten te ontmoedigen. Ierland en het VK hebben schriftelijke opmerkingen ingediend in deze zaak. Voor november 2016 heeft Vodafone btw afgedragen op basis van de bedragen die zij heeft ontvangen omdat de minimumcontractduur niet was nageleefd. Vervolgens heeft zij bezwaar ingediend tegen die btw-afdracht omdat zij van mening is dat over de in het hoofdgeding aan de orde zijnde bedragen geen btw verschuldigd is.

Hof: Artikel 2, lid 1, onder c), van richtlijn 2006/112/EG moet aldus worden uitgelegd dat als vergoeding voor een dienst die onder bezwarende titel wordt verricht in de zin van deze bepaling, moeten worden aangemerkt de bedragen die een marktdeelnemer ontvangt wanneer een

dienstenovereenkomst op grond waarvan een klant in ruil voor gunstige commerciële voorwaarden een minimumcontractduur moet naleven, om aan die klant te wijten redenen voortijdig wordt beëindigd.

HvJ – ARREST – 11 juni 2020 – zaak C-146/19 – SCT – Slovenië - ECLI:EU:C:2020:464 – geen conclusie – [arrest](#)

Oninbare schuldvordering - Vordering niet ingediend in faillissementsprocedure - Recht op verlaging btw?

Richtlijn 2006/112/EG. Het betreft een geschil tussen SCT, een in staat van faillissement verkerende vennootschap, en Slovenië betreffende de weigering om SCT toe te staan het bedrag te corrigeren van btw die is voldaan voor niet-geïnde schuldvorderingen, op grond dat deze vennootschap had verzuimd die schuldvorderingen in te dienen in de faillissementsprocedures die jegens haar schuldenaren waren ingeleid. Italië en Tsjechië hebben schriftelijke opmerkingen ingediend in deze zaak.

Hof: Artikel 90, lid 1, en artikel 273 van richtlijn 2006/112/EG staan in de weg aan een regeling van een lidstaat op grond waarvan een belastingplichtige het recht op verlaging van de betaalde btw voor een oninbare schuldvordering wordt geweigerd indien hij heeft verzuimd deze schuldvordering in te dienen in de faillissementsprocedure die is ingeleid jegens zijn schuldenaar, zelfs wanneer die belastingplichtige aantoont dat die schuldvordering niet zou zijn geïnd als hij deze had ingediend.

Artikel 90, lid 1, van richtlijn 2006/112 moet aldus worden uitgelegd dat de nationale rechter, op grond van de op hem rustende verplichting om alle maatregelen te treffen die geschikt zijn om de uitvoering van deze bepaling te verzekeren, het nationale recht in overeenstemming met die bepaling dient uit te leggen of, indien een dergelijke conforme uitlegging niet mogelijk is, elke nationale regeling waarvan de toepassing tot een met die bepaling strijdig resultaat zou leiden, buiten toepassing dient te laten.

HvJ – ARREST – 11 juni 2020 – zaak C-242/19 – CHEP Equipment Pooling – Roemenië - ECLI:EU:C:2020:466 – geen conclusie – [arrest](#)

Recht op teruggaaf van de btw aan niet in de lidstaat van teruggaaf gevestigde belastingplichtigen

Richtlijn 2006/112/EG. Richtlijn 2008/9/EG. CHEP Equipment Pooling is een in België gevestigde vennootschap. De zaak gaat over de weigering van de Roemeense belastingdienst om de in Roemenië betaalde btw aan deze vennootschap terug te geven.

Hof: Artikel 17, lid 2, onder g), van richtlijn 2006/112/EG, moet aldus worden uitgelegd dat de overbrenging door een belastingplichtige van goederen vanuit een lidstaat naar de lidstaat van teruggaaf met het oog op de verhuur door deze belastingplichtige van deze goederen in laatstbedoelde lidstaat, niet met een intracommunautaire levering dient te worden gelijkgesteld wanneer het gebruik van deze goederen voor die diensten tijdelijk is en zij zijn verzonden of vervoerd vanuit de lidstaat waar deze belastingplichtige is gevestigd.

De bepalingen van richtlijn 2008/9/EG, verzetten zich ertegen dat een lidstaat een op het grondgebied van een andere lidstaat gevestigde belastingplichtige recht op teruggaaf van de btw weigert op de enkele grond dat deze belastingplichtige in de lidstaat van teruggaaf voor de btw geïdentificeerd is of had moeten zijn.

HvJ – ARREST – 18 juni 2020 – zaak C-276/18 – KrakVet Marek Batko – ECLI:EU:C:2020:485 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Goederen die door of voor rekening van de leverancier worden verzonden of vervoerd – Misbruik – Dubbele belastingheffing

Richtlijn 2006/112/EG. Verordening (EU) nr. 904/2010. Wanneer moeten goederen eigenlijk worden aangemerkt als goederen die „door of voor rekening van de leverancier worden verzonden of vervoerd” in de zin van artikel 33 van de btw-richtlijn? Wanneer moet een vaste handelswijze van een handelaar waarbij dit artikel toepassing vindt, als misbruik worden beschouwd? En wat is in deze

context de administratieve samenwerking die conform de artikelen 7, 13 en 28 tot en met 30 van de btw-fraudebestrijdingsverordening van belastingdiensten in verschillende lidstaten wordt vereist bij de vaststelling van de plaats van de belastbare handelingen, teneinde dubbele belastingheffing te voorkomen?

Hof: Richtlijn 2006/112/EG en de artikelen 7, 13 en 28 tot en met 30 van verordening (EU) nr. 904/2010 staan er niet aan in de weg dat de belastingautoriteiten van een lidstaat eenzijdig handelingen aan een andere behandeling inzake de btw onderwerpen dan die op grond waarvan die handelingen reeds zijn belast in een andere lidstaat.

Artikel 33 van richtlijn 2006/112 moet aldus worden uitgelegd dat wanneer goederen die door een in een lidstaat gevestigde leverancier zijn verkocht aan afnemers die in een andere lidstaat wonen, aan die afnemers worden bezorgd door een onderneming die door deze leverancier is aanbevolen maar waarmee de afnemers vrijelijk een overeenkomst voor bezorging van die goederen kunnen sluiten, deze goederen moeten worden geacht „door of voor rekening van de leverancier” te zijn verzonden of vervoerd, voor zover die leverancier een bepalende rol speelt bij het in gang zetten voor de verzending of het vervoer van die goederen en bij de organisatie van de essentiële fasen daarvan, waarbij het aan de verwijzende rechter staat om dit te verifiëren, rekening houdend met alle elementen van het hoofdgeding.

Het Unierecht, en meer bepaald richtlijn 2006/112, moet aldus worden uitgelegd dat niet kan worden vastgesteld dat handelingen waarbij de door een leverancier verkochte goederen aan de afnemers worden bezorgd door een onderneming die door deze leverancier is aanbevolen, terwijl die leverancier en deze onderneming met elkaar zijn verbonden in die zin dat die onderneming, los van de bezorging van de goederen, ook voorziet in bepaalde logistieke behoeften van dezelfde leverancier en deze afnemers niettemin de vrijheid behouden om een beroep te doen op een andere onderneming of om zelf de gekochte goederen af te halen, rechtsmisbruik opleveren, voor zover deze omstandigheden geen afbreuk kunnen doen aan de vaststelling dat de leverancier en het door hem aanbevolen transportbedrijf onafhankelijke ondernemingen zijn die voor hun eigen rekening reële economische activiteiten verrichten en deze handelingen dientengevolge niet kunnen worden aangemerkt als misbruik.

- Vervoer goederen door leverancier wanneer deze een bepalende rol speelt bij vervoer (Taxlive)

HvJ – CONCLUSIE A-G HOGAN – 25 juni 2020 – zaak C-459/19 – Wellcome Trust – VK – ECLI:EU:C:2020:496 – [conclusie](#)

Aankoop en verkoop aandelen - Caritatieve trust

Richtlijn 2006/112/EG. WTL is een reeds lang bestaande caritatieve instelling die over zeer royale middelen beschikt. Zoals te verwachten valt, maakt WTL gebruik van de diensten van beleggingsbeheerders die haar bijstaan in het beheer van deze omvangrijke dotatieportefeuille. De dotaties leveren jaarlijks een zeer aanzienlijk rendement op dat WTL vervolgens spendeert in de vorm van toelagen voor medisch en farmaceutisch onderzoek.

Het was tegen deze achtergrond dat WTL voor bepaalde beleggingsactiviteiten gebruik heeft gemaakt van de beleggingsbeheersdiensten van buiten de Europese Unie gevestigde dienstverrichters, en in verband met deze beleggingsactiviteiten heeft het Hof in een zaak waarbij WTL betrokken was, reeds geoordeeld dat zij voor btw-doeleinden als niet-economische activiteiten zijn aan te merken. Het staat vast dat WTL deze diensten niet heeft gebruikt voor belastbare diensten in de zin van artikel 2, lid 1, onder c), van de btw-richtlijn, in hoofdzaak omdat het zonder meer een belegger betrof en geen professionele handelaar. Ook staat vast dat WTL *niet „een als zodanig handelende belastingplichtige” is in de zin van artikel 2, lid 1, onder c), van de btw-richtlijn, wanneer zij zelf beleggingsactiviteiten verricht.*

De centrale vraag van de verwijzende rechter is of WTL **in dergelijke omstandigheden toch „een als zodanig handelende belastingplichtige” is in de zin van artikel 44 van de btw-richtlijn, ook al is zij dat niet in de zin van artikel 2, lid 1, onder c).** Een antwoord op deze vraag is nodig om de plaats van de betrokken diensten vast te stellen en om te bepalen of WTL over deze diensten daadwerkelijk btw verschuldigd was.

A-G: Artikel 44 van richtlijn 2006/112/EG moet aldus worden uitgelegd dat wanneer een belastingplichtige die een niet-economische activiteit verricht bestaande in de aankoop en verkoop van aandelen en andere effecten in het kader van het beheer van het vermogen van een charitable trust (caritatieve trust), uitsluitend met het oog op een dergelijke activiteit beleggingsbeheersdiensten afneemt van een persoon buiten de Europese Unie, hij als „een als zodanig handelende belastingplichtige” in de zin van die bepaling van de richtlijn moet worden beschouwd.

- Wellcome Trust Ltd volgens A-G HvJ ook belastingplichtige voor art. 44 Btw-richtlijn (Taxlive)

HvJ – CONCLUSIE A-G KOKOTT – 4 juni 2020 – zaak C-335/19 – E. – Polen – ECLI:EU:C:2020:424 – [conclusie](#)

Gehele of gedeeltelijke niet-betaling van de prijs – Insolventieprocedure – Nationale bepaling stelt beperking op herziening belastingschuld

Richtlijn 2006/112/EG. Onder welke voorwaarden kan een belastingplichtige zijn belastingschuld herzien als hij van zijn contractpartner geen betaling heeft ontvangen? Dit is uiteindelijk een vraag die telkens opnieuw aan het Hof wordt voorgelegd. In wezen gaat het om een probleem dat de grondvesten van een indirect belastingstelsel raakt, vooral wanneer twee ondernemingen op het toneel verschijnen. De herziening van de belastingschuld van de leverancier of dienstverrichter correspondeert namelijk met de herziening van een door de afnemer reeds toegepaste aftrek van voorbelasting. Dit loopt evenwel geregeld mis, wanneer de afnemer in een insolventieprocedure is verwickeld of inmiddels is geliquideerd. De staat vist dan achter het net.

De Poolse wetgever sluit dit risico voor de belastinginkomsten uit door de herziening van de belastingschuld van de leverancier of dienstverrichter enkel toe te staan wanneer de afnemer op het moment van de herziening nog niet in een insolventieprocedure is verwickeld of in liquidatie verkeert. Hierdoor loopt de onderneming die de prestatie heeft verricht, het risico een belastingschuld te moeten betalen waarvoor zij helemaal niets kon incasseren. Het Hof moet beslissen of dit verenigbaar is met haar functie als „belastingontvanger voor rekening van de staat”

A-G: Artikel 90 van richtlijn 2006/112/EG staat de lidstaten niet toe om de herziening van de belastingschuld van de belastingplichtige die de prestatie heeft verricht, uit te sluiten op grond dat de afnemer op het tijdstip van de verrichting van de prestatie of op het tijdstip van de herziening reeds in een insolventieprocedure is verwickeld of in liquidatie verkeert. Artikel 185, lid 2, van de btw-richtlijn staat de lidstaten evenwel toe om in geval van onvolledige betaling reeds in het volgende belastingtijdvak een herziening van de aftrek van voorbelasting.

PREJUDICIËLE VERWIJZING - Slowakije – 9 juni 2020 - [zaak C-186/20 - HYDINA SK](#)

Samenwerking bestrijding btw-fraude – Overschrijding termijnen

Verordening 904/2010. Richtlijn 2011/16/EU. Artikel 288 VWEU. Verzoekster heeft in december 2013 gebruik gemaakt van btw-aftrek over de **aankoop van vlees (totaal €174.699,33)**. Op 21-03-2014 heeft de belastingdienst een belastingcontrole ingeleid met betrekking tot het belastingtijdvak december 2013. De belastingdienst heeft de belastingcontrole twee keer tijdelijk geschorst, beide keren om internationaal informatie uit te wisselen. De belastingdienst stelde vast dat verzoekster niet heeft voldaan aan de voorwaarden voor btw-aftrek. Verzoeksters bezwaar tegen dit besluit werd afgewezen. Daarop stelde verzoekster beroep in bij de rechter in eerste aanleg, welke ook werd afgewezen. Vervolgens heeft verzoekster cassatieberoep ingesteld bij de verwijzende rechter. Verzoekster stelt dat het evenredigheidsbeginsel is geschonden omdat de belastingdienst de maximale termijnen voor een belastingcontrole heeft overschreden.

Gaat het in overweging 25 van de verordening om termijnen die niet mogen worden overschreden en heeft de overschrijding ervan als gevolg dat de schorsing van een belastingcontrole onrechtmatig is? Kan internationale uitwisseling van inlichtingen, waarbij de termijnen worden overschreden, worden beschouwd als een onrechtmatige inbreuk op de rechten van de belastingplichtige?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Roemenië – 16 juni 2020 – [zaak C-182/20](#) - [Administratia Județeană a Finanțelor Publice Suceava e.a.](#)

Btw - Fiscale neutraliteit - Insolventie

Richtlijn 2006/112/EG. De verwijzende rechter vraagt of de Roemeense wetgeving - op grond waarvan de btw over belastbare handelingen die zijn verricht voorafgaand aan de faillissementsprocedure, automatisch en zonder verdere verificatie van de goederen en de handelingen in het kader van de liquidatie wordt herzien ten gunste van de staat - verenigbaar is met de btw-richtlijn. Verzetten de btw-richtlijn en -beginselen zich tegen een nationale regeling volgens welke - na aanvang van de faillissementsprocedure - de btw automatisch wordt herzien doordat aftrek van de btw over vóór de faillietverklaring verrichte belaste handelingen wordt geweigerd en de onderneming wordt verplicht tot betaling van de aftrekbare btw? Verzet het evenredigheidsbeginsel zich hiertegen?

CONSULTATIE

Openbare raadpleging: Btw-regeling voor reisbureaus (evaluatie), feedback mogelijk van 25 mei 2020 - 14 september 2020 ([EC](#))

Belastingen, douane en tariefindeling

HvJ – ARREST – 18 juni 2020 – [zaak C-340/19](#) – [Hydro Energo](#) – Letland – [ECLI:EU:C:2020:488](#) – [geen conclusie](#) – [arrest](#)

Tariefindeling van warmgewalste rechthoekige baren van koper of koperlegering
Verordening (EEG) nr. 2658/87. Het Hof oordeelt dat post 7407 van de gecombineerde nomenclatuur die is opgenomen in bijlage I bij verordening (EEG) nr. 2658/87 aldus moet worden uitgelegd dat warmgewalste rechthoekige baren van koper of koperlegering, waarvan de dikte een tiende van de breedte overtreft maar waarvan de dwarsdoorsnede onregelmatige poriën, perforaties en scheuren vertoont, onder deze post kunnen vallen.

Belastingen, vennootschappen en vrij verkeer kapitaal

BREXIT

A. Looijestetijn-Cleary, Brexit en de vrijheid van vestiging van vennootschappen, in: [SEW 2020/6](#)

Beroepskwalificaties

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Litouwen – 18 juni 2020 – [zaak C-166/20](#) - [Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija](#)

Beroep van apotheker – Meerdere lidstaten

Richtlijn 2005/36/EG. Artikelen 45 en 49 VWEU. Artikel 15 EU Handvest. De vragen betreffen de situatie waarin een persoon geen opleidingstitel heeft verworven omdat hij in meerdere lidstaten van de EU – in plaats van in één enkele lidstaat – aan de voor het verwerven van de desbetreffende beroepskwalificaties gestelde eisen heeft voldaan.

Brexit

LITERATUUR

- G. Karapetian, Hoe verder met de Landen en Gebieden Overzee na Brexit? In: [SEW 2020, nr. 6](#)
- R. Barents, Brexit en het Hof van Justitie van de Europese Unie, in: [SEW 2020, nr. 6](#)
- R.A. Wessel, J. Larik, Brexit means Brexit? De stand van zaken na de uittreding, in: [SEW 2020, nr. 6](#)
- R. de Lange, Brexit en het staatsrecht: de jaren 2019 en 2020, in: [SEW 2020/6](#)
- A.A.M. Schrauwen, Burgers na Brexit, in: [SEW 2020/6](#)
- D. Geraets, Handel in goederen tussen de EU en het Verenigd Koninkrijk na Brexit, in: [SEW 2020/6](#)
- M. Haentjens, Brexit and the City, in: [SEW 2020/6](#)
- A. Looijesteyn-Cleary, Brexit en de vrijheid van vestiging van vennootschappen, in: [SEW 2020/6](#)
- J. Steenberghe, Brexit en mededingingsrecht: wat brengt het Terugtrekkingsakkoord?, in: [SEW 2020/6](#)
- H. Verschueren, Socialezekerheidsrechten na de Brexit, in: [SEW 2020/6](#)
- M.Y. Schaub, Brexit en de mogelijke gevolgen voor consumentenrecht, in: [SEW 2020/6](#)
- F.M. Fleurke, Kleur bekennen voor het VK na Brexit: groen milieubeleid? in: [SEW 2020/6](#)
- **A.A. Marhold, Back to 'Splendid Isolation'?** Energie als thema in de post-Brexit-partnerschapsonderhandelingen, in: [SEW 2020/6](#)
- P. van Elswege, Op zoek naar een gelijk speelveld: onderhandelingen over een nieuw juridisch kader voor de handelsrelaties tussen de EU en het VK, in: [SEW 2020/6](#)
- B. de Witte, Het Terugtrekkingsakkoord als internationaal verdrag: implementatie, geschillenbeslechting en doorwerking, in: [SEW 2020/6](#)
- A.F.M. Brenninkmeijer, De financiële gevolgen van Brexit, in: [SEW 2020/6](#)
- L. Deschuyteneer, Brexit en de erkenning en tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen in burgerlijke en handelszaken – laatste ontwikkelingen, in: [SEW 2020/6](#)

OVERIG

- Brexit and Labour Standards at the time of COVID-19 – To Converge or to Diverge, that is the Question ([EU law analysis](#))
- Stand van zaken Brexit ([Europa decentraal](#))
- **Frankenstein's Court** ([Verfassungsblog](#))
Due to Brexit, the remaining 27 EU Member States would like to remove Eleanor Sharpston, an Advocate General nominated by the United Kingdom, from the CJEU. Many have criticized this idea, claiming that a removal would undermine the judicial independence of the Court. This post argues that the position taken by the EU 27 to remove Eleanor Sharpston from the Court is actually well-reasoned and lawful while leaving her in office would lead to strange consequences e.g. that the Judges of the Court are less protected than its Advocate Generals.

Wiki

- [Wiki Brexit](#)

Broeikasgasemissierechten

HvJ – CONCLUSIE A-G SAUGMANDSGAARD ØE – 18 juni 2020 – zaak C-320/19 – Ingredient Germany – Duitsland - ECLI:EU:C:2020:486 – [conclusie](#)

Broeikasgasemissierechten - **Begrip ,nieuwkomer'** - Capaciteitsbenuttingsfactor Richtlijn 2003/87/EG. Besluit 2011/278/EU. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding over een aanvraag voor de kosteloze toewijzing van emissierechten voor een installatie die moet

worden aangemerkt als een nieuwkomer in de zin van artikel 3, onder h), van richtlijn 2003/87. In dit verband vraagt de verwijzende rechter zich af of de in artikel 18, lid 1, onder c), en lid 2, tweede alinea, van besluit 2011/278 bedoelde relevante capaciteitsbenuttingsfactor bij de bepaling van het voorlopige jaarlijkse aantal emissierechten dat kosteloos wordt toegewezen voor een van de subinstallaties waaruit die installatie bestaat en waarop een brandstofbenchmark moet worden toegepast, beperkt is tot een waarde die minder dan 100 % bedraagt.

A-G: Artikel 18, lid 1, onder c), en lid 2, tweede alinea, van besluit 2011/278/EU, gelezen in samenhang met artikel 3, onder h), en artikel 10 bis van richtlijn 2003/87/EG moet aldus worden uitgelegd dat de relevante capaciteitsbenuttingsfactor die van toepassing is op het brandstofgerelateerde activiteitsniveau, voor nieuwkomers beperkt is tot een waarde die minder dan 100 % bedraagt.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 9 juni 2020 – zaak C-165/20 - Air Berlin

Luchtvaartemissierechten – Kan toewijzing worden ingetrokken indien de luchtvaartmaatschappij de vluchten staakt?

Richtlijn 2008/101/EG. Richtlijn 2003/87/EG. De Duitse emissiehandelsautoriteit (DEHSt) had luchtvaartemissierechten toegewezen aan Air Berlin voor de jaren 2012 en 2013-2020. In 2017 heeft Air Berlin een verzoek ingediend tot opening van de insolventieprocedure. Op 28 oktober 2017 staakte zij officieel haar vluchten. ET is tot curator aangesteld. De DEHSt heeft besloten de voorheen toegewezen emissierechten gedeeltelijk weer in te trekken omdat Air Berlin na de opening van de insolventieprocedure het vliegverkeer had gestaakt. De EU-exploitatievergunning is op 1 januari 2018 komen te vervallen. ET betoogt dat Air Berlin emissierechten had moeten blijven krijgen, ondanks het feit dat de vluchten werden gestaakt.

Vraag is o.a. of het behouden van toegewezen luchtvaartemissierechten afhangt van de omstandigheid of de luchtvaartactiviteiten volledig of gedeeltelijk zijn voortgezet.

Consumenten (C)

HvJ – ARREST – 4 juni 2020 – zaak C-495/19 – Kancelaria Medius – Polen – ECLI:EU:C:2020:431 – geen conclusie – arrest

Oneerlijk beding – Ambtshalve toetsing – Verstekvonnis – Verenigbaarheid nationale bepaling met EU-recht

Richtlijn 93/13/EEG. Kancelaria Medius is een vennootschap die is gevestigd in Krakau (Polen) en incassodiensten verleent. Kancelaria heeft een vordering ingesteld tegen RN tot betaling van ongeveer 272 EUR, vermeerderd met de verschuldigde rente, op grond van een consumentenkredietovereenkomst die RN zou hebben gesloten met Kreditech, een in Warschau (Polen) gevestigde bankinstelling en rechtsvoorgangster van Kancelaria.

Ter ondersteuning van haar vordering heeft Kancelaria een afschrift overgelegd van een raamovereenkomst die niet door RN was ondertekend, alsook documenten ter bevestiging van de met haar rechtsvoorgangster gesloten akte van cessie van de schuldvordering.

De rechter heeft geoordeeld dat het bestaan van de betrokken vordering niet bleek uit de ingebrachte documenten en bewijzen. Hoewel RN niet ter terechtzitting verschenen is, heeft de rechter een verstekvonnis gewezen en het beroep verworpen.

Kancelaria heeft hoger beroep ingesteld onder het betoog dat de rechter in eerste aanleg zich overeenkomstig artikel 339, § 2, van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering uitsluitend had moeten baseren op de documenten die door haar waren overgelegd.

De verwijzende rechter, wijst erop dat de voorwaarden voor een verstekvonnis in casu overeenkomstig artikel 339 van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering waren vervuld, aangezien de verwerende partij geen verweerschrift had ingediend, ofschoon haar naar behoren een exemplaar van het verzoekschrift was betekend. Daarbij moet worden opgemerkt dat krachtens artikel 139 van dit wetboek een zogeheten „vervangende” betekening wordt geacht te hebben

plaatsgevonden wanneer de partij de zending die haar door de rechtbank is betekend niet in ontvangst heeft genomen hoewel zij daartoe wel de kans heeft gekregen.

In deze omstandigheden betwijfelt de verwijzende rechter of een nationale bepaling, in overeenstemming is met het door richtlijn 93/13 vereiste niveau van consumentenbescherming, met name wat betreft de verplichting van de rechter om het eventueel oneerlijke karakter van bedingen in een met een consument gesloten overeenkomst ambtshalve te toetsen.

Hof: Artikel 7, lid 1, van richtlijn 93/13/EEG verzet zich tegen de uitlegging van een nationale bepaling die eraan in de weg staat dat de rechter bij wie een door een verkoper tegen een consument ingesteld beroep aanhangig is dat binnen de werkingssfeer van deze richtlijn valt en die bij verstek uitspraak doet omdat de consument niet is verschenen op de terechtzitting waarvoor hij was opgeroepen, de nodige onderzoeksmaatregelen neemt om ambtshalve het oneerlijke karakter te toetsen van de contractuele bedingen waarop de verkoper zijn vordering heeft gebaseerd, wanneer deze rechter twijfels koestert over het oneerlijke karakter van deze bedingen in de zin van bovengenoemde richtlijn.

- B** Default judgments not without ex officio unfairness test - CJEU in Kancelaria Medius (C-495/19) ([ECLB](#))

HvJ – ARREST – 4 juni 2020 – zaak C-301/18 – Leonhard – Duitsland – ECLI:EU:C:2020:427 – geen conclusie – [arrest](#)

Verkoop op afstand van financiële diensten aan consumenten - Herroepingsrecht

Richtlijn 2002/65/EG. Leonhard heeft in 2005 als consument met DSL-Bank, twee kredietovereenkomsten gesloten ter financiering van twee appartementen. Leonhard heeft in 2015 bij brief DSL-Bank ervan in kennis gesteld dat hij de betrokken overeenkomsten herriep. Ter ondersteuning van deze verklaring betoogde hij dat de informatie over het herroepingsrecht die hem bij het sluiten van de overeenkomsten was verstrekt, niet in overeenstemming was met de nationale regeling. Leonhard gaf aan dat de toekomstige rentebetalingen die hij zou doen niet konden worden beschouwd als een erkenning van zijn uit de betrokken overeenkomsten voortvloeiende verplichtingen en dat hij zich het recht voorbehield om van DSL-Bank terugbetaling van deze bedragen te eisen. Daar DSL-Bank weigerde te erkennen dat Leonhard de betrokken overeenkomsten geldig had herroepen, heeft laatstgenoemde een vordering ingesteld tot vaststelling dat de herroeping rechtsgeldig was en tot veroordeling van DSL-Bank tot betaling van een gebruiksvergoeding over de rente die Leonhard vóór de herroeping aan DSL-Bank had betaald.

Hof: Artikel 7, lid 4, van richtlijn 2002/65/EG moet aldus worden uitgelegd dat, wanneer een consument gebruikmaakt van zijn herroepingsrecht met betrekking tot een op afstand met een aanbieder gesloten kredietovereenkomst, deze consument – onder voorbehoud van de bedragen die hij zelf aan de aanbieder moet betalen onder de voorwaarden van artikel 7, leden 1 en 3, van die richtlijn – recht heeft op terugbetaling van de ter uitvoering van die overeenkomst betaalde rente- en aflossingsbedragen, maar niet op een gebruiksvergoeding voor die bedragen.

HvJ – ARREST – 18 juni 2020 – zaak C-639/18 – Sparkasse Südholstein – Duitsland – ECLI:EU:C:2020:477 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Verkoop op afstand van financiële diensten aan consumenten – Aanvullende overeenkomst - Wijziging rentetarief

Richtlijn 2002/65/EG. Deze zaak noodzaakt het Hof voor het eerst tot uitlegging van artikel 2, onder a), van richtlijn 2002/65/EG **en het begrip „overeenkomst op afstand“**. **Is in die context een latere overeenkomst betreffende het rentetarief waarbij een leningovereenkomst alleen wordt gewijzigd met betrekking tot de hoogte van het rentetarief, een „overeenkomst“ waarop richtlijn 2002/65 van toepassing is? Aan de hand van welke criteria kan een overeenkomst die zonder gelijktijdige fysieke aanwezigheid van aanbieder en consument is gesloten, als „overeenkomst op afstand“ in de zin van artikel 2, onder a), van die richtlijn worden aangemerkt?**

Hof: Artikel 2, onder a), van richtlijn 2002/65/EG moet aldus worden uitgelegd dat een aanvullende overeenkomst bij een leningovereenkomst niet onder het begrip „overeenkomst inzake financiële diensten“ in de zin van die bepaling valt, wanneer de aanvullende overeenkomst enkel het

aanvankelijk overeengekomen rentetarief wijzigt zonder de looptijd van de lening te verlengen of het bedrag ervan te wijzigen, en de oorspronkelijke bedingen van de leningsovereenkomst bepaalden dat een dergelijke aanvullende overeenkomst zou worden vastgesteld of, als dit niet zou gebeuren, een variabel rentetarief zou worden toegepast.

- Interest rate modifications are not separate contracts - CJEU in C-639/18 Sparkasse (ECLB)

HvJ – ARREST – 25 juni 2020 – zaak C-380/19 – Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Duitsland - ECLI:EU:C:2020:498 – geen conclusie – [arrest](#)

Alternatieve beslechting van consumentengeschillen – Algemene voorwaarden Richtlijn 2013/11/EU (richtlijn ADR consumenten). DAÄB is een coöperatieve bank die de website [www.apobank.de](#) exploiteert; via die website kunnen geen overeenkomsten worden gesloten. In de wettelijke vermeldingen op die website wordt vermeld dat DAÄB bereid dan wel verplicht is om deel te nemen aan een geschillenbeslechtingsprocedure voor een entiteit die belast is met de buitengerechtelijke beslechting van consumentengeschillen. Voorts kunnen van die website de algemene voorwaarden van de consumentenovereenkomsten die DAÄB afsluit worden gedownload. In deze algemene voorwaarden wordt niet gewezen op de bereidheid of verplichting van DAÄB om deel te nemen aan een dergelijke geschillenbeslechtingsprocedure.

Wanneer DAÄB een overeenkomst sluit met een consument waarvoor de betrokken algemene voorwaarden gelden, ontvangt die consument naast het document met die algemene voorwaarden een eveneens door DAÄB opgestelde lijst van prestaties en tarieven, met op de achterzijde daarvan informatie over verweersters bereidheid om deel te nemen aan geschillenbeslechtingsprocedures.

Het Bundesverband is van mening dat de informatie dat DAÄB er zich toe verbindt om gebruik te maken van de diensten van entiteiten die belast zijn met de buitengerechtelijke beslechting van consumentengeschillen moet worden verstrekt in de betrokken algemene voorwaarden en dat de handelspraktijk van DAÄB bijgevolg in strijd is met § 36, lid 2, van het VSBG.

Het Bundesverband heeft daarom een vordering ingesteld die ertoe strekte DAÄB te gelasten op straffe van een dwangsom in de betrokken algemene voorwaarden te vermelden dat zij bereid dan wel verplicht is om deel te nemen aan een geschillenbeslechtingsprocedure voor een entiteit die belast is met de buitengerechtelijke beslechting van consumentengeschillen. Portugal en Italië hebben schriftelijke opmerkingen ingediend.

Hof: Artikel 13, leden 1 en 2, van richtlijn 2013/11/EU moet aldus worden uitgelegd dat een ondernemer die op zijn website toegang verleent tot de algemene voorwaarden van verkoop- of dienstenovereenkomsten, maar die via die website geen consumentenovereenkomsten afsluit, verplicht is om in die algemene voorwaarden informatie op te nemen over de entiteit of de entiteiten voor alternatieve geschillenbeslechting waaronder die ondernemer valt wanneer laatstbedoelde zich ertoe verbindt of verplicht is gebruik te maken van die entiteit of entiteiten voor de beslechting van geschillen met consumenten. In dit verband is het niet voldoende dat die ondernemer hetzij deze informatie in andere op die website toegankelijke documenten of in andere tabbladen van die website vermeldt hetzij de consument deze informatie via een afzonderlijk document verstrekt bij het sluiten van de overeenkomst waarop deze algemene voorwaarden van toepassing zijn.

- 'General terms and conditions' means 'general terms and conditions' – provision of information in C-380/19 (ECLB)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 11 juni 2020 – [zaak C-187/20 - BMW Bank en Volkswagen Bank](#)

Kredietovereenkomsten voor consumenten - Verplichte inlichtingen - Herroepingsrecht Richtlijn 2008/48/EG. In beide procedures hebben verzoekers een kredietovereenkomst afgesloten met respectievelijk BMW Bank en Volkswagen bank. Deze kredietovereenkomsten zijn gesloten voor de aankoop van een voertuig voor privégebruik. Verzoekers hebben de kredietovereenkomsten – twee jaar voor het aflopen van de aflossingsverplichtingen – herroepen. Verzoekers zijn van mening dat de herroeping geldig is aangezien de herroepingstermijn niet is ingegaan wegens het ontbreken

van voorgeschreven informatie. Verweersters stellen alle wettelijk verplichte informatie naar behoren te hebben verstrekt. Daarnaast zou hier sprake zijn van verval van het herroepingsrecht. Uitoefening van het herroepingsrecht zou rechtsmisbruik vormen. De vragen gaan over de (on)volledigheid van informatie, de herroepingstermijn en de mogelijkheid van misbruik van recht.

PREJUDICIÉLE VERWIJZING – Slowakije – 23 juni 2020 – [zaak C-192/20 - Prima banka Slovensko](#)

Kredietovereenkomst consumenten – Oneerlijk beding – Cumulatie van rente

Richtlijn 93/13/EEG. Richtlijn 2008/48/EG. Verzoeker heeft in 2016 een consumentenkrediet **verstrekt aan verweerder tegen een rente van 7,9%. In totaal heeft hij een bedrag van €1.162,60 betaald, waarvan de bank €616,21 heeft toegerekend** aan aflossing van de hoofdsom. Wegens verzuim heeft de bank het krediet onmiddellijk opeisbaar gesteld. De bank heeft verweerder meegedeeld dat hij het volledige krediet in één keer diende terug te betalen en heeft hem vervolgens gedagvaard. De bank vordert betaling van I) de hoofdsom, II) de uitstaande rente en de III) verdragingsrente totdat het krediet onmiddellijk opeisbaar is gesteld, IV) punitieve verdragingsrente, V) verzekeringskosten, VI) verdragingsrente en VII) contractuele rente vanaf de datum waarop het krediet onmiddellijk opeisbaar is gesteld tot op de datum van betaling. De verwijzende rechter heeft punten I t/m V toegewezen, maar heeft punten VI en VII afgewezen vanwege het verbod op cumulatie van rente. De bank heeft tegen deze beslissing hoger beroep ingesteld en verzoekt om verweerder tevens te veroordelen tot betaling van contractuele rente over de periode nadat het krediet onmiddellijk opeisbaar is gesteld, dat wil zeggen boven op de verdragingsrente.

Het Slowaakse recht voorziet uitdrukkelijk in een regeling die van toepassing is nadat een schuldvordering opeisbaar is gesteld. Deze regeling voorziet in: 1. verdragingsrente, 2. vergoeding van geleden schade, 3. overige sancties (bijvoorbeeld contractuele boetes), 4. een limiet van alle sancties tezamen en 5. een verbod om ten nadele van de consument van de wettelijke regeling af te wijken. De verwijzende rechter vraagt zich af of het Unierecht zich verzet tegen de Slowaakse wettelijke regeling.

PREJUDICIÉLE VERWIJZING – Polen – 25 juni 2020 – [zaak C-198/20 - X Bank*](#)

Oneerlijke bedingen – Normaal geïnformeerde consument

Richtlijn 93/13/EG. Heeft elke consument recht op consumentenbescherming, of geldt die bescherming alleen voor een normaal geïnformeerde en redelijk omzichtige en oplettende gemiddelde consument? Wanneer kan een consument als zodanig worden beschouwd?

NOOT – bij HvJ 26 maart 2020, [zaak C-66/19 Kreissparkasse Saarlouis](#)

HvJ EU verduidelijkt art. 10 en 14 Richtlijn consumentenkrediet inzake het herroepingsrecht ([Sdu Nieuws Financieel recht, 2020/135](#))

NOOT – bij Rechtbank Amsterdam – 9 maart 2020 - [ECLI:NL:RBAMS:2020:1477](#)

Bemiddelingskosten Air bnb

Richtlijn 2011/83/EU. Verordening (EG) nr. 593/2008. Website Airbnb handelt in strijd met de wet door bij zowel huurders als verhuurders bemiddelingskosten in rekening te brengen.

- Airbnb as intermediary in civil law? News from the Low Lands ([ECLB](#))
- Servicekosten Airbnb in strijd met de wet: website 'dient twee heren' ([Rechtspraak.nl](#))

LITERATUUR

W.W. Geursen e.a., Drie mogelijke boetes van mededingings-, consumenten- en persoonsgegevensautoriteiten voor hetzelfde datagebruik, in: [MP 2020/164](#)

Door de toename van datagebruik door ondernemingen is er sprake van convergentie tussen het mededingings-, consumenten- en gegevensbeschermingsrecht. Er kan dan parallelle handhaving plaatsvinden ten aanzien van één en dezelfde handeling door dezelfde onderneming door drie verschillende autoriteiten. Dat noemen wij caleidoscopische handhaving. Dat heeft volgens ons verschillende keerzijden, waaronder het risico op overhandhaving door drie afzonderlijke procedures van drie afzonderlijke autoriteiten.

BREXIT

M.Y. Schaub, Brexit en de mogelijke gevolgen voor consumentenrecht, in: [SEW 2020/6](#)

OVERIG

- EU consumers obtain access to collective redress ([Raad](#))
- More consumer justice? EU-wide collective redress agreed on ([ECLB](#))

COVID-19

REGELGEVING EU

- Informatie van de Commissie betreffende de niet-toepassing van sommige bepalingen van Verordening (EU) 2020/698 door Nederland - Uitbraak van COVID-19 - (Verordening (EU) 2020/698 van het Europees Parlement en de Raad van 25 mei 2020 tot vaststelling van specifieke en tijdelijke maatregelen naar aanleiding van de uitbraak van COVID-19 in verband met de vernieuwing of verlenging van bepaalde certificaten, getuigschriften en vergunningen, en het uitstel van bepaalde periodieke controles en opleidingen waarin de vervoerswetgeving voorziet, [PB C 1821 van 2.6.2020](#))
- Verordening (EU) 2020/872 tot wijziging van verordening 1305/2013 wat betreft een specifieke maatregel om uitzonderlijke tijdelijke steun te verlenen uit hoofde van het Europees Landbouwfonds voor plattelandontwikkeling (Elfpo) in reactie op de Covid-19-uitbraak (26 juni 2020), [PB L 204 van 26.6.2020](#)
- Verordening (EU) 2020/698 tot vaststelling van specifieke en tijdelijke maatregelen naar aanleiding van de Covid-19-uitbraak in verband met de vernieuwing of verlenging van bepaalde certificaten, getuigschriften en vergunningen, en het uitstel van bepaalde periodieke controles en periodieke opleidingen op bepaalde gebieden van de vervoerswetgeving (27 mei 2020), [PB L 165 van 27.5.2020](#)
- Richtlijn (EU) 2020/876 van de Raad van 24 juni 2020 tot wijziging van Richtlijn 2011/16/EU om te voorzien in de dringende behoefte aan uitstel van bepaalde termijnen voor de verstrekking en uitwisseling van inlichtingen op belastinggebied vanwege de COVID-19-pandemie, [PB L 204 van 26.6.2020](#)
- Europese Commissie wijzigt Algemene Groepsvrijstellingsverordening wegens coronavirus en verlengt zowel AGVV als reguliere de-minimis ([Europa decentraal](#))

OVERIG

- TK Bijlage NJCM brief over zorgen om corona-maatregelen in de strafrechtspleging ([Rijksoverheid](#))
- Kamerbrief rechtsstatelijke ontwikkelingen in EU-lidstaten tijdens coronacrisis ([rijksoverheid](#)) ([ECER](#))
- De coronawet zou Viktor Orbán goed bevallen ([De Correspondent](#))
- Rechtsstatelijke ontwikkelingen in de EU tijdens de coronacrisis ([ECER](#))

- Conclusies van de Raad over het bestrijden van de COVID-19-crisis in onderwijs en opleiding, [PB C 212I van 26.6.2020](#)
- Coronawet: middel veel erger dan kwaal ([Advocatenblad](#))
- Zittingen in coronatijd: water bij de rechtsstatelijke wijn ([Advocatenblad](#))
- Private International Law and the outbreak of Covid-19: Some initial thoughts and lessons to face in daily life ([conflict of laws](#))
- COVID-19 underlines importance of strong fundamental rights protection ([FRA](#))
- Corporate income taxation and COVID-19 – time to think about a European tax? ([Leiden law blog](#))
- To Vote or Not to Vote? ([Verfassungsblog](#))

Detentie en politieonderzoek (S)

[EHRM – ARREST – 2 juni 2020 - N.T. t. Rusland – persbericht – arrest \(niveau 2\) – 14727/11 - ECLI:CE:ECHR:2020:0602JUD001472711](#)

Schending artikel 3 EVRM wegens langdurige isolatie en stelselmatig boeien

Artikel 3 EVRM. Klager is een tot levenslang veroordeelde Rus die jarenlang, vanaf zijn eerste dag in detentie, gescheiden werd van zijn medegevangenen. Hij werd samen met een medege-detineerde in een 2-persoonscel geplaatst of werd in eenzame opsluiting geplaatst. Hij moest 22,5 uur per dag op zijn cel verblijven zonder enige doelgerichte activiteit, zoals werk of educatie. Elke keer wanneer de klager zijn cel verliet, werd hij geboeid; ook wanneer hij een zware wasmand naar buiten moest brengen. Deze maatregelen werden niet genomen op grond van gedragingen van klager in de gevangenis, maar waren slechts gebaseerd op zijn veroordeling tot een levenslange gevangenisstraf.

Het EHRM acht het aannemelijk dat deze maatregelen op de lange termijn schadelijke effecten hebben en kunnen leiden tot aantasting van de mentale gezondheid. Het leed dat de situatie waarin klager verkeerde veroorzaakte, is volgens het hof in strijd met het recht om gevrijwaard te blijven van onmenselijke en vernederende behandeling. Schending artikel 3 van het EVRM.

[EHRM – ARREST – 9 juni 2020 – Erlich en Kastro t. Roemenië – persbericht – arrest \(niveau 2\) – 23735/16 - 23740/16 - ECLI:CE:ECHR:2020:0609JUD002373516](#)

Roemeense autoriteiten hebben in voldoende mate voorzien in ingrediënten voor koosjere maaltijden voor twee Joodse gevangenen.

Artikel 9 EVRM. Het betreft een klacht van twee Joods Israëliische gevangenen in een Roemeense gevangenis over het feit dat de in de gevangenis geserveerde maaltijden niet voldeden aan de door hun geloof gestelde eisen.

Het hof stelt vast dat de lidstaat redelijkerwijs heeft voldaan aan hun positieve verplichting van artikel 9 van de Conventie. Daarbij merkt het hof op dat, onder andere, een rechtbank in Boekarest ten gunste van de klagers had beslist dat er een op maat gemaakte oplossing diende te komen voor de wensen van de gevangenen. Zo konden ze de producten verkrijgen die ze nodig hadden om hun maaltijden *in situ* in de keuken van de gevangenis klaar te kunnen maken met de daarvoor speciaal geleverde en door een Joodse instelling goedgekeurde faciliteiten. Voorts merkt het hof op dat de klagers geen vergoeding hebben verzocht van de kosten die zij hebben moeten maken om zelf etenswaren te kopen die aan de door hun geloof gestelde eisen voldeden. Geen schending van artikel 9 EVRM.

[EHRM – ARREST – 25 juni 2020 – Moustahi t. Frankrijk – persbericht – arrest \(niveau 2\) – 9347/14 - ECLI:CE:ECHR:2020:0625JUD000934714](#)

Illegaal binnengekomen kinderen land uit gezet - Schending van artikelen 3, 5, 8 EVRM en 4 van het vierde Protocol

Samenvatting onder: [Asiel en migratie](#)

[EHRM – ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – 5 mei 2020 – Kaman t. Turkije – persbericht 4.6.20 – beslissing \(niveau 3\) – 29798/18 - ECLI:CE:ECHR:2020:0505DEC002979818](#)

Klaagster niet-ontvankelijk – Geen uitputting nationale rechtsmiddelen

Artikel 3 EVRM. De klaagster was op verdenking van betrokkenheid bij een poging tot het plegen van een staatscoup gearresteerd en, samen met haar kinderen van één maand en vier jaar oud, in een vrouwengevangenis in voorlopige hechtenis geplaatst. De klaagster doet onder meer een beroep op artikel 3 EVRM vanwege slechte sanitaire voorzieningen voor haar zieke kind.

Het Hof verklaart de klaagster in al haar beroepen niet-ontvankelijk, voornamelijk vanwege de reden dat zij nog niet alle nationale mogelijkheden heeft uitgeput. De verweren die de klaagster heeft opgeworpen liggen namelijk óf nog ter beoordeling aan het grondwettelijk hof óf de klaagster heeft haar klacht überhaupt nog niet voorgelegd aan het grondwettelijk hof. Het Hof herhaalt de overweging dat de uitputting van binnenlandse rechtsmiddelen een onmisbaar onderdeel is van het verdragsmechanisme: lidstaten hoeven zich niet eerder te verantwoorden dan dat zij de gelegenheid hebben gehad orde op zaken te stellen via hun eigen nationale rechtssysteem.

EHRM factsheets

- [Hunger strikes in detention](#)
- [Migrants in detention](#)
- [Prisoners' right to vote](#)
- [Prisoners' health-related rights](#)
- [Detention and mental health](#) (januari 2020)
- [Detention conditions and treatment of prisoners](#)

Diensten, elektronische communicatiediensten

[HvJ – ARREST – 11 juni 2020 – zaak C-206/19 – KOB – Letland - ECLI:EU:C:2020:463 – geen conclusie – arrest](#)

Vrijheid van vestiging - Vrij verkeer van kapitaal – Verwerving van landbouwgronden in Letland

Richtlijn 2006/123/EG. Artikelen 49 en 63 VWEU. Artikel 45 EU Handvest. KOB is een in Letland gevestigde vennootschap die handelsactiviteiten verricht in de landbouw. De raad van bestuur van de vennootschap bestaat uit één persoon, namelijk VP, een Duits staatsburger die ook bevoegd is de vennootschap zelfstandig te vertegenwoordigen. Drie andere in Letland ingeschreven vennootschappen die in handen zijn van Duitse staatsburgers hebben aandelen in KOB. De uiteindelijke begunstigers van KOB zijn VP en ZT. Laatstgenoemde is eveneens Duits staatsburger. Op 10 januari 2018 heeft KOB een koopovereenkomst gesloten voor een stuk landbouwgrond van 8,10 hectare en de bevoegde nationale autoriteiten verzocht voor deze aankoop een vergunning te verlenen. Bij besluit van 6 april 2018 heeft de administratieve beroepscommissie van de gemeente Madona geweigerd de aankoop goed te keuren. Ter ondersteuning van haar beroep tegen dit besluit voor de verwijzende rechter, stelt KOB dat de Letse regeling betreffende de voorwaarden voor de goedkeuring van de aankoop van landbouwgrond in strijd is met het verbod van discriminatie op grond van nationaliteit en met de in de artikelen 18, 49 en 63 VWEU en artikel 45 EU Handvest.

Hof: De artikelen 9, 10 en 14 van richtlijn 2006/123/EG verzetten zich tegen de regeling van een lidstaat die het recht van een rechtspersoon waarvan de vennoot of de vennoten die samen meer dan de helft van de aandelen met stemrecht vertegenwoordigen en de personen die bevoegd zijn om de vennootschap te vertegenwoordigen onderdanen zijn van andere lidstaten, om de eigendom te verwerven van landbouwgrond op het grondgebied van die lidstaat, onderwerpt aan de voorwaarde dat die vennoten en vertegenwoordigers een bewijs van inschrijving als ingezetenen in die lidstaat overleggen, alsook een document waaruit blijkt dat hun kennisniveau van de officiële taal van die lidstaat in ieder geval voldoende is om een gesprek te voeren over dagelijkse en werkgerelateerde onderwerpen.

REGELGEVING NL

Wet van 11 juni 2020 tot wijziging van de Telecommunicatiewet in verband met de implementatie van de onderdelen van richtlijn (EU) 2018/1972 die betrekking hebben op toegangsregulering in geval van replicatiebelemmeringen, het overstappen van telecomaandbieder en het vorderen van inlichtingen ten behoeve van een geografisch onderzoek naar het bereik van elektronische communicatienetwerken, [Staatsblad 2020, 199](#)

Digitale markt

CONSULTATIE

- Wet op de digitale diensten – verdieping van de interne markt en verduidelijking van de verantwoordelijkheden voor digitale diensten, Feedback mogelijk van 2 juni 2020 - 8 september 2020 ([EC](#))
- Voorstel voor een verordening: Digital Services Act package – ex ante regulatory instrument of very large online platforms acting as gatekeepers, feedback mogelijk van 2 juni 2020- 8 september 2020 ([EC](#))

Discriminatie

[EHRM – ARREST – 30 juni 2020 – Popovic e.a. t. Servië – \[persbericht\]\(#\) – \[arrest\]\(#\) \(niveau 2\) – \[26944/13\]\(#\) – \[14616/16\]\(#\) – \[14619/16\]\(#\) – \[22233/16\]\(#\) – ECLI:CE:ECHR:2020:0630JUD002694413](#)

Geen discriminatie bij arbeidsongeschiktheidsuitkeringen voor verlamden in Servië

Artikel 14 EVRM (verbod van discriminatie). Volgens klagers was de nationale wetgeving betreffende de arbeidsongeschiktheidsuitkeringen voor mensen met verlammingen discriminerend aangezien zij onder de huidige wetgeving een lager bedrag uitgekeerd kregen dan oorlogsveteranen met dezelfde handicap.

Het hof stelt vast dat de keuze van de Servische wetgever, om de uitkering voor oorlogsveteranen op een hoger bedrag vast te stellen dan voor gewone burgers, niet ongefundeerd was nu deze keuze onder andere gebaseerd was op de manier waarop zij hun handicap hebben opgelopen. Oorlogsveteranen die tijdens hun risicovolle werkzaamheden aan de frontlinie verlamd zijn geraakt hebben bovendien meer moeite om hun schade te verhalen dan gewone burgers die tijdens een ongeluk verlamd zijn geraakt en aanspraak hebben op verschillende andere uitkeringen waarvoor oorlogsveteranen niet persé in aanmerking komen.

Het hof stelt, met vijf stemmen tegen twee, vast dat er *geen* sprake is van een schending van artikel 14 EVRM, jo artikel 1 van het Protocol (bescherming van eigendom).

EUROPEES PARLEMENT

Europees Parlement wil einde aan tradities als Zwarte Piet ([Europa-nu](#))

Dwangarbeid

[EHRM – ARREST – 25 juni 2020 – S.M. t. Kroatië – \[Grote Kamer\]\(#\) – \[persbericht\]\(#\) – \[arrest\]\(#\) \(niveau 1\) – \[60561/14\]\(#\) – ECLI:CE:ECHR:2020:0625JUD006056114](#)

Verbod van slavernij en dwangarbeid – Positieve verplichting – Onderzoeksplicht

Artikel 4 EVRM. De zaak betreft een klacht omtrent mensenhandel en gedwongen prostitutie. Klager stelt dat ze door een voormalig politiemann is benaderd op Facebook, dat hij zei dat hij haar zou helpen een baan te vinden en dat hij haar in plaats daarvan heeft gedwongen zich te prostitueren.

Het hof overweegt dat de staat een procedurele verplichting had om effectief onderzoek te verrichten naar de beschuldiging. Een onderzoek is effectief wanneer dit kan leiden tot vaststelling van de feiten en het identificeren en bestraffen van de dader. Daarbij moet de Staat alle stappen ondernemen die in redelijkheid kunnen worden gevegd om bewijs te vergaren.

Het hof oordeelt dat de staat heeft nagelaten diverse voor de hand liggende onderzoekshandelingen te verrichten. Zo is geen onderzoek gedaan naar de chatgesprekken op Facebook en zijn de mogelijke getuigen niet gehoord. De staat heeft niet aan haar onderzoeksplicht voldaan. Er is sprake van een schending van artikel 4 EVRM.

Eigendomsrecht

EHRM – ARREST (just satisfaction) – 18 juni 2020 - Molla Sali t Griekenland – Grote Kamer - [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 1) - [20452/14](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:0618JUD002045214

Bepaling billijke genoegdoening na schending door op discriminatoire gronden nietig verklaren van testament – Islamitisch recht

Artikel 1 Eerste Protocol EVRM. Artikel 14 EVRM. De echtgenoot van klaagster behoorde tot een moslimminderheid in Griekenland. Hoewel hij in zijn testament al zijn bezittingen aan klaagster had nagelaten, had de Griekse rechter zijn testament nietig verklaard en naar islamitisch recht een groot deel van de nalatenschap aan de zussen van de overledene toegewezen. De Grote Kamer van het EHRM heeft op 19 december 2018 een schending vastgesteld van artikel 14 EVRM jo. artikel 1, eerste protocol bij het EVRM, omdat klaagster vanwege de religie van haar echtgenoot anders was behandeld zonder objectieve rechtvaardiging. De Griekse rechter in hoger beroep besloot op 23 oktober 2019 dat het eerdere vonnis, waarin de drie zussen elk ongeveer een kwart van de nalatenschap kregen, in stand bleef.

EHRM: Ten aanzien van billijke genoegdoening (just satisfaction) zou de situatie hersteld kunnen worden door te verzekeren dat klaagster het eigendom behoudt over hetgeen haar echtgenoot haar had nagelaten, of – in het geval in het kadaster de zussen al als eigenaars zijn opgenomen – dat haar eigendomsrechten worden hersteld. Indien dat niet binnen een jaar gebeurt, moet de Griekse staat haar het financiële equivalent van driekwart van de nalatenschap betalen, te weten **€ 41.103,36**. Daarnaast moet de Griekse staat **€ 10.000** in verband met immateriële schade betalen. Ten aanzien van de eigendommen in Turkije wordt het verzoek om billijke genoegdoening afgewezen, omdat de aanvankelijke klacht alleen gericht was tegen Griekenland en de nationale procedure in Turkije nog niet is afgerond.

EHRM – ARREST – 23 juni 2020 – Kasmi t. Bulgarije – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) - [1175/06](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:0623JUD000117506

Bescherming van eigendom – Disproportionele beperking

Artikel 1 Eerste Protocol EVRM. De zaak betreft de juridische inspanningen van klager om huurders te verwijderen uit voormalig genationaliseerd vastgoedeigendom dat is teruggegeven aan zijn familie. Klager stelt dat zijn eigendom over het huis op onrechtmatige wijze is beperkt, omdat het gedurende lange tijd niet mogelijk is geweest het bezit over zijn huis te verkrijgen en hierover inkomen te ontvangen.

Het hof overweegt als volgt. De beperking is voorzien bij wet. De huurders zijn immers juridisch dakloos en zij hebben als gevolg van nationale wetgeving een recht om het huis te blijven bezetten.

De beperking dient ook een legitiem doel, namelijk het faciliteren van woningen voor een kwetsbaar deel van de samenleving op een krappe woningmarkt.

De beperking is echter niet proportioneel. Klager is als gevolg van nationale wetgeving een huurovereenkomst opgelegd voor onbepaalde tijd, waarin hij geen zeggenschap heeft gehad. De huurprijzen zijn gefixeerd voor een onbepaalde periode, waardoor het niet mogelijk is voor klager een redelijk huurinkomen te ontvangen. Ook is er geen adequaat mechanisme in werking waarmee klager de huurovereenkomst kan beëindigen; klager is daarvoor volledig afhankelijk van opzegging door de huurders, hetgeen niet te verwachten is op een krappe woningmarkt. Overigens wonen de huurders al geruime tijd in het buitenland, waardoor hun belang bij het voortduren van de

huurovereenkomst niet overtuigend is. Hierdoor is een onredelijke last bij klager komen te liggen. Het hof stelt een schending vast van artikel 1 Eerste Protocol.

EHRM - ARREST - 30 juni 2020 - Maria Mihalache t. Roemenië - [persbericht](#) - [arrest](#) (niveau 2) - [68851/16](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:0630JUD006885116

Eigendomsrecht - Belastingdienst weigert rechterlijke beslissing, inhoudende dat geen belastingsschuld bestond, te erkennen

Artikel 1, Eerste Protocol EVRM. Tegen klaagster werd in 2013 strafvervolging gestart wegens sigarettensmokkel nadat ruim vijfduizend pakjes sigaretten in haar huis waren aangetroffen. In 2014 werd de zaak geseponeerd. De belastingdienst had inmiddels de beslissing genomen dat klaagster de schade veroorzaakt door belastingontwijking moest betalen. De nationale rechter in eerste aanleg en in hoger beroep stelden klaagster in het gelijk dat zij deze schade niet hoefde te betalen nu ze niet strafrechtelijk verantwoordelijk was. Die rechterlijke beslissingen zijn echter niet ten uitvoer gelegd en de belastingdienst stelt nog steeds dat klaagster de schuld moet betalen. Ook is de hypotheek die de belastingdienst op haar eigendommen vestigde nog niet opgeheven.

EHRM: De rechterlijke beslissing bleef zonder enig juridisch effect vanwege het ongewijzigde standpunt van de belastingdienst dat klaagster een schuld moest voldoen. Het EHRM ziet geen rechtvaardiging voor het voortdurend in twijfel trekken van de rechterlijke beslissingen door de autoriteiten. Schending van artikel 1, eerst protocol bij het EVRM.

Energiemarkt

HvJ - ARREST - 11 juni 2020 - zaak C-378/19 - Prezident Slovenskej republiky - Slowakije - ECLI:EU:C:2020:462 - [persbericht](#) - [geen conclusie](#) - [arrest](#)

Interne markt voor elektriciteit - Regels inzake benoeming en ontslag regelgevende instantie

Richtlijn 2009/72/EG. Dit verzoek is ingediend in het kader van een procedure ingeleid door de president van de Slowaakse Republiek met betrekking tot de verenigbaarheid met de Slowaakse grondwet, gelezen in samenhang met het Unierecht, van nationale regels inzake de benoeming en het ontslag van de voorzitter van de regulerende instantie van en inzake de deelname van vertegenwoordigers van nationale ministeries aan prijsvaststellingsprocedures bij deze instantie.

Hof: Artikel 35, leden 4 en 5, van richtlijn 2009/72/EG staat niet in de weg aan wetgeving van een lidstaat op grond waarvan de regering van die staat bevoegd is om de voorzitter van de nationale regulerende instantie te benoemen en te ontslaan, mits is voldaan aan alle in die bepalingen neergelegde vereisten. Het staat aan de verwijzende rechter om na te gaan of dat zo is.

Artikel 35, leden 4 en 5, van richtlijn 2009/72 staat niet in de weg aan wetgeving van een lidstaat die ter bescherming van het algemeen belang voorziet in de deelname van vertegenwoordigers van ministeries van deze staat aan bepaalde prijsvaststellingsprocedures bij de nationale regulerende instantie, mits de onafhankelijke besluitvorming van deze instantie is gewaarborgd. Het staat aan de verwijzende rechter om na te gaan of dat zo is.

HvJ - CONCLUSIE A-G PITRUZZELLA - 4 juni 2020 - zaak C-360/19 - Crown Van Gelder - Nederland - [CBb](#) - ECLI:EU:C:2020:432 - [conclusie](#)

Stroomstoring - Klacht tegen landelijke netwerkbeheerder

Richtlijn 2009/72/EG. Het CBb stelt prejudiciële vragen over de gevolgen van een stroomstoring. Heeft een persoon die schade heeft geleden het recht om een klacht in te dienen tegen de landelijke netwerkbeheerder (TeneT), waaraan de storing te wijten was, maar waarmee hij geen rechtstreekse contractuele band heeft?

Crown Van Gelder BV heeft beroep ingesteld tegen een besluit van de Autoriteit Consument en Markt (ACM), waarbij de ACM haar klacht naar aanleiding van een grootschalige black-out niet-ontvankelijk had verklaard. Crown Van Gelder had verzocht vast te stellen dat de transmissiesysteembeheerder van Nederland de verplichtingen die krachtens richtlijn 2009/72 (interne markt elektriciteit) op hem

rusten, niet was nagekomen. De ACM heeft die klacht niet-ontvankelijk verklaard omdat Crown Van Gelder – die is aangesloten op een regionaal distributiesysteem – geen rechtstreekse band heeft met de transmissiesysteembeheerder (TenneT).

Crown Van Gelder is een vennootschap die een papierfabriek in Noord-Holland (Nederland) exploiteert. Deze fabriek is aangesloten op het distributiesysteem dat door Liander NV wordt beheerd en op zijn beurt wordt gevoed door het door TenneT beheerde nationale hoogspanningstransmissiesysteem. Door de stroomstoring is het transport van elektriciteit naar de fabriek van Crown Van Gelder op 27 maart 2015 gedurende enkele uren onderbroken geweest.

Crown Van Gelder had de ACM verzocht om vast te stellen, ten eerste, dat TenneT niet al hetgeen redelijkerwijs in haar vermogen lag in het werk had gesteld om onderbreking van de transportdienst te voorkomen en, ten tweede, dat het netontwerp van het hoogspanningsstation Diemen niet voldeed aan de wettelijke vereisten. Crown Van Gelder heeft in wezen gesteld dat de onderbreking van de elektriciteitstransmissie toe te rekenen was aan de niet-nakoming van deze verplichtingen door TenneT als beheerder van het nationale transmissiesysteem waarin zich de storing heeft voorgedaan.

A-G: Artikel 37, lid 11, van richtlijn 2009/72/EG moet aldus worden uitgelegd dat een eindafnemer het recht heeft om een klacht in te dienen bij de nationale regulerende instantie jegens de beheerder van het nationale transmissiesysteem indien die eindafnemer niet rechtstreeks is aangesloten op dat transmissiesysteem maar uitsluitend is aangesloten op een distributiesysteem dat door dat transmissiesysteem wordt gevoed en zich een onderbreking voordoet van het transport van energie op het transmissiesysteem waardoor het distributiesysteem wordt gevoed waarop de eindafnemer is aangesloten.

PREJUDICIËLE VERWIJZING - Roemenië - 18 juni 2020 - [zaak C-179/20 - Fondul Proprietatea](#)

Interne markt voor elektriciteit - Gegarandeerde toegang tot het elektriciteitsnet – Staatsteun

Richtlijn 2009/72/EG. Richtlijn 2009/28/EG. Richtlijn 2005/89/EG. Artikel 107 en 108, lid 3 VWEU. De verzoekende partij is minderheidsaandeelhouder van Hidroelectrica, een producent van elektriciteit uit hernieuwbare bronnen en de grootste leverancier van *ondersteunende diensten* in Roemenië. De verwerende partijen CEH en CEO produceren energie uit in Roemenië geproduceerde fossiele brandstoffen. De Roemeense staat is meerderheidsaandeelhouder van Hidroelectrica, CEH en CEO. Door de explosieve groei van de productiecapaciteit voor elektriciteit uit hernieuwbare bronnen in de voorgaande jaren, was het nodig om maatregelen te nemen ter waarborging van de leveringszekerheid van elektriciteit. De elektriciteitscentrales die werkten met fossiele brandstoffen hadden hogere kosten omdat zij niet continu konden functioneren. Deze centrales konden niet concurreren op de markt en hadden hun aandeel in de energievoorziening teruggebracht. In die omstandigheden is vastgesteld dat het in bedrijf houden van bepaalde fossiele brandstofcentrales, noodzakelijk was voor de leveringszekerheid van het nationale elektriciteitsnet en voor de energieonafhankelijkheid van Roemenië. De Roemeense regering gegarandeerde daarom toegang tot het elektriciteitsnet voor elektriciteit van CEH en CEO. Deze elektriciteit wordt met voorrang **ingeschakeld en CEH en CEO werden verplicht om OD's te leveren bij een bepaald elektrisch vermogen**. De verzoekende partij voert aan dat er sprake is van onrechtmatige staatssteun.

De verwijzende rechter twijfelt of artikel 15(4) van richtlijn 2009/72 juist is omgezet. Vraag is o.a. of in casu sprake is van onrechtmatige staatssteun. Ook is de vraag of de gegarandeerde toegang tot het elektriciteitsnet die door de Roemeense staat is verleend aan vennootschappen waarin hij een meerderheidsaandeel heeft, zodat hun ononderbroken werking gewaarborgd is, verenigbaar is met richtlijn 2009/72.

BREXIT

A.A. Marhold, Back to 'Splendid Isolation'? Energie als thema in de post-Brexit-partnerschapsonderhandelingen, in: [SEW 2020/6](#)

Europees Openbaar Ministerie

OVERIG

- Is art. 12 Sv procedure mogelijk bij zaken van het Europees Openbaar Ministerie (EOM)? ([Bijzonder strafrecht](#))
- Wob-verzoek m.b.t. Europees Openbaar Ministerie (EOM) ([Bijzonder strafrecht](#))

Familielevens en familierecht (Fa - SZ)

EHRM – ARREST – 9 juni 2020 – Draskovic t. Montenegro [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – [40597/17](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:0609JUD004059717

Verzoek tot herbegrafenis moet leiden tot rechterlijke belangenafweging

Artikel 8 EVRM. Weduwe verzoekt bijna 20 jaar na het overlijden een herbegrafenis maar de beheerder van het familiegraf wil daaraan niet meewerken. In drie gerechtelijke instanties wordt haar claim niet-ontvankelijk verklaard, omdat zij geen rechten zou hebben met betrekking tot de stoffelijke resten van haar echtgenoot. De ambtelijke organisatie die de betreffende vergunningen verleent kan haar ook niet helpen.

Het hof stelt vast dat geen *effective remedy* met voldoende zekerheid voorhanden was, noch in theorie noch in de praktijk. Dus onvoldoende *accessibility and effectiveness*.

Het hof oordeelt dat een verzoek om herbegrafenis kan vallen onder beide aspecten van artikel 8 EVRM, eerbiediging van het privéleven en het familielevens. De gerechten hadden de claim moeten onderzoeken, en de belangen van de weduwe moeten afwegen tegen het maatschappelijk belang bij respect voor begraafplaatsen en de rechten van de andere familie. Daarbij geldt een ruime *margin of appreciation*, maar de rechter had moeten bekijken of herbegrafenis om te beginnen mogelijk was, of dit moeilijk of gemakkelijk zou zijn in praktische zin, en of de volksgezondheid in het geding zou raken. Verder had moeten worden meegewogen de vraag waar de overledene begraven had willen worden, waar hij had gewoond, en of hij en zijn vrouw het beoogde graf hadden verworven om daar samen te worden begraven.

EHRM – ARREST – 16 juni 2020 - Boljevic t. Kroatië – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – [47443/14](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:0616JUD004744314

Recht op privé- en familielevens - Vaststelling vaderschap van inmiddels overleden man

Artikel 8 EVRM. Klager wordt in 2011-2012, na het overlijden van zijn vader (A), geconfronteerd met een vonnis uit de jaren zeventig waarin is vastgesteld dat A niet zijn biologische vader was. Pogingen van klager en zijn moeder om de procedure tot vaststelling van het vaderschap te heropenen stuiten af op het tijdsverloop sinds het vonnis uit de jaren zeventig. Het constitutionele hof besliste uiteindelijk in 2014 in het nadeel van klager.

EHRM: het vonnis uit de jaren zeventig is rechtmatig tot stand is gekomen en de afwijzing van het verzoek van klager om de procedure tot vaststelling van het vaderschap te heropenen is niet op willekeurige gronden gebaseerd, maar strekte tot bescherming van de rechtszekerheid en de rechten van derden. Toch kan - in de zeer bijzondere omstandigheden van dit geval - het argument van de rechtszekerheid op zichzelf de afwijzing van het verzoek van klager niet dragen. Daarbij wordt meegewogen dat klager geen enkele mogelijkheid had de termijn voor het verzoek tot heropening te verlengen, zodat zijn belangen niet konden worden meegewogen. Voorts is van belang dat klager er tot 2011-2012 vanuit is gegaan dat A zijn biologische vader was en dat A ook als zijn vader stond vermeld op de in 2014 en 2019 uitgegeven geboorteaktes. De door klager gewenste DNA-test vormt in elk geval geen inbreuk op het privéleven van de overledene en over de mogelijke reactie van diens familie is niets bekend. Schending van artikel 8 EVRM.

EHRM – ARREST (just satisfaction) – 18 juni 2020 - Molla Sali t Griekenland – [Grote Kamer](#) - [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 1) - [20452/14](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:0618JUD002045214

Bepaling billijke genoegdoening na schending door op discriminatoire gronden nietig verklaren van testament – Islamitisch recht

Samenvatting onder: [Eigendomsrecht](#)

EHRM – ARREST – 23 juni 2020 – Omorefe t. Spanje – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – [69339/16](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:0623JUD006933916

Adoptie – Inbreuk 8 EVRM – Onvoldoende onderzoek naar alternatieven

Artikel 8 EVRM. Nigeriaanse vrouw die illegaal in Spanje verblijft vraagt bescherming voor haar baby vanwege persoonlijke problemen. De moeder wil contact houden met haar kind. Na drie maanden worden de bezoeken opgeschort en wordt de moeder ontheven van het ouderlijk gezag. Gerechtelijke procedures leiden na zes jaar tot het toestaan van een bezoek gedurende 1 uur per maand. Vervolgens wordt het kind geadopteerd, door de familie bij wie het al vijf jaar woont. Dat de moeder geen toestemming geeft, staat daaraan niet in de weg, als de adoptie in het belang van het kind is. Een direct verzoek van de moeder tot constitutionele toetsing van deze beslissing (*amparo* appeal, recours *d'amparo*, vgl. Verfassungsbeschwerde) wordt niet-ontvankelijk verklaard.

Het hof stelt zich op het standpunt dat de beslissingen die uitmondten in de adoptie een inbreuk vormden op het recht op privé- en familielevens van moeder en kind. Bij de beoordeling of dit nodig was (in een democratische samenleving) valt op dat de conclusies van de opgemaakte rapporten en de beslissingen van de verschillende overheidsinstanties niet zijn meegenomen in de besluitvorming. De mogelijkheid dat contact met moeder in het belang van het kind zou kunnen zijn is niet verder onderzocht. De moeder heeft zelf om bescherming gevraagd, maar aangezien het kind toen nauwelijks twee maanden oud was had een grondig onderzoek moeten worden gedaan naar de situatie van het kind en de relatie met de ouders, eventueel vader en moeder apart. De moeder was duidelijk tegen adoptie en zij heeft maar gedurende drie maanden haar recht op contact kunnen uitoefenen, hetgeen doet vermoeden dat de autoriteiten vanaf het begin hebben aangestuurd op adoptie. Verder zijn er geen alternatieven onderzocht, zoals tijdelijke pleegzorg of pleegzorg zonder het doel van adoptie. Dat was ook respectvol geweest jegens de adoptiefouders, bij wie geen valse hoop zou zijn gewekt. De rol van de sociale-beschermingsautoriteiten is om mensen in nood te helpen.

EHRM – ARREST – 25 juni 2020 – Stavropoulous t. Griekenland – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – [52484/18](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:0625JUD005248418

Geboorteakte hoeft geen indicatie te geven van (geloofs)overtuigingen ouders

Samenvatting onder: [Godsdienstvrijheid](#)

EHRM – ARREST – 30 juni 2020 – Ilya Lyapin t. Rusland – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – [70879/11](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:0630JUD007087911

Ontzetting uit de ouderlijke macht

Artikel 8 EVRM. Klager, geboren in 1980, woont in Rusland en heeft een zoon (V., geboren in 2001). In mei 2011 heeft de rechtbank klager uit de ouderlijke macht ontzet. In hoger beroep is deze beslissing overleefd. Klager heeft vergeefs geprobeerd om beide beslissingen aan te vechten.

EHRM: in twee instanties is vastgesteld dat V. sinds de scheiding in april 2003 niet meer bij klager woonde en vanaf 2004 geen contact met hem heeft gehad. Dat klager serieuze pogingen heeft ondernomen om het contact te herstellen kan niet worden vastgesteld. Met de ontzetting uit de ouderlijke macht kwam slechts een einde aan de juridische band met zijn zoon, zodat niet kan worden gezegd dat hun onderlinge relatie daaronder zou lijden. De aangevochten beslissingen maken bovendien duidelijk dat V. goed is geïntegreerd en gehecht binnen zijn huidige familie, bestaande uit zijn moeder, zijn halfbroer en de partner van zijn moeder. Tegen deze achtergrond hebben de nationale autoriteiten in deze complexe zaak een gedetailleerde en zorgvuldig gebalanceerde

afweging van de gehele situatie gemaakt. Mede gelet op het feit dat zij alle betrokkenen hebben gehoord, hebben zij hun beslissingen voorts afdoende gemotiveerd, binnen de grenzen van hun beoordelingsmarge. Dat klager is veroordeeld tot betaling van kinderalimentatie, terwijl hij uit de ouderlijke macht was ontzet, maakt niet dat daartoe geen goede grond bestond. Bovendien kwam klagers betalingsverplichting ten einde toen V. werd geadopteerd door de (huidige) partner van zijn moeder. De besluitvorming is al met al eerlijk verlopen en beschermde klager afdoende onder artikel 8 EVRM. Geen schending van artikel 8 EVRM.

EHRM – ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – 28 april 2020 – S.L. en A.L. t. Italië – persbericht 4.6.20 – beslissing (niveau 3) – 896/16 – ECLI:CE:ECHR:2020:0428DEC000089616

Recht op eerbiediging van privé-, familie- en gezinsleven – Beslissing binnen redelijke termijn

Artikel 8 EVRM. De zaak betreft een procedure tussen ouders van verschillende nationaliteiten om de voogdij over hun zoon. In 2006 is de vrouw van klager met hun zoon naar Boekarest gegaan. Ze hadden afgesproken terug te komen naar Italië voor de kerstvakantie, maar tegen die tijd besloot de vrouw met hun zoon in Roemenië te blijven. Klager is in 2007 een procedure gestart in Italië om de voogdij over de zoon te krijgen. Hij heeft de voogdij over zijn zoon in 2013 gekregen. Klager komt er dan achter dat hij de voogdij niet kan effectueren, omdat de vrouw van klager in de tussentijd ook een procedure is gestart in Roemenië, waarna zij in 2012 ook de voogdij over de zoon heeft gekregen.

De vader dient een klacht in, ook namens zijn zoon. De klacht is dat de rechtbank in Italië de zaak niet voortvarend genoeg heeft behandeld, omdat de behandeling van de zaak zes jaar heeft geduurd. Klagers stellen dat dit in strijd is met hun recht op eerbiediging van hun privé-, familie- en gezinsleven.

Het hof overweegt dat in zaken als de onderhavige beslissingen binnen een redelijke termijn moeten worden genomen. Dit is één van de procedurele waarborgen van artikel 8 EVRM. Het hof oordeelt dat de vertraging in de zaak met name het gevolg is van de vijandige relatie tussen de ouders. De rechtbank heeft voortvarend en in overeenstemming met artikel 8 EVRM een beslissing genomen over de voogdij.

HvJ – ARREST – 4 juni 2020 – zaak C-41/19 – FX – Duitsland - ECLI:EU:C:2020:425 – conclusie – arrest

Onderhoudsverplichtingen – Voorkoming van tenuitvoerlegging beslissing in andere lidstaat - Bevoegdheid Duitse rechter

Verordening (EG) nr. 4/2009. Verweerster in de onderhavige zaak is een tot onderhoud gerechtigd kind dat woonachtig is in Polen. Zij heeft een beslissing van de Poolse rechter verkregen, waarin de onderhoudsverplichtingen van haar in Duitsland woonachtige vader (verzoeker) zijn vastgesteld. Na een verklaring van uitvoerbaarheid van de Poolse onderhoudsbeslissing in Duitsland te hebben verkregen, beoogt verweerster thans die beslissing in die lidstaat ten uitvoer te laten leggen. Verzoeker komt op tegen de tenuitvoerlegging van de beslissing, omdat zijn betalingsverplichtingen grotendeels zijn nagekomen. Hij stelt dat hij zelf betalingen van levensonderhoud heeft gedaan en dat de staat namens hem via het Poolse alimentatiefonds tevens uitkeringen aan verweerster heeft gedaan.

De onderhavige zaak betreft een beroep ter voorkoming van tenuitvoerlegging wegens vereffening van de schuld, welk beroep verzoeker bij de Duitse rechter heeft ingesteld. De centrale kwestie die in de prejudiciële verwijzing aan de orde wordt gesteld, is of de Duitse gerechten krachtens verordening (EG) nr. 4/2009 bevoegd zijn om te beslissen op dat beroep.

Hof: Verordening (EG) nr. 4/2009 moet aldus worden uitgelegd dat een nauw met de tenuitvoerleggingsprocedure samenhangend beroep ter voorkoming van tenuitvoerlegging dat is ingesteld door de onderhoudsplichtige en dat gericht is tegen de tenuitvoerlegging van een beslissing van een gerecht van de lidstaat van herkomst waarbij het bestaan van de aanspraak op levensonderhoud is vastgesteld, binnen de werkingssfeer van die verordening en onder de internationale bevoegdheid van de gerechten van de lidstaat van tenuitvoerlegging valt.

Op grond van artikel 41, lid 1, van verordening nr. 4/2009 en de relevante bepalingen van het nationale recht staat het aan de verwijzende rechter om als gerecht van de lidstaat van tenuitvoerlegging uitspraak te doen over de ontvankelijkheid en gegrondheid van de bewijzen die de onderhoudspllichtige heeft overgelegd ter ondersteuning van zijn stelling dat hij zijn schuld grotendeels heeft voldaan.

RECHTSPRAAK LI DSTATEN

- **Supreme Court holds children's hearings system is compatible with article 8** ([UK human rights blog](#))
- Surrogacy and human rights — Anna Dannreuther ([UK human rights blog](#))

EHRM factsheets

- [Children's rights](#)
- [Gestational surrogacy](#)
- [International child abductions](#) (januari 2020)
- [Parental rights](#)
- [Protection of minors](#) (januari 2020)
- [Reproductive rights](#)

OVERIG

A few thoughts on the Guide to Good Practice on the grave-risk exception (Art. 13(1)(b)) under the Child Abduction Convention, through the lens of human rights (Part I) ([conflict of laws](#))

Financiële diensten en markten (B – S)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Portugal – 10 juni 2020 – [zaak C-83/20 - BPC Lux 2 e.a.](#)

Herstel en afwikkeling kredietinstellingen

Richtlijn 2014/59. Nadat de Banco de Portugal verschillende inspecties had uitgevoerd, bleek uit de resultaten dat er sprake was van een praktijk van, voor de belangen van BES (de op één na grootste particuliere bank van Portugal), zeer nadelige bestuurshandelingen alsmede van een schending van de voorschriften van de Banco de Portugal. Er was sprake van extra verliezen van ongeveer 1,5 miljard EUR. Vervolgens is besloten tot het oprichten van een overbruggingsbank die is gekapitaliseerd. De Commissie beschouwde deze oplossing, nadat de staatssteun bij haar was aangemeld, als verenigbaar met de interne markt. Massa Insolvente (een Luxemburgse vennootschap met een directe deelneming van 1% en een indirecte deelneming van 19,05% in het aandelenkapitaal van BES) stelt dat die maatregel het Unierecht schendt; met name het eigendomsrecht en het evenredigheidsbeginsel. De richtlijn zou in de nationale rechtsorde onjuist zijn omgezet. Deze onjuiste omzetting is ook in strijd met beginsel van voorrang van het Unierecht, aldus Massa Insolvente.

Vraag is o.a. of het nationale regelgevingskader waarbij de richtlijn gedeeltelijk wordt omgezet, in overeenstemming is met het Unierecht en de rechtspraak van het Hof. Kan de vaststelling van die bepalingen het door de richtlijn voorgeschreven resultaat ernstig in gevaar brengen?

NOOT – bij Gerecht EU zaak T-107/17, [Steinhoff](#)

The ECB and its expanded duty to respect and promote the EU Charter of Fundamental Rights after the Steinhoff case ([EU law analysis](#))

OVERIG

Akkoord over groene investeringscriteria ([Europa decentraal](#))

Deze verordening stelt criteria vast die duidelijk moeten maken welke activiteiten als 'groen' of 'duurzaam' mogen worden aangemerkt. Dit moet zogenoemde 'greenwashing' voorkomen en groene investeringen stimuleren. De verordening is van toepassing op financiële producten, zoals beleggingen.

GBVB - Gemeenschappelijk buitenlandse en veiligheidsbeleid

HvJ – ARREST – 25 juni 2020 – zaak C-730/18 P – SC/Eulex Kosovo – ECLI:EU:C:2020:505 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid – Bevoegdheid van de Unierechter – Contractueel geschil

Samenvatting onder: [Institutioneel recht](#)

HvJ – ARREST – 25 juni 2020 – zaak C-14/19 P – CSUE/KF – ECLI:EU:C:2020:492 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Bevoegdheid HvJ op gebied van GBVB – Arbeidsgeschil - Personeelsreglement van het Satellietcentrum van de Europese Unie (Satcen)

Samenvatting onder: [Institutioneel recht](#)

OVERIG

Europese Commissie verduidelijkt toepassing van financiële sancties ([ECER](#))

Op verzoek van sanctie-autoriteiten van de EU-lidstaten gaat de Europese Commissie in een advies in op de vraag hoe lidstaten dienen om te gaan met tegoeden en middelen van een entiteit die niet op een EU-sanctielijst staat, maar waarover een persoon die wel op een EU-sanctielijst staat zeggenschap heeft. Daarbij is onder meer aandacht voor de verstrekking van arbeid en diensten door de niet-aangewezen entiteit, maar ook de mogelijkheid om betalingen te verrichten met bevroren tegoeden.

Gewasbeschermingsmiddelen

HvJ – CONCLUSIE A-G KOKOTT – 4 juni 2020 – zaak C-514/19 – Union des industries de la protection des plantes – Frankrijk - ECLI:EU:C:2020:422 – [conclusie](#)

Gewasbeschermingsmiddelen – Rechtmatigheid van de noodmaatregel van een lidstaat – Neonicotinoïde – Bescherming van bijen – Officiële kennisgeving van bezorgdheid

Verordening (EU) nr. 1107/2009. Richtlijn (EU) 2015/1535. Uitvoeringsverordening (EU) 2018/783. Uitvoeringsverordening 2018/784. Uitvoeringsverordening 2018/785. Uitvoeringsverordening (EU) 2018/113. Uitvoeringsverordening (EU) 2018/524. De gewasbeschermingsverordening harmoniseert de toelating van werkzame stoffen en gewasbeschermingsmiddelen in de Europese Unie. Lidstaten mogen evenwel eenzijdige beschermende maatregelen nemen wanneer zij voordien bij de Commissie hun bezorgdheid over een werkzame stof hebben geuit en de Commissie zelf geen beschermende maatregelen vaststelt.

In de onderhavige zaak dient te worden verduidelijkt wanneer een mededeling aan de Commissie in dit verband als uiting van bezorgdheid dient te worden aangemerkt. Frankrijk heeft in het onderhavige geval vanuit formeel oogpunt een mededeling gedaan aan de Commissie overeenkomstig de mededelingsrichtlijn, maar heeft niet uitdrukkelijk de vrijwaringsclausule van de

gewasbeschermingsverordening ingeroepen. Daarnaast moet worden onderzocht aan welke voorwaarden de maatregelen van de Commissie moeten voldoen om beschermende maatregelen van de lidstaten uit te sluiten.

A-G: De mededeling van een maatregel uit hoofde van artikel 5 van richtlijn (EU) 2015/1535 dient met een officiële kennisgeving in de zin van artikel 71, lid 1, eerste zin, van verordening (EG) nr. 1107/2009 te worden gelijkgesteld, wanneer de lidstaat ervan kan uitgaan dat de Commissie die mededeling in die zin heeft opgevat. Of dit in het hoofdgeding het geval is, dient de bevoegde rechter op te helderen, daarbij ten volle rekening houdend met het communicatieverkeer tussen de lidstaat en de Commissie.

Eenzijdige maatregelen die de lidstaten krachtens artikel 71, lid 1, eerste zin, van verordening (EG) nr. 1107/2009 nemen, kunnen slechts worden toegelaten voor zover de Commissie na een officiële kennisgeving geen maatregelen vaststelt waarmee zij ingaat op de bezorgdheid van de lidstaat. Indien de mededeling van Frankrijk van 2 februari 2017 als officiële kennisgeving moet worden opgevat, zijn de door de uitvoeringsverordeningen (EU) 2018/783, 2018/784 en 2018/785 opgelegde beperkingen van het gebruik van de werkzame stoffen imidacloprid, clothianidine en thiamethoxam als dergelijke maatregelen te beschouwen. Dat kan daarentegen niet gezegd worden van de verlenging van de goedkeuring van acetamiprid door uitvoeringsverordening (EU) 2018/113 en evenmin van de voorlopige verlenging van de goedkeuring van thiacloprid door uitvoeringsverordening (EU) 2018/524.

Gezondheid, geneesmiddelen en etikettering (B)

EHRM – ADVISORY OPINION – Bioethics Comité - 23 juni 2020 – [persbericht](#)

Vragen over het Oviedo Verdrag – Opleggen mentale behandeling – Beschermende voorwaarden

De vragen worden gesteld door het Bioethics Comité van de Raad voor Europa op grond van artikel 29 van het Oviedo Verdrag ([Trb. 1999, 58, door Nederland ondertekend maar niet geratificeerd](#)), en zijn bedoeld om uitleg te krijgen over artikel 7 van het Oviedo verdrag en artikel 26, lid 1 van het Oviedo Verdrag.

Artikel 7: Onverminderd de bij wet voorgeschreven beschermende voorwaarden, met inbegrip van toezicht-, controle- en beroepsprocedures, mag een persoon met een ernstige geestelijke stoornis alleen dan zonder zijn of haar toestemming aan handelingen ter behandeling van zijn of haar geestelijke stoornis worden onderworpen wanneer, zonder een dergelijke behandeling, ernstige schade voor zijn of haar gezondheid te duchten is.

Artikel 26, lid 1: De uitoefening van de in dit Verdrag vervatte rechten en beschermende bepalingen kan aan geen andere beperkingen worden onderworpen dan die welke bij wet zijn voorzien en die in een democratische samenleving nodig zijn in het belang van de openbare veiligheid, ter voorkoming van strafbare feiten, voor de bescherming van de volksgezondheid of ter bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.

De gestelde vragen: [niet officiële vertaling]

(1) *In het licht van het doel van het Oviedo Verdrag om een ieder het recht op integriteit te garanderen, in welke beschermende voorwaarden zoals neergelegd in artikel 7 van het Oviedo verdrag moet een lidstaat voorzien om het minimumbeschermingsniveau te garanderen?*

2) *In geval een mentale behandeling moet worden opgelegd aan iemand zonder toestemming van betrokkene en met het oog op de bescherming van de veiligheid van anderen (wat niet valt onder artikel 7 van het Oviedo Verdrag, maar onder artikel 26, lid 1 van het Oviedo Verdrag), moeten in dat geval dezelfde beschermende voorwaarden gelden als waarnaar verwezen wordt in vraag 1?*

De vragen zullen worden behandeld door de Grote Kamer zoals is voorgeschreven door de procesregels van het EHRM (Hoofdstuk IX) als het gaat om *advisory opinions* op grond van artikelen 47, 48 en 49 EVRM.

HvJ – ARREST – 11 juni 2020 – zaak C-581/18 – TÜV Rheinland LGA Products en Allianz IARD – **Grote Kamer** – Duitsland - ECLI:EU:C:2020:453 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Medische hulpmiddelen – PIP Borstimplantaten met gebreken - Territoriale beperkingen
WA-verzekering – Verbod van discriminatie op grond van nationaliteit

Samenvatting onder: [Verzekeringen](#)

HvJ – ARREST – 11 juni 2020 – zaak C-786/18 – ratiopharm – Duitsland
ECLI:EU:C:2020:459 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Geneesmiddelen – Gratis monsters – Verbod op verstrekken

Richtlijn 2001/83/EG. Mogen apothekers gratis monsters van geneesmiddelen verstrekken? Als de EU-regelgeving de verstrekking van gratis monsters niet verbiedt, mogen lidstaten dan wel een verbod instellen?

Hof: Artikel 96, lid 1, van richtlijn 2001/83/EG, moet aldus worden uitgelegd dat het farmaceutische ondernemingen niet toestaat gratis monsters van aan medisch recept onderworpen geneesmiddelen te verstrekken aan apothekers. Deze bepaling verzet zich daarentegen niet tegen de verstrekking van gratis monsters van niet aan medisch recept onderworpen geneesmiddelen aan apothekers.

B HvJ EU genuanceerd over gratis verstrekking medicijnmonsters aan apothekers ([LS&R](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G KOKOTT – 4 juni 2020 – zaak C-591/16 P – Lundbeck/Commissie –
ECLI:EU:C:2020:428 – [persbericht](#) – [conclusie](#)

Hogere voorziening - Farmaceutica voor de behandeling van onder meer depressies –
Afspraken met distributeurs – Mededinging - Octrooi

Samenvatting onder: [Mededinging](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 3 juni 2020 – [zaak C-147/20 - Novartis Pharma](#)

Uniemerkt – Geneesmiddelen – Ompakken door parallelverkoper

Samenvatting onder: [IE](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 18 juni 2020 – [zaak C-190/20 - DocMorris](#)

Geneesmiddelen menselijk gebruik - Postorderapotheek – Kansspel om klanten te werven

Richtlijn 2001/83/EG. Vraag is o.a. of het een in een andere lidstaat gevestigde postorderapotheek is toegestaan om met een kansspel klanten te werven - met als voorwaarde voor deelname het insturen van een recept voor een receptplichtig geneesmiddel - met prijzen zoals een elektrische fiets en elektrische tandenborstels.

PREJUDICIËLE VERWIJZING - Duitsland – 25 juni 2020 – [zaak C-204/20 - Bayer Intellectual Property*](#)

Geneesmiddelen - Merkenrecht – Parallelimport – Relabeling of reboxing?

Richtlijn 2001/83/EG. Richtlijn 2015/2436. De vragen gaan over de situatie waarin als gevolg van parallelimport de originele verzegeling van een medicijn moet worden verbroken. In welke situatie moet worden gekozen voor relabeling en wanneer voor reboxing?

RECHTSPRAAK NL – Hoge Raad – 19 juni 2020 - [ECLI:NL:HR:2020:1090](#)

PIP-implantaten - Borstprotheses

Prejudiciële vragen Hof Den Bosch (art. 392 Rv). Verbintenissenrecht. Geneeskundige behandelingsovereenkomst (art. 7:446 BW). Gebrekkige PIP-borstimplantaten, waarmee gefraudeerd is door de producent. Tekortkoming van ziekenhuis? Toerekenbaarheid? (Art. 6:74 BW, art. 6:75 BW, art. 6:77 BW).

De HR beantwoordt de prejudiciële vragen aldus dat het plaatsen van een PIP-implantaat dat industriële siliconen bevatte, een tekortkoming oplevert in de nakoming van de desbetreffende geneeskundige behandelingsovereenkomst. Die tekortkoming kan aan de hulpverlener, of ingevolge de centrale aansprakelijkheid van art. 7:462 lid 1 BW, aan het ziekenhuis, niet worden toegerekend, zodat geen aansprakelijkheid bestaat.

Het gebruik van een PIP-implantaat dat niet was gevuld met industriële siliconen, maar dat wel een verhoogde kans had op scheuren en lekken levert in beginsel een tekortkoming op, behalve als een dergelijk implantaat naar de medische inzichten van destijds state of the art was. Het aan de hulpverlener om aan te tonen dat het implantaat destijds, ondanks die eigenschap, state of the art was, zodat het gebruik daarvan geen tekortkoming oplevert.

- Over de aansprakelijkheid van arts en ziekenhuis ([Cassatieblog](#))

LITERATUUR

P.W.J. Verbruggen & B.J. van Leeuwen, Het PIP-schandaal tien jaar verder: Een analyse van de geboekte resultaten en nog onbeantwoorde vragen, in: [Tijdschrift voor Consumentenrecht & handelspraktijke2020](#), nr. 1

CONSULTATIE

Geneesmiddelen – veilige en betaalbare geneesmiddelen (nieuwe EU-strategie), Feedback mogelijk van 16 juni 2020 - 15 september 2020 ([EC](#))

Godsdienst en godsdienstvrijheid (B)

EHRM – ARREST (just satisfaction) – 18 juni 2020 - Molla Sali t Griekenland – [Grote Kamer](#) - [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 1) - [20452/14](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:0618JUD002045214

Bepaling billijke genoegdoening na schending door op discriminatoire gronden nietig verklaren van testament – Islamitisch recht

Samenvatting onder: [Eigendomsrecht](#)

EHRM – ARREST – 25 juni 2020 – Stavropoulos t. Griekenland – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – [52484/18](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:0625JUD005248418

Geboorteakte hoeft geen indicatie te geven van (geloofs)overtuigingen ouders

Artikel 9 EVRM. Geboorteakte bevat een veld voor doopgegevens ('christening'). Wijdverbreide gewoonte om anders (met de hand) bij te **schrijven dat het kind 'een naam heeft gekregen'**. De geboorteakte moet vaak officieel worden getoond, bijvoorbeeld bij inschrijving op school. De ouders beroepen zich op hun recht om hun geloofsovertuigingen niet openbaar te hoeven maken.

Het hof oordeelt dat de aantekening inderdaad een inbreuk vormt op het recht om je **(geloofs)overtuigen niet te hoeven uiten. De 'naamgeving' kan alleen maar genoteerd zijn om dit te onderscheiden van de situatie dat het kind christelijk is gedoopt.** Deze praktijk volgt niet uit enig wettelijk voorschrift.

- Birth registration and religion in Greece: *Stavropoulos and Papanikolaou* ([law&religion](#))

OVERIG

- Het vrije personenverkeer en de bescherming van de volksgezondheid ([ECER](#))
- On the nature of private international law. Applying islamic law in the European Court of Human Rights. ([GAVL](#))

EHRM factsheets

- [Conscientious objection](#)
- [Freedom of religion](#)
- [Religious symbols and clothing](#)

Grondrechten (Handvest) en EVRM, algemeen

RECHTSPRAAK NL – Hoge Raad – 26 juni 2020 - [ECLI:NL:HR:2020:1148](#)

Repatriëring IS-uitreizigers en hun kinderen - Zorgvuldigheidsnorm - Overheidsaansprakelijkheid

Artikel 1 EVRM. Artikel 2 IVBPR. Artikel 2 IVRK. Is de Staat gehouden om vrouwelijke IS-uitreizigers en hun kinderen te repatriëren of zich daartoe in te spannen? Mensenrechten. Rechtsmacht buiten grondgebied Staat. Belangenafweging. Maatstaf rechterlijke toetsing bij vragen van veiligheid en buitenlands beleid. HR verwerpt het cassatieberoep van de vrouwen en kinderen.

- Nederland hoeft IS-kinderen definitief niet terug te halen ([NRC](#))
- Geen repatriëring vrouwen en kinderen uit opvangkampen in noord-Syrië ([Cassatieblog](#))

OVERIG

- On the nature of private international law. Applying islamic law in the European Court of Human Rights. ([GAVL](#))
- EHRC reports on inclusive justice ([UK human rights blog](#))
- Detention, Damages and Draft Remedial Orders: a look at the Strasbourg case law behind the proposal to amend the Human Rights Act ([UK human rights blog](#))
- Toepassing van het EU-Handvest van de grondrechten in nationale wetgeving en beleidsvorming ([ECER](#))

Het EU-Grondrechtenbureau heeft een Nederlandse versie beschikbaar gesteld van het handboek over de toepassing van het EU-Handvest voor de grondrechten door wetgevingsjuristen en beleidsmakers.

WIKI

- [Handvest grondrechten EU](#)
- [Europees Hof voor de rechten van de mens \(EHRM\)](#)

Handel en anti-dumping

BREXIT

- P. van Elsuwege, Op zoek naar een gelijk speelveld: onderhandelingen over een nieuw juridisch kader voor de handelsrelaties tussen de EU en het VK, in: [SEW 2020/6](#)
- D. Geraets, Handel in goederen tussen de EU en het Verenigd Koninkrijk na Brexit, in: [SEW 2020/6](#)

Handelsagenten

HvJ - ARREST - 4 juni 2020 - zaak C-828/18 - Trendsetteuse - Frankrijk - ECLI:EU:C:2020:438 - geen conclusie - [arrest](#)

Begrip handelsagent en handelsagentuurovereenkomst

Richtlijn 86/653/EEG. Het betreft een geding tussen Trendsetteuse en DCA over een schadevordering naar aanleiding van de verbreking van de overeenkomst die tussen die twee ondernemingen was gesloten. Partijen zijn het niet eens over de kwalificatie van de overeenkomst. Volgens Trendsetteuse was haar overeenkomst met DCA een handelsagentuurovereenkomst. Volgens DCA niet. De verwijzende rechter stelt zich de vraag of een onderneming als Trendsetteuse, die niet bevoegd is om de verkoopvoorwaarden – en met name de prijs – te wijzigen van de artikelen die zij voor rekening van een andere onderneming verkoopt, kan worden geacht te zijn belast met het „tot stand brengen” van de overeenkomsten in de zin van artikel 1, lid 2, van richtlijn 86/653. Duitsland en Oostenrijk hebben in deze zaak schriftelijke opmerkingen ingediend.

Hof: Artikel 1, lid 2, van richtlijn 86/653/EEG moet aldus worden uitgelegd dat een persoon niet noodzakelijkerwijs bevoegd hoeft te zijn om de prijzen te wijzigen van de goederen die hij voor rekening van de principaal verkoopt, om als een handelsagent in de zin van die bepaling te worden aangemerkt.

Insolventie

HvJ - CONCLUSIE A-G KOKOTT - 4 juni 2020 - zaak C-335/19 - E. - Polen - ECLI:EU:C:2020:424 - [conclusie](#)

Gehele of gedeeltelijke niet-betaling van de prijs – Insolventieprocedure – Nationale bepaling stelt beperking op herziening belastingschuld

Samenvatting onder: [Belastingen, btw](#)

NOOT – bij prejudiciële vragen Hoge Raad aan HvJ

Hoge Raad stelt prejudiciële vragen over de positie van werknemers bij een door pre-pack voorbereide overgang van een onderneming, 11 juni 2020 ([cassatieblog](#))

PREJUDICIËLE VERWIJZING – VK – 22 juni 2020 – [zaak C-168/20 - MH et ILA](#)

Pensioenrechten in andere lidstaat – Failliete boedel

Richtlijn 2004/38. Verzoekers zijn de curatoren van verweerder. Verweerder is op eigen verzoek failliet verklaard door de High Court te Londen in november 2012. Vóór zijn faillissement was verweerder een bekende projectontwikkelaar die voornamelijk in Ierland actief was. Hij is samen met zijn vrouw in juli 2011 naar Londen verhuisd en de High Court heeft aanvaard dat hij op de datum van de indiening van de faillissementsaanvraag zijn centrum van voornaamste belangen van Ierland naar het Verenigd Koninkrijk had verplaatst. Verweerder betoogt dat zijn Ierse pensioenrechten moeten worden uitgesloten van de failliete boedel. Hij stelt dat, indien hij niet bij

een Ierse pensioenvoorziening maar bij een Britse geregistreerde pensioenvoorziening zou zijn **aangesloten, zijn pensioenvoorziening als een "goedgekeurde pensioenregeling" zou worden aangemerkt** en alle pensioenrechten dan zouden worden uitgesloten van de failliete boedel. Verweerder stelt dat het Unierecht vereist dat zijn pensioenrechten op dezelfde wijze worden behandeld. Verzoekers stellen dat verweerder op het tijdstip van zijn faillissement in Engeland in 2012 nog steeds begunstigde was van de polis en dat de financiële aanspraken die op grond daarvan geldend kunnen worden gemaakt – als onderdeel van de failliete boedel – aan de beheerders daarvan toekomen.

Vraag is o.a. of het verenigbaar is met het Unierecht dat - wanneer een Unieburger is verhuisd naar het VK - diens pensioenrechten alleen kunnen worden uitgesloten van de failliete boedel als de pensioenregeling ten tijde van het faillissement in het VK fiscaal was goedgekeurd.

OVERIG

Artikel: Insolventie van natuurlijke en rechtspersonen binnen Europa ([Bijzonder strafrecht](#))

IE - Intellectuele eigendom

HvJ – ARREST – 11 juni 2020 – zaak C-833/18 – Brompton Bicycle – ECLI:EU:C:2020:461 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Auteursrecht - Vouwfiets

Richtlijn 2001/29/EG. Bij de rechtbank van Luik is een geding aanhangig tussen de bedenker van een vouwsysteem voor fietsen (en het bedrijf dat die fietsen produceert) en een Koreaanse onderneming die soortgelijke fietsen produceert en die door eerstgenoemde wordt beschuldigd van schending van zijn auteursrecht. De rechtbank van Luik moet zich uitspreken over de vraag of een fiets waarvan het vouwsysteem vroeger onder een – thans vervallen – octrooi viel, als een auteursrechtelijk beschermbaar werk kan worden beschouwd. Hij wil met name weten of een **dergelijke bescherming is uitgesloten wanneer de vorm van het voorwerp „noodzakelijk is om een technisch resultaat te bereiken” en op basis van welke criteria hij die beoordeling moet maken.**

Hof: De in de artikelen 2 tot en met 5 van richtlijn 2001/29/EG neergelegde auteursrechtelijke bescherming is van toepassing op een product waarvan de verschijningsvorm, althans gedeeltelijk, noodzakelijk is om een technisch resultaat te bereiken, wanneer dit product een oorspronkelijk werk is dat het resultaat is van een intellectuele schepping omdat de auteur door middel van die verschijningsvorm zijn creatieve vermogen op originele wijze tot uitdrukking heeft gebracht door vrije en creatieve keuzen te maken zodat die verschijningsvorm zijn persoonlijkheid weerspiegelt. De nationale rechter moet dit verifiëren en moet daarbij rekening houden met alle pertinente gegevens van het hoofdgeding.

- HvJ EU Brompton Bicycle ([IEF19259](#))
- Dirk Visser: Brompton techniek > idee ([IEF19258](#))
- The CJEU Brompton Bicycle case: a UK view ([IPKat](#))
- BREAKING: CJEU rules that a functional shape may be protected by copyright in so far as it is original ([IPKat](#))

HvJ – ARREST – 11 juni 2020 – zaak C-115/19 P – China Construction Bank/EUIPO – ECLI:EU:C:2020:469 – [geen conclusie](#) – [arrest](#)

Uniemerk - Verwarringsgevaar

Verordening (EG) nr. 207/2009. Met haar hogere voorziening verzoekt China Construction Bank om vernietiging van het arrest van het Gerecht van de Europese Unie van 6 december 2018, China Construction Bank/EUIPO, zaak T-665/17, waarbij haar beroep is verworpen strekkende tot vernietiging van de beslissing van het EUIPO van 14 juni 2017 (zaak R 2265/2016-1) inzake een oppositieprocedure tussen de Groupement des cartes bancaires, houder van het oudere beeldmerk gelijkend op de letters CB, en CCB.

Hof: Het arrest van het Gerecht van de Europese Unie van 6 december 2018, China Construction Bank/EUIPO – Groupement des cartes bancaires (CCB), zaak T-665/17 wordt vernietigd. De beslissing van het EUIPO van 14 juni 2017 (zaak R 2265/2016-1) wordt vernietigd.

HvJ – ARREST – 18 juni 2020 – zaak C-702/18 P – Primart/EUIPO – ECLI:EU:C:2020:489 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Aanvraag voor Uniebeeldmerk PRIMART Marek Łukasiewicz – Oudere nationale merken PRIMA

Verordening (EG) nr. 207/2009. Deze hogere voorziening heeft betrekking op de omvang van de door het Gerecht te verrichten toetsing van beslissingen van de kamers van beroep van het Bureau voor intellectuele eigendom van de Europese Unie (EUIPO) in procedures inzake relatieve weigeringsgronden met betrekking tot de inschrijving van Uniemerken. Meer in het bijzonder is de vraag aan de orde in hoeverre het Gerecht argumenten mag onderzoeken die partijen niet voor het EUIPO hebben aangevoerd.

Het Hof vernietigt het arrest van het Gerecht van 12 september 2018, zaak T-584/17, Primart/EUIPO. De zaak wordt terugverwezen naar het Gerecht van de Europese Unie.

- B** HvJ EU: onjuiste rechtsopvatting van het Gerecht ([IEF19269](#))
- B** Gerecht had rekwirante moeten laten reageren op de ambtshalve vaststelling van de kamer van beroep over het onderscheidend vermogen van het merk PRIMA ([Boek9.nl](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G HOGAN – 25 juni 2020 – zaak C-763/18 P – Wallapop/EUIPO – ECLI:EU:C:2020:497 – [conclusie](#)

Uniemerk – Oppositieprocedure – Beeldmerk met het woordelement ‚wallapop‘ – Ouder nationaal beeldmerk met het woordelement ‚wala w‘

Verordening (EG) nr. 207/2009. Wallapop, rekwirante in deze hogere voorziening, is een Spaanse onderneming die een onlinemarktplaats exploiteert. Via haar app voor smartphones en tablets en haar webpagina kunnen gebruikers online goederen verkopen en kopen. Wallapop heeft bij het EUIPO **een aanvraag ingediend tot inschrijving van een beeldmerk met het woordelement „wallapop“**. Unipreus, een Spaanse detailhandelaar in schoeisel, heeft oppositie ingesteld tegen de aanvraag van **Wallapop op basis van een ouder Spaans beeldmerk met het woordelement „wala w“ dat was ingeschreven voor diensten van klasse 35, te weten „detailhandel in sportartikelen“**. Het EUIPO heeft het beroep verworpen dat Unipreus had ingesteld tegen de beslissing van de oppositieafdeling van het EUIPO houdende afwijzing van de oppositie. Het EUIPO heeft geoordeeld dat er geen gevaar voor verwarring van de conflicterende tekens bestaat, omdat de diensten waarop het aangevraagde merk betrekking heeft en die van het oudere Spaanse merk verschillend zijn.

De A-G geeft het Hof in overweging de hogere voorziening af te wijzen en de beslissing van het Gerecht te bevestigen.

GERECHT EU – ARREST – 10 juni 2020 – zaak T-100/19 – L. Oliva Torras/EUIPO - Mecánica del Frío – ECLI:EU:T:2020:255 – [arrest](#)

Gemeenschapsmodel – Nietigheidsprocedure

Verordening (EG) nr. 6/2002. Oliva Torras, verzoekster, en Mecánica del Frío, interveniënte, zijn twee concurrerende ondernemingen in de sector van kits die koel- of klimaatregelingssystemen verbinden met motorvoertuigen. Op 10 april 2013 heeft interveniënte een aanvraag tot inschrijving van een gemeenschapsmodel ingediend krachtens verordening (EG) nr. 6/2002. Op 22 augustus 2014 heeft verzoekster een aanvraag tot inschrijving van een gemeenschapsmodel ingediend (model nr. 2523746-0006, ingeschreven op dezelfde datum en gepubliceerd op 26 augustus 2014). Na een vordering tot nietigverklaring van interveniënte, die was gebaseerd op het feit dat het litigieuze model ouder is, is model nr. 2523746-0006 bij beslissing van 17 juni 2016 van de nietigheidsafdeling nietig verklaard wegens het ontbreken van nieuwheid en eigen karakter. Op 15 maart 2016 heeft verzoekster een vordering tot nietigverklaring van het litigieuze model ingediend op grond van

artikel 52, lid 1, van verordening nr. 6/2002. De door verzoekster tot staving van haar vordering tot nietigverklaring aangevoerde grond was die van artikel 25, lid 1, onder b), van verordening nr. 6/2002, namelijk dat het litigieuze model niet beantwoordde aan de voorwaarden van de artikelen 4 tot en met 9 van deze verordening. Het Gerecht oordeelt dat het EUIPO de motiveringsplicht niet is nagekomen.

Gerecht: De beslissing van het EUIPO van 19 november 2018 (zaak R 1397/2017-3) wordt vernietigd. Het beroep wordt verworpen voor het overige.

GERECHT EU – ARREST – 10 juni 2020 – zaak T-105/19 – Louis Vuitton Malletier/EUIPO - Wisniewski – ECLI:EU:T:2020:258 – [arrest](#)

Merkenrecht - Luis Vuitton Malletier

Verordening (EU) 2017/1001. In 2008 heeft Luis Vuitton Malletier het EU-Merkenbureau om inschrijving verzocht van een beeldmerk (geweven ruitpatroon) in de EU voor haar producten (**handtassen, vanity cases, rugzakken, koffers, ...**) waarvoor het al internationale bescherming geniet. Norbert Wisniewski heeft zich echter verzet tegen de inschrijving. Het Merkenbureau is op zijn verzoek ingegaan en heeft de inschrijving geweigerd. Luis Vuitton Malletier verzoekt het Gerecht om de beslissing van het Merkenbureau nietig te verklaren.

Gerecht: De beslissing van het EUIPO van 22 november 2018 (Case R 274/2017-2) wordt vernietigd.

- 📌 General Court annuls EUIPO Board of Appeal decision on invalidity of Louis Vuitton chequerboard pattern ([IPKat](#))

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 3 juni 2020 – zaak C-147/20 - Novartis Pharma

Uniemerk – Geneesmiddelen – Ompakken door parallelverkoper

Verordening (EU) 2017/1001. Richtlijn 2001/83/EG. Vraag is o.a. of het ompakken van geneesmiddelen door een parallelverkoper in nieuwe buitenverpakkingen in strijd is met Unierechtelijke beginselen. Als de houder beroep doet op haar merkrechten, leidt dat tot kunstmatige afscherming van de markt? Moet een streepjescode volgens het Unierecht rechtstreeks op de verpakking worden geplaatst of mag een etiket ook?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 18 juni 2020 – zaak C-190/20 - DocMorris

Geneesmiddelen menselijk gebruik - Postorderapotheek – Kansspel om klanten te werven

Samenvatting onder: [Gezondheid en geneesmiddelen](#)

RECHTSPRAAK LI DSTATEN

[Guest post] Swedish Patent and Market Court of Appeal applies C-21/18 Textilis in long-running pillow fight ([IPKat](#))

RECHTSPRAAK NL – Hoge Raad – 17 april 2020 - ECLI:NL:HR:2020:750 (Montis/Goossens)

Herleving auteursrecht? – Ontwerp van stoel - Werk van toegepaste kunst - Instandhoudingsverklaring

Richtlijn 93/98/EEG (Modellenrichtlijn). De zaak betreft een door Gerard van den Berg ontworpen en door Montis op de markt gebrachte fauteuil ('Charly'), en een later (in 1987) eveneens door Van den Berg ontworpen eetkamerstoel 'Chaplin'. Voor beide meubelstukken is in 1988 een modeldepot (registratie) verricht waarin Montis als modelrechthebbende en Van den Berg als ontwerper is genoemd. Nadat de termijn van vijf jaar was verlopen is door belanghebbenden geen instandhoudingsverklaring afgelegd. In 1990 heeft Van den Berg zijn rechten op beide ontwerpen

aan Montis overgedragen. In de nu in NL lopende procedure verwijt Montis dat Goossens inbreuk **maakt op Montis' auteursrechten op Charly en Chaplin met een stoel genaamd 'Beat'**. Goossens werpt echter tegen dat op grond van de BTMW de auteursrechten door het niet verlengen van de modelregistratie zijn vervallen. Maar Montis stelt dat haar auteursrechten zijn herleefd (met terugwerkende kracht tot 01-07-1995) als gevolg van het vervallen (in december 2003) van artikel 21 lid 3 (oud) BTMW. Het Protocol is tot stand gekomen om de BTMW aan te passen aan richtlijn 98/71/EG (de Modellenrichtlijn). Daarin is geen bepaling van overgangsrecht voor afschaffing van het vereiste van de instandhoudingsverklaring opgenomen. De instandhoudingsverklaring werd geschrapt omdat de HR in een arrest heeft geoordeeld dat dit in strijd is met de Berner Conventie (waarin bescherming auteursrecht aan geen enkele formaliteit is onderworpen). Bij het schrappen **van de in het geding zijnde artikelen is niet stilgestaan bij het 'lot' van de vervallen auteursrechten**. De HR heeft prejudiciële vragen gesteld aan het Benelux Gerechtshof. Dit Gerechtshof heeft vervolgens aan het HvJ EU gevraagd of het verenigbaar is met Unierecht dat auteursrechten blijvend vervallen nadat zoals in casu de eis van het afleggen van een instandhoudingsverklaring is komen te vervallen en of richtlijn 2006/116 hier van toepassing is. De HR overweegt naar aanleiding van de beantwoording van de vragen door beide hoven dat het auteursrecht van Montis op de Charly, dat vóór 1 december 2003 is vervallen wegens het niet tijdig afleggen van een instandhoudingsverklaring als bedoeld in art. 21 lid 3 (oud) BTMW, niet is herleefd als gevolg van het vervallen van het vereiste van een instandhoudingsverklaring per 1 december 2003, en wijst het cassatieberoep af.

Vervolg van HR 13 december 2013, ECLI:NL:HR:2013:1881, BenGH 27 maart 2015 en 17 juli 2018, zaak A 2013/2, en HvJEU 20 oktober 2016, zaak C-169/15, ECLI:EU:C:2016:790.

- ▣ Vervallen auteursrecht blijft vervallen, 11 juni 2020 ([Cassatiebog](#))

RECHTSPRAAK NL – EINDUITSPRAAK - na [prejudiciële verwijzing Hoge Raad](#) – HvJ 14 juni 2016, [zaak C-610/15 Stichting Brein](#) – [Einduitspraak Hoge Raad](#) - Gerechtshof Amsterdam – 2 juni 2020 – [ECLI:NL:GHAMS:2020:1421](#)

Auteursrecht - Mededeling aan het publiek – The Pirate Bay

Bevel tegen internetproviders tot blokkering van IP-adressen en domeinnamen die toegang bieden tot websites The Pirate Bay waarmee inbreuk op auteursrecht wordt gemaakt (art. 26d Aw en art. 15e Wnr). Grondrechten van informatievrijheid, (intellectuele) eigendom en vrijheid van ondernemerschap. Toepassing van HvJEU 27 maart 2014, ECLI:EU:C:2014:192 (UPC/Telekabel Wien). Dubbele voorwaarde: geen nodeloos ontzeggen toegang tot rechtmatige informatie? verhinderen of serieus ontmoedigen van toegang tot beschermde werken? Effectiviteit en subsidiariteit van gevorderd bevel. Blokkade van toegang of filteren van informatie? Netneutraliteit? Aansprakelijkheidsvrijstelling internetprovider belet niet diens veroordeling in proceskosten bij toegewezen bevel (art. 12 Richtlijn elektronische handel en art. 6:196c BW). Toelaatbaarheid wijziging van eis na cassatie en verwijzing; deels afgewezen, deels ondubbelzinnige toestemming.

- ▣ Amsterdam Court of Appeal issues dynamic blocking injunction in long-running dispute between BREIN and ISPs ([IPKat](#))

OVERIG

- ▣ **When does a communication to the public under EU copyright law need to be to a 'new public'? A new research article** ([IPKat](#))
- ▣ How to deal with abusive patent enforcement within the EU enforcement framework ([IPKat](#))

Institutioneel recht

HvJ – ARREST – 18 juni 2020 – zaak C-831/18 P – Commissie/RQ – ECLI:EU:C:2020:481 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Europees Bureau voor fraudebestrijding (OLAF) – Verzoek tot opheffing onschendbaarheid - Vrijstelling van rechtsvervolging

Tijdens het onderzoek naar fraude door voormalig commissaris Dalli, heeft de fraudebestrijdingsdienst (OLAF) van de EU een telefoongesprek van Dalli afgeluisterd. De toenmalige directeur-generaal van OLAF was daarbij aanwezig. OLAF heeft het gesprek ook opgenomen. Dalli heeft een strafrechtelijke klacht ingediend bij de Belgische autoriteiten, waarin de vermeende onwettige opname door OLAF van het telefoongesprek van 3 juli 2012 aan de orde wordt gesteld. De Belgische autoriteiten hebben de Commissie verzocht om opheffing van de immuniteit van de directeur-generaal van OLAF. De Commissie is gedeeltelijk op dat verzoek ingegaan. De directeur-generaal heeft echter beroep ingesteld tegen de opheffing van zijn onschendbaarheid en het Gerecht van de EU heeft de beslissing van de Commissie inderdaad vernietigd. De Commissie heeft hogere voorziening ingesteld bij het Hof, dat thans uitspraak doet.

Hof: Het arrest van het Gerecht van de Europese Unie van 24 oktober 2018, RQ/Commissie (T-29/17, EU: T:2018: 717), wordt vernietigd. Het eerste onderdeel van het vijfde middel van het beroep bij het Gerecht van de Europese Unie wordt afgewezen.

De zaak wordt terugverwezen naar het Gerecht van de Europese Unie voor een uitspraak over het eerste tot en met het vierde middel van het beroep en over het tweede en het derde onderdeel van het vijfde middel van het beroep.

HvJ – ARREST – 25 juni 2020 – zaak C-730/18 P – SC/Eulex Kosovo – ECLI:EU:C:2020:505 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid – Bevoegdheid van de Unierechter – Contractueel geschil

Gemeenschappelijk optreden 2008/124/GBVB. Het betreft een geschil tussen SC, voormalig arbeidscontractante, en de rechtsstaatmissie van de Europese Unie in Kosovo (hierna: Eulex Kosovo), een internationale missie van de Unie in het kader van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid. Krachtens het in de arbeidsovereenkomst tussen SC en Eulex Kosovo opgenomen beding waarbij de Unierechter bevoegd werd verklaard, heeft SC bij het Gerecht van de Europese Unie op basis van artikel 272 VWEU beroep ingesteld. Met dat beroep is zij opgekomen tegen de wettigheid van de besluiten van die missie, namelijk dat SC niet was geslaagd voor een intern vergelijkend onderzoek en dat haar arbeidsovereenkomst niet werd verlengd, en heeft zij een schadevergoeding gevorderd op grond van de contractuele en niet-contractuele aansprakelijkheid van de Unie op grond van artikel 340 VWEU.

De onderhavige hogere voorziening is door SC ingesteld tegen de beschikking van het Gerecht van 19 september 2018, SC/Eulex Kosovo, zaak T-242/17 waarbij het Gerecht het beroep van SC heeft verworpen. In wezen worden drie essentiële kwesties aan de orde gesteld: ten eerste, de bevoegdheid van het Gerecht krachtens artikel 272 VWEU in de context van het GBVB; ten tweede, het onderscheid tussen artikel 263 en artikel 272 VWEU; en ten derde, de mogelijkheid om een op artikel 272 VWEU gebaseerd beroep van contractuele aard te herkwalficeren als een beroep tot nietigverklaring op basis van artikel 263 VWEU.

Het Hof vernietigt de beschikking van het Gerecht van de Europese Unie van 19 september 2018, SC/Eulex Kosovo, zaak T-242/17. De zaak wordt terugverwezen naar het Gerecht van de Europese Unie.

[HvJ – ARREST – 25 juni 2020 – zaak C-92/18 – Frankrijk/Parlement – ECLI:EU:C:2020:506 – persbericht – geen conclusie – arrest](#)

Vaststelling begroting – Zetel Europees Parlement in Brussel en Straatsburg

Artikel 314 VWEU. Protocol betreffende de plaats van de zetels van de instellingen, van bepaalde instanties, organen, organisaties en diensten van de Europese Unie – Europees Parlement. De Franse regering vordert nietigverklaring van vier handelingen die het Europees Parlement in het kader van de uitoefening van zijn begrotingsbevoegdheden heeft vastgesteld tijdens een aanvullende plenaire vergadering op 29 en 30 november 2017 in Brussel. Die vergadering had namelijk in Straatsburg moeten plaatsvinden.

Het Hof oordeelt dat het Europees Parlement de begroting van de Unie voor 2018 in tweede lezing mocht vaststellen in Brussel. Het Parlement mag namelijk een deel van zijn begrotingsbevoegdheden uitoefenen in Brussel in plaats van in Straatsburg indien dit noodzakelijk is voor het goede verloop van de begrotingsprocedure.

[HvJ – ARREST – 25 juni 2020 – zaak C-14/19 P – CSUE/KF – ECLI:EU:C:2020:492 – conclusie – arrest](#)

Bevoegdheid HvJ op gebied van GBVB – Arbeidsgeschil - Personeelsreglement van het Satellietcentrum van de Europese Unie (Satcen)

Artikel 263, eerste en vijfde alinea, VWEU. Artikel 268 VWEU. Artikelen 272 en 274 VWEU. Artikel 24, lid 1, tweede alinea, laatste volzin, VEU. Artikel 275, eerste alinea, VWEU. In deze zaak zijn er twee punten van algemeen juridisch belang die verder reiken dan de grenzen van deze hogere voorziening: ten eerste, wat is de bevoegdheid van het Hof van Justitie van de Europese Unie op het gebied van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid ten aanzien van hetgeen als gangbare handelingen van personeelsbeleid kan worden bestempeld? Zijn die handelingen op grond van artikel 24, lid 1, VEU en artikel 275 VWEU uitgesloten van toetsing door dit Hof?

Ten tweede: wat betekent die bevoegdheid voor binnen diverse organen en instanties van de Unie ingestelde, bijzondere en specifieke mechanismen voor het beslechten van arbeidsgeschillen, zoals de commissie van beroep van het Satellietcentrum van de Europese Unie (Satcen)?

Het Hof wijst de hogere voorziening af.

[PREJUDICIËLE VERWIJZING – Hongarije – 30 juni 2020 – zaak C-177/20 – "Grossmania"](#)

Doorwerking van een arrest van het HvJ

Artikel 267 VWEU. Verzoeker had rechten van vruchtgebruik op verschillende onroerende zaken. Naar aanleiding van een nationale bepaling, de Wet overgangsbepalingen, paragraaf 108, zijn de rechten geschrapt. Verzoeker heeft geen rechtsmiddel ingesteld tegen de schrapping. Het HvJ heeft in zaak C-52/16 en C-113/16 geoordeeld dat paragraaf 108 van deze Wet overgangsbepalingen in strijd is met Unierecht. Verzoeker heeft naar aanleiding daarvan een aanvraag ingediend tot herregistratie. Dat verzoek is afgewezen. Volgens verweerder is de betrokken nationale bepaling nog steeds van toepassing op verzoeker omdat de omstandigheden anders zijn dan die van zaak C-52/16 en C-113/16.

De vraag is of als in een prejudiciële procedure is vastgesteld dat een nationale wettelijke bepaling in strijd is met het Unierecht, deze bepaling ook in latere procedures buiten toepassing moet blijven (ook al zijn de feiten in die latere procedure niet identiek aan de prejudiciële zaak).

[NOOT – bij Bundesverfassungsgericht 5 mei 2020](#)

- m.nt. R. Stijnen, Constitutionele toetsing van het Bundesverfassungsgericht van een opkoopprogramma van het Europees Stelsel van Centrale Banken inzake door de publiek..., in: AB 2020/237
- K. Schenkel, Een anti-Europa uitspraak? Of juist helemaal niet? In: [ODG 2020/69](#)
- **Methodological Solange" or the spirit of PSPP** ([European law blog](#))

- The German Federal Constitutional Court's PSPP Judgment: Proportionality Review Par Excellence ([European law blog](#))
- Taming the Karlsruhe Dragon ([Verfassungsblog](#))
- It's the Autonomy (Again, Again and Again), Stupid! ([Verfassungsblog](#))
- The Faceless Court ([Verfassungsblog](#))

OVERIG

EU-lidstaten ondertekenen multilateraal verdrag om alle onderlinge investeringsverdragen te beëindigen ([ECER](#))

Het verdrag is tot stand gekomen tussen 23 lidstaten naar aanleiding van de uitspraak van het EU-Hof in de zaak Achmea, waarin het oordeelde dat de investeringsovereenkomst tussen Nederland en Slowakije in strijd was met het EU-recht. Tegen twee andere lidstaten heeft de Europese Commissie een inbeukprocedure gestart en het EU-Hof buigt zich over een nieuwe investeringszaak.

I PR

HvJ – CONCLUSIE A-G SZPUNAR – 18 juni 2020 – zaak C-433/19 – Ellmes Property Services – Oostenrijk - ECLI:EU:C:2020:482 – [conclusie](#)

Toeristisch gebruik van een appartement – In strijd met bij splitsingsakte overeengekomen verbruik – Plaats van onroerend goed - Plaats van uitvoering overeenkomst

Verordening (EU) nr. 1215/2012. De zaak gaat over een appartementseigenaar die van een andere appartementseigenaar verlangt dat hij zijn aan de mede-eigendomsregeling onderworpen appartement niet langer voor toerisme gebruikt, omdat de splitsingsakte dit gebruik niet toestaat. De verwijzende rechter merkt op dat deze vordering onder twee in verordening (EU) nr. 1215/2012 vervatte bevoegdheidsregels kan vallen, te weten die waarbij de exclusieve bevoegdheid inzake zakelijke rechten op onroerende goederen wordt verleend aan de gerechten van de lidstaat waar het onroerend goed is gelegen, en die waarbij de alternatieve bevoegdheid voor verbintenissen uit overeenkomst wordt verleend aan het gerecht van de plaats van uitvoering van de verbintenis. Bijgevolg verschaft het onderzoek van de prejudiciële vragen het Hof ook de gelegenheid om zich te buigen over de aard van de splitsingsakte in het Oostenrijkse recht vanuit het oogpunt van die verordening.

A-G: Artikel 24, punt 1, van verordening (EU) nr. 1215/2012 moet aldus worden uitgelegd dat een rechtsvordering van een appartementseigenaar die ertoe strekt dat het toeristische gebruik van een appartement door een andere appartementseigenaar wordt gestaakt omdat dit gebruik niet strookt met het bij de splitsingsakte overeengekomen gebruik, slechts onder die bepaling valt indien dit gebruik aan eenieder kan worden tegengeworpen. Het staat aan de nationale rechter om de uiteindelijke verificaties ter zake te verrichten.

Artikel 7, punt 1, onder a), van bovengenoemde verordening moet aldus worden uitgelegd dat een dergelijke rechtsvordering onder het begrip „verbintenissen uit overeenkomst” in de zin van die bepaling valt wanneer het bij de splitsingsakte overeengekomen gebruik niet kan worden tegengeworpen aan eenieder. In deze omstandigheden bestaat de litigieuze verbintenis uit overeenkomst in een verbintenis om iets na te laten en meer bepaald in de verbintenis om de bestemming van een goed, op de plaats waar het zich bevindt, niet te veranderen op een wijze die niet in overeenstemming is met de splitsingsakte. Om na te gaan of de plaats van uitvoering van deze verbintenis overeenkomt met de plaats waar zich het appartement bevindt dat aan de mede-eigendomsregeling onderworpen is, dient de nationale rechter deze plaats van uitvoering te bepalen overeenkomstig het recht dat op die verbintenis van toepassing is volgens de collisioneregels van het aangezochte gerecht.

- Szpunar AG in Ellmes Property Services. Again, on rights in rem and, more challenging, on forum contractus and the spirit of CJEU De Bloos. ([GAVL](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 18 juni 2020 – zaak C-540/19 – WV – Duitsland - ECLI:EU:C:2020:484 – [conclusie](#)

Openbaar lichaam dat in de rechten van de onderhoudsgerechtigde is getreden Verordening (EG) nr. 4/2009. De zaak betreft een vordering die is ingesteld door een Duits openbaar lichaam dat wettelijk in de rechten van de onderhoudsgerechtigde is gesubrogeerd, tegen de onderhoudsplichtige, die in Oostenrijk woont.

A prima facie zou het kunnen lijken dat het Hof deze vraag reeds heeft beantwoord in de beslissing die het in 2014 heeft gegeven op een soortgelijke prejudiciële vraag. In het arrest Blijdenstein is afgewezen dat een openbaar lichaam dat in de rechten van de onderhoudsgerechtigde is getreden, de gerechten van de gewone verblijfplaats van de onderhoudsgerechtigde kan inroepen om het verschuldigde levensonderhoud te vorderen. De destijds toepasselijke regeling was artikel 5, lid 2, van het Executieverdrag.

Niettegenstaande de formele overeenstemming tussen het bevoegdheidscriterium dat in het arrest Blijdenstein is geanalyseerd en het bevoegdheidscriterium van artikel 3, onder b), van verordening nr. 4/2009, bestaan er redenen die vandaag de dag tot een andere uitlegging zouden kunnen nopen.

Het Executieverdrag [en de opvolgster daarvan, verordening (EG) nr. 44/2001] hebben plaatsgemaakt voor verordening nr. 4/2009, die meer is dan louter een reproductie van de eerdere teksten. Om de verwezenlijking van dezelfde doelstellingen zoveel mogelijk te waarborgen, zijn in de nieuwe verordening de regels voor de internationale rechterlijke bevoegdheidsverdeling tussen de lidstaten aangepast, zodat bij een exegetische van de verordening dat nieuwe kader in aanmerking moet worden genomen.

A-G: Artikel 3, onder b), van verordening (EG) nr. 4/moet aldus worden uitgelegd dat een openbaar lichaam dat bijstandsuitkeringen heeft verstrekt aan een onderhoudsgerechtigde en van rechtswege is gesubrogeerd in de onderhoudsvordering, bij wege van regres betaling kan vorderen van de persoon die deze schuld moet betalen voor de gerechten van de staat waar de onderhoudsgerechtigde zijn gewone verblijfplaats heeft.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Oostenrijk – 22 juni 2020 – [zaak C-189/20 - Laudamotion](#)

Forumkeuzebeding – Oneerlijk beding?

Verordening nr. 1215/2012. Richtlijn 93/13/EEG. Verzoekster is een procesbevoegde vereniging voor de behartiging van consumentenbelangen. De verwerende luchtvaartmaatschappij exploiteert op haar website een portaal voor de boekingen van vluchten. Bij verweerster kunnen vluchten uitsluitend online worden geboekt. In haar algemene voorwaarden bepaalt verweerster: **“Tenzij in het verdrag of relevante wetgeving anders is bepaald, is de Ierse rechter bevoegd voor uw vervoerovereenkomst met ons [...] en voor alle geschillen die voortvloeien uit of verband houden met deze overeenkomst.”**

Verzet verordening 1215/2012 zich ertegen dat wordt getoetst of internationale forumkeuzebedingen als oneerlijk kunnen worden aangemerkt in de zin van richtlijn 93/13/EEG?

NOOT – bij HvJ conclusie 2 april 2020, [zaak C-186/19 Supreme](#)

Application of the Brussels I bis Regulation *ratione materiae*, interim relief measures and immunities: Opinion of AG Saugmandsgaard Øe in the case *Supreme Site and Others*, C-186/19 ([conflict of laws](#))

BREXIT

L. Deschuyteneer, Brexit en de erkenning en tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen in burgerlijke en handelszaken – laatste ontwikkelingen, in: [SEW 2020/6](#)

RAAD

Modernising judicial cooperation across borders: Presidency and Parliament reach provisional agreement on the taking of evidence and the service of documents regulations ([Raad](#))

COVID-19

Private International Law and the outbreak of Covid-19: Some initial thoughts and lessons to face in daily life ([conflict of laws](#))

BLOGS

- A Dangerous Chimera: Anti-Suit Injunctions Based on a "Right to be Sued" at the Place of Domicile under the Brussels Ia Regulation? ([Conflict of laws](#))
- Uber Arbitration Clause Unconscionable ([conflict of laws](#))

WIKI

- [Wiki Bewijsverordening \(EG\) nr. 1206/2001](#)
- [Wiki Europees justitieel netwerk \(civiel\)](#)

Kansspelen

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 18 juni 2020 – [zaak C-190/20 - DocMorris](#)

Geneesmiddelen menselijk gebruik - Postorderapotheek – Kansspel om klanten te werven

Samenvatting onder: [gezondheid en geneesmiddelen](#)

Kindermishandeling

EHRM – ARREST – 4 juni 2020 - Associations Innocence en Danger en Enfance et Partage t. France – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – [15343/15](#) – [16806/15](#) – ECLI:CE:ECHR:2020:0604JUD001534315

Autoriteiten onvoldoende maatregelen genomen om overlijden van een kind als gevolg van mishandeling door haar ouders te voorkomen - Schending artikel 3 EVRM

Artikel 3 EVRM. Artikel 13 EVRM. De klacht heeft betrekking op het overlijden in 2009 van een achtjarig meisje als gevolg van mishandeling door haar ouders. Klagers zijn een tweetal Franse kinderbeschermingsorganisaties.

Het meisje is in 2001 geboren en gaat in april 2007 voor het eerst naar school, in dit schooljaar 2007-2008 merken leraren van het meisje op dat zij regelmatig diverse verwondingen heeft. In juni 2008 stuurt de schooldirecteur een rapport met deze bevindingen naar het Openbaar Ministerie en de lokale autoriteiten. Nog dezelfde dag heeft de openbaar aanklager de politie verzocht om een onderzoek in te stellen. In juli 2008 informeert ook de sociale dienstverlening de openbaar aanklager over recente verwondingen bij het meisje. Hierop is een forensisch arts aangesteld die het meisje heeft onderzocht in het bijzijn van haar vader. Deze arts concludeerde dat sprake was van oude verwondingen en niet uitgesloten kon worden dat het meisje slachtoffer is geweest van geweld. Hierop zijn nadere vragen gesteld aan het meisje. In september 2008 heeft de politie een rapport opgesteld met de conclusie dat er geen bewijs aanwezig was dat het meisje slachtoffer is geworden van misbruik. In oktober 2008 wordt de zaak door de openbaar aanklager gesloten.

In april 2009 gaf de nieuwe schooldirecteur de vader van het meisje de opdracht haar naar het ziekenhuis te brengen alwaar zij een maand opgenomen is geweest. Tegelijkertijd heeft de directeur bij de autoriteiten zijn zorgen geuit dat het meisje vaak afwezig was en regelmatig verwondingen had. In juni 2009 hebben een tweetal maatschappelijk werkers een bezoek aan het meisje gebracht en geconcludeerd dat er geen reden was voor zorgen. In september 2009 meldt de vader zich bij de politie met de mededeling dat zijn dochter is verdwenen. De volgende dag is het lichaam van het

meisje gevonden, vermoedelijk is zij 6 of 7 augustus 2009 om het leven gebracht. In juni 2012 zijn de ouders van het meisje veroordeeld voor mishandeling van hun dochter de dood tot gevolg hebbend.

De kinderbeschermingsorganisaties klagen dat o.a. sprake is van schending van artikel 3 EVRM nu de Franse autoriteiten hebben gefaald om het meisje tegen mishandeling door haar ouders te beschermen. Het hof is van oordeel dat inderdaad sprake is van schending van artikel 3 EVRM. De autoriteiten waren vanaf juni 2008 op de hoogte van de mogelijkheid dat het meisje werd mishandeld. Als gevolg van deze melding hadden de autoriteiten de plicht dit nader te onderzoeken. Het hof is zich bewust van de moeilijkheden in een dergelijke gevoelige kwestie maar er is uiteindelijk onvoldoende met de melding gedaan. Zo is de melding door de openbaar aanklager weliswaar de zelfde dag doorgezet, maar het feitelijk onderzoek vond pas later plaats (13 dagen nadat de openbaar aanklager de melding had opgepakt), het meisje is niet in afwezigheid van haar vader gehoord en er is onvoldoende onderzoek gedaan naar de verdere familieomstandigheden. Daarnaast was er ook geen systeem waarin alle informatie centraal werd verzameld. Aldus is het hof van oordeel dat het bestaande systeem heeft gefaald in de bescherming van het meisje tegen zware mishandeling door haar ouders en dat sprake is van schending van artikel 3 EVRM.

■ **L'aide à l'enfance sanctionnée par la CEDH** (Libertés chéries)

Kwekersrecht

GERECHT EU – ARREST – 25 juni 2020 – zaak T-737/18 – Siberia Oriental/OCVV – ECLI:EU:T:2020:289 – [arrest](#)

Verzoek tot wijziging vervaldatum - Communautaire kwekersrecht voor het ras Siberia van de soort Lilium L

Verordening (EG) nr. 2100/94. Verordening (EG) nr. 874/2009. Het CPVO heeft het communautaire kwekersrecht voor het ras Siberia verleend en de vervaldatum voor dit kwekersrecht vastgesteld op 1 februari 2018. Verzoekster en het CPVO zijn het niet eens over de methode om de duur van het communautaire kwekersrecht te berekenen. Volgens verzoekster had de beschermingstermijn van het ras Siberia in eerste instantie moeten worden berekend op basis van artikel 19 van verordening nr. 2100/94. Bovendien meent verzoekster dat het CPVO vervolgens de duur van de bescherming overeenkomstig artikel 116, lid 4, van deze verordening had moeten verminderen door de periode tussen de eerste verhandeling van het ras Siberia en de datum van inwerkingtreding van deze verordening in mindering te brengen. Bijgevolg heeft verzoekster het CPVO verzocht om de vervaldatum van het voor het ras Siberia verleende communautaire kwekersrecht vast te stellen op 30 april 2020 in plaats van op 1 februari 2018. Het CPVO heeft het verzoek tot wijziging van de vervaldatum van het voor het ras Siberia ingeschreven communautaire kwekersrecht niet-ontvankelijk verklaard. Het Gerecht verwerpt het beroep.

Landbouw en visserij (B)

HvJ – ARREST – 11 juni 2020 – zaak C-206/19 – KOB – Letland - ECLI:EU:C:2020:463 – [geen conclusie](#) – [arrest](#)

Vrijheid van vestiging - Vrij verkeer van kapitaal – Verwerving van landbouwgronden in Letland

Samenvatting onder: [Diensten](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Roemenië – 8 juni 2020 – [zaak C-176/20 SC](#) - [Avio Lucos](#)

Steunregelingen aan landbouwers - **Begrip "actieve landbouwer"**

Verordening (EU) nr. 1306/2013. Verordening (EU) nr. 1307/2013. Volgens de Roemeense regelgeving komen actieve landbouwers in aanmerking voor de regeling inzake een enkele areaalbetaling, te weten natuurlijke en/of rechtspersonen die als gebruiker van landbouwgrond en/of rechtmatige houders van dieren een landbouwactiviteit uitoefenen overeenkomstig de geldende

wetgeving. Verzoekster (een rechtspersoon) meent in aanmerking te komen voor de betalingen door aan te tonen dat zij een actieve landbouwer is, en dat zij niet van dit voordeel kan worden uitgesloten omdat zij een handelsvennootschap is die met natuurlijke personen bruikleenovereenkomsten heeft gesloten. Verzoeksters aanvraag en het daaropvolgend administratief bezwaar werden afgewezen omdat zij niet een minimumbelasting van 0,3 eenheden grote runderen per hectare had verzekerd. Het beroep dat verzoekster vervolgens indiende bij de rechter in eerste aanleg werd ongegrond verklaard omdat de concessieovereenkomst in strijd met wettelijke bepalingen was gesloten en omdat verzoekster kunstmatige voorwaarden voor het verkrijgen van de financiële steun had gecreëerd. Verzoekster heeft hierop een hogere voorziening ingesteld bij de verwijzende rechter.

Staat het Unierecht in de weg aan nationale regelingen die een bepaald minimumactiviteit vereisen voor het verlenen van steun? Wat valt onder het begrip "actieve landbouwer"? Zijn concessie- en bruikleenovereenkomsten kunstmatige voorwaarden?

COVID-19

Verordening (EU) 2020/872 tot wijziging van verordening 1305/2013 wat betreft een specifieke maatregel om uitzonderlijke tijdelijke steun te verlenen uit hoofde van het Europees Landbouwfonds voor plattelandontwikkeling (Elfpo) in reactie op de Covid-19-uitbraak (26 juni 2020), [PB L 204 van 26.6.2020](#)

OVERIG

Speciaal verslag Europese Rekenkamer nr. 13/2020 Biodiversiteit op landbouwgrond: met de bijdrage van het GLB is de achteruitgang niet tot staan gebracht 2020/C 193/09, [PB C 193 van 9.6.2020](#)

Levenslang

EHRM - ARREST - 2 juni 2020 - N.T. t. Rusland - [persbericht](#) - [arrest](#) (niveau 2) - [14727/11](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:0602JUD001472711

Schending artikel 3 EVRM wegens langdurige isolatie en stelselmatig boeien
Samenvatting onder: [Detentie](#)

LHBT-rechten

EHRM - ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING - 12 mei 2020 - Carl Johann Lilliendahl t. IJsland - [persbericht 11.6.20](#) - [beslissing](#) (niveau 3) - [29297/18](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:0512DEC002929718

Het Hof wijst klacht over veroordeling wegens homofobe haatdragende taal af Artikel 10 EVRM. In april 2015 keurden de lokale autoriteiten van Hafnarfjörður een voorstel goed om het onderwijs op basis- en middelbare scholen over lesbische, homo-, biseksuele en transgenderzaken te versterken. Dit moest gebeuren in samenwerking met de landelijke LGBT-vereniging. De beslissing leidde tot substantiële publieke discussie, op zowel nieuwsuitzendingen als op sociale media, waarbij klager betrokken raakte. In het bijzonder schreef hij opmerkingen in reactie op een online artikel, waarin hij zijn walging uitdrukte en denigrerende woorden gebruikte voor homoseksualiteit. De LGBT-vereniging meldde de opmerkingen van klager bij de politie. De klager werd in eerste aanleg vrijgesproken, maar de Hoge Raad vernietigde de uitspraak van de rechtbank en veroordeelde hem.

Het Hof oordeelt, net als het Hooggerechtshof van IJsland, dat de opmerkingen intolerantie en haat tegen homoseksuelen hebben bevorderd. Het is dan ook van oordeel dat de opmerkingen onder de minder ernstige vorm van "haatdragende taal" vallen, een categorie waarvan het Hof eerder heeft geoordeeld dat staten dat mogen beperken. Het Hof is het ook met de Hoge Raad eens dat artikel

233 van het Wetboek van Strafrecht van IJsland voldoende duidelijk was geformuleerd, zodat klager had kunnen voorzien dat het toegepast zou kunnen worden in zijn geval. De inmenging in zijn vrijheid van meningsuiting was daarom "wettelijk voorgeschreven" en had bovendien het legitieme doel "de bescherming van de rechten van anderen" nagestreefd. Wat betreft de evenredigheid van de inmenging, concludeert het Hof dat de beoordeling door de Hoge Raad van de aard en de ernst van de opmerkingen niet kennelijk onredelijk was. Ook was de opgelegde sanctie, een boete in plaats van een gevangenisstraf, niet overdreven. De Hoge Raad heeft de belangen die op het spel staan, namelijk de het recht van de klager op vrijheid van meningsuiting tegen de rechten van homoseksuele personen op het privéleven, uitgebreid afgewogen. Het Hof oordeelt daarom dat klagers klacht op grond van artikel 10 kennelijk ongegrond is en verwerpt het als niet-ontvankelijk.

- Anti-gay hate speech in Iceland is not protected by the ECHR ([ECHRSO](#))

EHRM – GECOMMUNICEERDE ZAAK – 3 juni 2020 - Valaitis t. Litouwen – [39375/19](#) - [statement of facts](#)

Onderzoek naar hate speech

Artikel 13 EVRM. Klager is journalist. Hij heeft een artikel over homoseksualiteit geschreven op de website van een dagelijkse krant. In de reacties onder het artikel zijn meerdere homofobe beledigingen en bedreigingen geuit. De klacht gaat over het onderzoek dat is uitgevoerd naar deze "hate speech".

- European Court of Human Rights communicates case against Lithuania concerning anti-gay hate speech ([ECHRSO](#))

BLOGS

- Gender critical" beliefs and the ECHR ([ECHRSO](#))
- Same-sex couples use ECHR to challenge lack of legal recognition of their relationships ([ECHRSO](#))
- **Homophobia Disguised as Children's Rights in Russia's Constitutional Referendum** ([Verfassungsblog](#))

EHRM factsheets

- Homosexuality: criminal aspects
- [Sexual orientation issues](#) (januari 2020)

Luchtvaart (c)

HvJ – ARREST – 11 juni 2020 – zaak C-74/19 – Transportes Aéreos Portugueses – Portugal - [ECLI:EU:C:2020:460](#) – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Vertraging door agressieve passagier – Buitengewone omstandigheid?

Verordening (EG) nr. 261/2004. Een Portugese rechter vraagt het Hof om uitlegging van het begrip "buitengewone omstandigheden", als bedoeld in de passagiersverordening nr. 261/2004. Als sprake is van buitengewone omstandigheden, hoeven luchtvaartmaatschappijen passagiers niet te vergoeden in geval van een vertraging van meer dan 3 uur. Is daarvan sprake wanneer een passagier tijdens een vlucht andere passagiers bijt en de bemanningsleden die hem probeerden te kalmeren, aanvalt, zodat het volgens de gezagvoerder van het vliegtuig gerechtvaardigd is om de vlucht om te leiden naar de dichtstbijzijnde luchthaven om de passagier van boord te halen en zijn bagage uit te laden, waardoor het vliegtuig met vertraging aankomt op de bestemming?

Het Hof oordeelt dat storend gedrag van een luchtreiziger een „buitengewone omstandigheid“ kan vormen die de luchtvaartmaatschappij kan vrijstellen van haar verplichting tot compensatie voor de annulering of langdurige vertraging van de betrokken vlucht of van de volgende door die

luchtvaartmaatschappij met hetzelfde vliegtuig uitgevoerde vlucht. De luchtvaartmaatschappij moet echter – in het kader van de redelijke maatregelen die zij moet treffen om van haar compensatieverplichting te worden vrijgesteld – ervoor zorgen dat de passagiers zo snel mogelijk een andere rechtstreekse of indirecte vlucht kunnen nemen, eventueel van een andere luchtvaartmaatschappij.

Hof: Artikel 5, lid 3, van verordening (EG) nr. 261/2004, gelezen in het licht van overweging 14 ervan, moet aldus worden uitgelegd dat het storende gedrag van een passagier dat heeft gerechtigd dat de gezagvoerder van het luchtvaartuig de betrokken vlucht heeft omgeleid naar een andere luchthaven dan die van aankomst teneinde deze passagier en zijn bagage van boord te halen, valt onder het begrip „buitengewone omstandigheid” in de zin van die bepaling, tenzij de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert ertoe heeft bijgedragen dat de passagier zich storend is gaan gedragen, of, gelet op de voortekenen van dergelijk gedrag, niet de aangepaste maatregelen heeft getroffen. Het staat aan de verwijzende rechter om dit na te gaan.

Artikel 5, lid 3, van verordening nr. 261/2004, gelezen in het licht van overweging 14 ervan, moet aldus worden uitgelegd dat de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert, om vrijgesteld te worden van haar verplichting tot compensatie van de passagiers in geval van langdurige vertraging of annulering van een vlucht, zich kan beroepen op een „buitengewone omstandigheid” waardoor een eerdere vlucht die zijzelf met hetzelfde luchtvaartuig heeft uitgevoerd, is getroffen, op voorwaarde dat er een rechtstreeks causaal verband bestaat tussen deze omstandigheid en de vertraging of annulering van de latere vlucht. Het staat aan de verwijzende rechter om dit te beoordelen. Daarbij dient hij met name rekening te houden met de wijze waarop het betreffende luchtvaartuig door de betrokken luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert wordt geëxploiteerd.

*Artikel 5, lid 3, van verordening nr. 261/2004, gelezen in het licht van overweging 14 ervan, moet aldus worden uitgelegd dat het feit dat een luchtvaartmaatschappij een passagier met een andere vlucht ter bestemming brengt omdat het luchtvaartuig dat de passagier vervoert door een buitengewone omstandigheid is getroffen, en die luchtvaartmaatschappij dat doet met een door haarzelf uitgevoerde vlucht, waardoor deze passagier de dag na de oorspronkelijk vastgestelde dag **aankomt, geen „redelijke maatregel” vormt waardoor deze luchtvaartmaatschappij wordt vrijgesteld van haar compensatieverplichting als bedoeld in artikel 5, lid 1, onder c), en artikel 7, lid 1, van deze verordening, tenzij dat er geen enkele andere mogelijkheid voor een rechtstreekse of indirecte alternatieve vlucht bestond met een door haarzelf of door een andere luchtvaartmaatschappij uitgevoerde vlucht die op een minder laat tijdstip aankwam dan de volgende vlucht van de betrokken luchtvaartmaatschappij, of dat het organiseren van een dergelijke alternatieve vlucht voor die laatste een onaanvaardbaar offer betekende gelet op de mogelijkheden van haar onderneming op het relevante tijdstip. Het staat aan de verwijzende rechter om dit te beoordelen.***

- B** Deja vu: Creative interpretation of Regulation 261/2004 - CJEU in Transportes Aéreos Portugueses (C-74/19) ([ECLB](#))
- B** Case C-74/19 Transportes Aereos Portugueses: “Extraordinary circumstances” extended ([European law blog](#))

PREJUDICI ÉLE VERWIJZING – Oostenrijk – 2 juni 2020 – [zaak C-164/20 - Airhelp](#)

Weigering zieke passagier – Buitengewone omstandigheid?

Verordening 261/2004. Is het een buitengewone omstandigheid als een passagier het vliegtuig moet verlaten en zijn bagage moet worden uitgeladen omdat de luchthavenarts aan boord heeft vastgesteld dat de passagier niet mag vliegen waarna de luchtvaartmaatschappij het vervoer van de zieke passagier weigerde?

PREJUDICI ÉLE VERWIJZING – Duitsland – 9 juni 2020 – [zaak C-165/20 - Air Berlin](#)

Luchtvaartemissierechten – Kan toewijzing worden ingetrokken indien de luchtvaartmaatschappij de vluchten staakt?

Samenvatting onder: [Broeikasgasemissierechten](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 23 juni 2020 – [zaak C-188/20 en C-196/20 - Azurair e.a.](#)

Luchtvaartclaim – Reisregistratie – Begrip bevestigde boeking

Verordening 261/2004. Verzoekers hebben pakketreizen geboekt bij reisorganisatoren. Zij ontvingen hierbij "reisregistraties" waarin de vluchten – uitgevoerd door verweersters – stonden vermeld. Verzoekers zijn op de heenreis echter met vertraging aangekomen en de terugreis was in C-188/20 vervroegd (ofwel geannuleerd). Vraag is o.a. wat onder een "bevestigde boeking" valt en hoe zit het met compensatie wanneer er geen stoel is gereserveerd, wanneer sprake is van een "annulering".

REGELGEVING EU

- Gedelegeerde Verordening (EU) 2020/723 van de Commissie van 4 maart 2020 tot vaststelling van gedetailleerde regels met betrekking tot de erkenning van pilootcertificaten van derde landen en tot wijziging van Verordening (EU) nr. 1178/2011, [PB L 170 van 2.6.2020](#)
- Uitvoeringsverordening (EU) 2020/736 van de Commissie van 2 juni 2020 tot wijziging van Verordening (EG) nr. 474/2006 wat betreft de lijst van luchtvaartmaatschappijen waaraan een exploitatieverbod of exploitatiebeperkingen zijn opgelegd in de Unie, [PB L 172 van 3.6.2020](#)
- Uitvoeringsverordening (EU) 2020/745 van de Commissie van 4 juni 2020 tot wijziging van Verordening (EU) 2018/1042 wat betreft het uitstellen van de toepassingsdata van bepaalde maatregelen in het kader van de COVID-19-pandemie, [PB L 176 van 5.6.2020](#)

OVERIG

Government presents bailout for Austrian Airlines (Euractiv)

WIKI

- [Wiki luchtvaartclaims](#)

Manipulatiesoftware auto's

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Oostenrijk – 22 juni 2020 – [zaak C-128/20 - GSMB Invest](#)

Manipulatiesoftware – Thermovenster - Werking onder normale omstandigheden

Verordening 715/2007. De vraag is o.a. of het thermovenster - een strategie voor uitlaatgassen die meestal niet volledig in werking is - voldoet aan de voorwaarde van 'werking onder normale gebruiksomstandigheden'. Is het thermovenster een verboden manipulatie-instrument?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland - 22 juni 2020 – [zaak C-138/20 - O.](#)

Manipulatiesoftware – Thermovenster - Werking onder normale omstandigheden

Verordening 715/2007. De (18!) vragen betreffen - net als in C-128/20 - uitlegging van de begrippen "manipulatie-instrument" en "normale gebruiksomstandigheden". Ook worden vragen gesteld over de rechtsgevolgen van schendingen van het Unierecht.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Oostenrijk - 23 juni 2020 – [zaak C-145/20 - Porsche Inter Auto et Volkswagen](#)

Geldige EU-typegoedkeuring – Manipulatiesoftware – Garantie voor consumentengoederen

Verordening 715/2007. Richtlijn 1999/44/EG (garanties voor consumentengoederen). Verzoeker is een consument die een voertuig met manipulatiesoftware heeft gekocht van verweerder. Verzoeker heeft een software-update in het voertuig laten uitvoeren. De omschakellogica werd daarbij vervangen door een programma dat ervoor zorgt dat de emissiebeheersingsmodus niet langer alleen in een testomgeving plaatsvindt, maar ook in bedrijfsomstandigheden.

De verwijzende rechter wil weten of het door verzoeker verworven voertuig een gebrek vertoonde toen het werd geleverd en of het gebrek werd hersteld, alsmede of verzoeker schade heeft geleden die door de autofabrikant is veroorzaakt. In dat kader stelt hij een drietal vragen aan het Hof. Met zijn eerste vraag wil hij weten aan welke precieze verplichtingen uit hoofde van de koopovereenkomst een overdrager van een voertuig is gebonden. Met zijn tweede vraag wil de verwijzende rechter **weten hoe hij moet omgaan met een 'thermovenster' die is ingevoerd door de software-update**. Als laatste wil hij weten wat de gevolgen zijn van het feit dat de verzoeker op de hoogte was van het bestaan van de manipulatiesoftware op het moment van aankoop.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Oostenrijk - 23 juni 2020 – [zaak C-134/20 - Volkswagen](#)

Geldige EU-typegoedkeuring – Manipulatiesoftware - Consumentenrecht

Verordening 715/2007 (typegoedkeuring motorvoertuigen m.b.t. emissies). Verzoekster heeft in 2013 een VW-voertuig gekocht met manipulatiesoftware. Had verzoekster geweten dat het litigieuze voertuig wegens de manipulatiesoftware niet aan de wettelijke vereisten voldeed, zou zij het litigieuze voertuig niet hebben gekocht. Verzoekster is uitgenodigd om een update te laten installeren die de manipulatiesoftware verwijdert. Na deze update is de EGR-klep, een onderdeel dat op de emissies van invloed kan zijn, zo ontworpen dat slechts tussen 15 en 33 graden Celsius en alleen onder 1.000 meter hoogte een emissiearme werking is gewaarborgd (thermovenster). Vraag is o.a. of een uitrusting van een voertuig is toegestaan wanneer een onderdeel - dat van invloed kan zijn op de emissies - slechts tussen 15 en 33 graden Celsius en alleen onder 1.000 meter hoogte een emissiearme werking waarborgt, met als resultaat dat de NOx-uitstoot de grenswaarden van de verordening overschrijdt?

Mededinging

HvJ – CONCLUSIE A-G KOKOTT – 4 juni 2020 – zaak C-591/16 P – Lundbeck/Commissie – ECLI:EU:C:2020:428 – [persbericht](#) – [conclusie](#)

Hogere voorziening - Farmaceutica voor de behandeling van onder meer depressies – Afspraken met distributeurs – Mededinging - Octrooi

Artikel 101 VWEU. Artikel 53 EER. Lundbeck, ondersteund door de European Federation of Pharmaceutical Industries and Associations, heeft hogere voorziening ingesteld tegen een arrest van het Gerecht van de EU. Lundbeck is een vennootschap naar Deens recht die aan het hoofd staat van een groep van vennootschappen, en die gespecialiseerd is in het onderzoek van farmaceutica voor de behandeling van onder meer depressies. Lundbeck heeft met distributeurs, met name in het Verenigd Koninkrijk, overeenkomsten gesloten die door de Europese Commissie als mededingingsbeperkend zijn aangemerkt. Volgens Lundbeck bevat een dergelijke overeenkomst echter enkel beperkingen die vergelijkbaar zijn met die welke de octrooihouder heeft.

A-G geeft het Hof in overweging: De boete van 94 miljoen euro te handhaven. De hogere voorziening af te wijzen.

HvJ – CONCLUSIE A-G PI TRUZZELLA – 4 juni 2020 – zaak C-823/18 P – Commissie/GEA Group – ECLI:EU:C:2020:426 – [conclusie](#)

Mededinging - Hittestabilisatoren – Vaststelling inbreuk - Gevolgen voor de hoofdelijke aansprakelijkheid voor de betaling van de geldboete

Artikel 81 EG. Artikel 53 EER. GEA Group AG is in 2005 ontstaan uit de fusie van MG en een andere vennootschap. MG was de moedermaatschappij die vóór 2000 – rechtstreeks of via dochterondernemingen – OCG en OCA bezat. Op 17 mei 2000 is MG overgegaan tot de verkoop van OCG, waarvan de naam is gewijzigd in ACW. De activiteiten van OCA zijn na haar ontbinding in mei 2000 overgenomen door een vennootschap die sinds 30 augustus 2000 CPA heet en die thans geen deel meer uitmaakt van de groep waarvan GEA de uiteindelijke moedermaatschappij was.

Bij beschikking van 11 november 2009 heeft de Commissie zich op het standpunt gesteld dat een aantal ondernemingen inbreuk had gemaakt op artikel 81 EG en artikel 53 EER door deel te nemen aan twee samenstellen van mededingingsversturende overeenkomsten en onderling afgestemde feitelijke gedragingen op het grondgebied van de EER in de sector van de tinstabilisatoren en in de sector van de geëpoxideerde sojaoliën en esters. Aan GEA, ACW en CPA wordt een geldboete opgelegd omdat zij geacht worden hoofdelijk aansprakelijk te zijn. GEA heeft bij het Gerecht beroep ingesteld tegen de beschikking van 2009. Bij arrest van 15 juli 2015, GEA Group/Commissie, heeft het Gerecht het beroep verworpen. Op 29 juni 2016 heeft de Commissie een tweede besluit vastgesteld tot wijziging van de beschikking van 2009. Op 8 september 2016 heeft GEA beroep ingesteld tegen het litigieuze besluit. In dit beroep verzocht zij het Gerecht primair dit besluit nietig te verklaren, en subsidiair het bedrag van de geldboete te verlagen en zowel een op de vaststelling van het litigieuze besluit volgende nieuwe datum voor de betaling te bepalen, als de begindatum te bepalen van de periode waarover verdragingsrente verschuldigd is. Het Gerecht heeft het besluit van de Commissie nietig verklaard. De Commissie heeft daartegen hogere voorziening ingesteld.

A-G geeft het Hof in overweging: de hogere voorziening van de Commissie ontvankelijk te verklaren; het arrest van 18 oktober 2018, GEA Group/Commissie, zaak T-640/16, te vernietigen; de zaak terug te verwijzen naar het Gerecht voor uitspraak over het geschil.

NOOT – bij HvJ 30 januari 2020, [zaak C-307/18, Generics e.a](#)

M. Pannekoek e.a., HvJ EU verduidelijkt pay-for-delay-analyse onder het mededingingsrecht HvJ EU 30 januari 2020, Generics e.a./Competition and Markets Authority, in: [MP 2020/83](#)

LITERATUUR

- W.W. Geursen e.a., Drie mogelijke boetes van mededingings-, consumenten- en persoonsgegevensautoriteiten voor hetzelfde datagebruik, in: [MP 2020/164](#)

Door de toename van datagebruik door ondernemingen is er sprake van convergentie tussen het mededingings-, consumenten- en gegevensbeschermingsrecht. Er kan dan parallelle handhaving plaatsvinden ten aanzien van één en dezelfde handeling door dezelfde onderneming door drie verschillende autoriteiten. Dat noemen wij caleidoscopische handhaving. Dat heeft volgens ons verschillende keerzijden, waaronder het risico op overhandhaving door drie afzonderlijke procedures van drie afzonderlijke autoriteiten.

- Othuijse, Kroniek Bestuurs- en civielrechtelijke Rechtspraak mededingingsrecht 2019, in [SEW 2020, nr. 5](#)

BREXIT

J. Steenbergen, Brexit en mededingingsrecht: wat brengt het Terugtrekkingsakkoord?, in [SEW 2020/6](#)

CONSULTATIE

- Single market – new tool to combat emerging risks to fair competition, feedback mogelijk van 03 juni 2020 - 08 september 2020 ([EC](#))
- EU-mededingingsrecht – Bekendmaking marktbeplating (evaluatie), feedback mogelijk van 26 juni 2020 - 09 oktober 2020 ([EC](#))

OVERIG

Guest post] EU Commission opens antitrust investigation into Apple's App Store rules ([IPKat](#))

Milieu en natuur

HvJ – ARREST – 11 juni 2020 – zaak C-88/19 – **Alianța pentru combaterea abuzurilor – Roemenië** - ECLI:EU:C:2020:458 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Wolf - Habitatrichtlijn

Richtlijn 92/43/EEG. De habitatrichtlijn vereist de instelling van een systeem van strikte bescherming voor soorten zoals de wolf (*Canis lupus*). Moet dat systeem van bescherming echter ook worden toegepast wanneer een wolf in een dorp met honden speelt? Het Hof oordeelt dat de strikte bescherming van bepaalde diersoorten waarin de habitatrichtlijn voorziet, ook geldt voor dieren die hun natuurlijke habitat verlaten en terechtkomen in gebieden waar mensen wonen. Zo mag een wolf die in een dorp wordt aangetroffen slechts worden gevangen en vervoerd indien de bevoegde nationale instantie daarvoor een afwijking heeft toegestaan.

Hof: Artikel 12, lid 1, onder a), van richtlijn 92/43/EEG moet aldus worden uitgelegd dat de vangst en het vervoer van een specimen van een krachtens bijlage IV bij deze richtlijn beschermde diersoort, zoals de wolf, aan de rand van een door de mens bewoond gebied of in een dergelijk gebied onder het in deze bepaling neergelegde verbod kunnen vallen.

Artikel 16, lid 1, van die richtlijn moet aldus worden uitgelegd dat de opzettelijke vangst van specimens van deze diersoort in bovengenoemde omstandigheden steeds verboden is wanneer de bevoegde nationale instantie geen afwijking op grond van deze bepaling heeft toegestaan.

- **B** EU-Hof: Ook wolf in bewoond gebied wordt beschermd door EU-Habitatrichtlijn ([ECER](#))

HvJ – ARREST – 25 juni 2020 – zaak C-24/19 – A e.a. – **Grote Kamer – België** - = ECLI:EU:C:2020:503 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Windmolens – E40 Aalter/Nevele – Milieuvergunning - Milieubeoordeling

Richtlijn 2001/42/EG. De Raad voor vergunningsbetwistingen vraagt het Hof of de actualisatie van het Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning (VLAREM), wat de installaties voor het opwekken van elektriciteit door middel van windenergie betreft, een plan of programma in de zin van richtlijn 2001/42 is, waarvoor vooraf een milieueffectrapportage (MER) diende te worden uitgevoerd. En is de omzendbrief die bepalingen voor de installaties van windmolens bevat, inzake veiligheid, slagschaduw, geluidsnormen **ook een 'plan of programma'?**

Het Hof oordeelt dat een besluit en een omzendbrief die de algemene voorwaarden bepalen waaronder stedenbouwkundige vergunningen voor de bouw en exploitatie van windturbines worden afgegeven, eerst zelf aan een milieubeoordeling moeten worden onderworpen. Nederland en het VK hebben in deze zaak schriftelijke opmerkingen ingediend.

Hof: Artikel 2, onder a), van richtlijn 2001/42/EG moet aldus worden uitgelegd dat het begrip „plannen en programma's” ook ziet op een besluit en een omzendbrief die zijn vastgesteld door de regering van een gefedereerde eenheid van een lidstaat en die elk verschillende bepalingen bevatten over de bouw en exploitatie van windturbines.

Artikel 3, lid 2, onder a), van richtlijn 2001/42 moet aldus worden uitgelegd dat een besluit en een omzendbrief die elk verschillende bepalingen bevatten over de bouw en exploitatie van windturbines,

waaronder maatregelen inzake slagschaduw, veiligheid en geluidsnormen, plannen en programma's vormen waarvoor volgens die bepaling een milieubeoordeling moet worden verricht.

Indien blijkt dat een milieubeoordeling in de zin van richtlijn 2001/42 had moeten worden verricht voorafgaand aan de vaststelling van het besluit en de omzendbrief die de grondslag vormen voor een bij een nationale rechter aangevochten vergunning voor de bouw en exploitatie van windturbines, en deze handelingen en vergunning dus niet verenigbaar zijn met het Unierecht, mag die rechter de gevolgen van deze handelingen en vergunning slechts handhaven indien het interne recht dit toestaat in het kader van het bij hem aanhangige geding en de nietigverklaring van de vergunning aanzienlijke gevolgen zou kunnen hebben voor de elektriciteitsvoorziening in de hele lidstaat in kwestie. Een dergelijke handhaving mag bovendien niet langer duren dan strikt noodzakelijk is om een einde te maken aan die onrechtmatigheid. Het staat in voorkomend geval aan de verwijzende rechter om dit te beoordelen in het hoofdgeding.

B EU-Hof: milieubeoordeling vereist voor besluit en circulaire windmolens ([ECER](#))

PREJUDICIĒLE VERWIJZING – Tsjechië – 4 juni 2020 – [zaak C-181/20](#) - **VYSOČINA WIND**

Afvalstoffenbeheer – Zonnepanelen – Staatsaansprakelijkheid – Omzetting richtlijn Richtlijn 2012/19/EU (AEEA). Verzoekster exploiteert een zonne-energiecentrale en betaalt een recyclingvergoeding voor het beheer van elektrische afvalstoffen van fotovoltaïsche panelen. Deze panelen zijn na 13 augustus 2005, maar voor 1 januari 2013 in de handel gebracht. Bij artikel 13 van de richtlijn (omzettingsdeadline 14 februari 2014) is echter niet de gebruiker, maar de producent van de panelen gehouden het beheer van de afvalstoffen te financieren. Verzoekster stelt dat Tsjechië de richtlijn dan ook onjuist heeft omgezet en vordert schadevergoeding. Tsjechië voert hiertegen aan dat de richtlijn slechts betrekking heeft op panelen die na verstrijking van de omzettingstermijn in de handel zijn gebracht, omdat het retroactief opleggen van de verplichting tot betaling voor het afvalstoffenbeheer ongeoorloofde terugwerkende kracht zou zijn en bovendien praktische problemen kan opleveren.

Vraag of aan een gebruiker van fotovoltaïsche panelen - die voor 01-01-2013 in de handel zijn gebracht - een verplichting tot financiering van het afvalstoffenbeheer kan worden opgelegd? Hoe moeten de omstandigheden van de zaak worden meegewogen in de eventuele vaststelling van staatsaansprakelijkheid?

PREJUDICIĒLE VERWIJZING – Duitsland – 9 juni 2020 – [zaak C-165/20](#) - **Air Berlin**

Luchtvaartemissierechten

Samenvatting onder: [Broeikasgasemissierechten](#)

BREXIT

F.M. Fleurke, Kleur bekennen voor het VK na Brexit: groen milieubeleid? in: [SEW 2020/6](#)

OVERIG

- Speciaal verslag Europese Rekenkamer nr. 13/2020 Biodiversiteit op landbouwgrond: met de bijdrage van het GLB is de achteruitgang niet tot staan gebracht 2020/C 193/09, [PB C 193 van 9.6.2020](#)
- Eén jaar na de PAS-uitspraak: Waar staan we? ([Catchlegal](#))
- Labels 'composteerbaar' en 'biologisch afbreekbaar' risico voor verwarring ([Europa decentraal](#))
- Akkoord over groene investeringscriteria ([Europa decentraal](#))
Deze verordening stelt criteria vast die duidelijk moeten maken welke activiteiten als 'groen' of 'duurzaam' mogen worden aangemerkt. Dit moet zogenaamde 'greenwashing' voorkomen en groene investeringen stimuleren. De verordening is van toepassing op financiële producten, zoals beleggingen.

EHRM factsheet

 [Environment](#)

Nationaliteit (B – S)

EHRM – ARREST – 25 juni 2020 - Ghoumid e.a. t. Frankrijk – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – [52273/16](#) – [52285/16](#) – [52290/16](#) – [52294/16](#) – [52302/16](#) – ECLI:CE:ECHR:2020:0625JUD005227316

Dubbele nationaliteit - Ontnemen nationaliteit na strafrechtelijke veroordeling - Geen strafrechtelijke sanctie – Geen strijd met het recht op privéleven omdat klager niet onmiddellijk het grondgebied hoeft te verlaten

Artikelen 8 EVRM. Artikel 7 Zevende Protocol EVRM. Vijf klagers, allen veroordeeld ter zake deelneming aan een criminele samenzwering om een terroristisch misdrijf te plegen, hadden een dubbele nationaliteit. Nadat zij hun straffen hadden uitgezeten, werd hen de Franse nationaliteit ontnomen. De klagers hebben deze beslissing bij de nationale rechter tevergeefs aangevochten. Klagers klagen op grond van schending van het recht op privéleven en schending van het recht om niet dubbel bestraft te worden. In de visie van klagers is het verliezen van de Franse nationaliteit een verkapte straf voor een feit waarvoor zij al een gevangenisstraf hadden ondergaan.

Het EHRM overweegt dat het ontnemen van de Franse nationaliteit geen belemmering vormt voor de uitoefening van het recht op respect voor het gezinsleven van de klagers, omdat het ontnemen van de nationaliteit niet betekent dat zij direct het grondgebied moeten verlaten. De klagers hebben de mogelijkheid om tegen die beslissing rechtsmiddelen aan te wenden, die een opschortende werking hebben. Ten aanzien van het recht om niet dubbel bestraft te worden overweegt het EHRM dat het ontnemen van de nationaliteit geen strafrechtelijke sanctie is. Het EHRM heeft in haar beslissing mede in aanmerking genomen dat de klagers zich schuldig hadden gemaakt aan een terroristisch misdrijf, dat op zichzelf een ernstige bedreiging vormt voor de mensenrechten. Bovendien zou het ontnemen van de nationaliteit de klagers niet stateloos maken; zij hebben immers allemaal een tweede nationaliteit.

EHRM: geen schending artikel 8 EVRM en artikel 7 van het zevende Protocol.

NOOT - bij [prejudiciële verwijzing Oostenrijkse rechter, zaak C-118/20 JY](#)

CJEU asked to rule on acquisition of nationality in light of EU citizenship: The fundamental status on the horizon? (C-118/20 JY v Wiener Landesregierung) ([EU law analysis](#))

Ne bis in idem (B – S)

PREJUDICI ĚLE VERWIJZING –Slowakije – 22 juni 2020 – [zaak C-203/20 - AB e.a. PPU](#)

EAB – Ne bis in idem - Amnestieregeling
Samenvatting onder: [Overlevering en uitlevering](#)

EHRM factsheet

[Right not to be tried or punished twice](#)

Overlevering en uitlevering (S)

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 25 juni 2020 – zaak C-510/19 – Openbaar Ministerie – **Grote Kamer** – ECLI:EU:C:2020:494 – [conclusie](#)

Europees aanhoudingsbevel – **Valt het Nederlandse OM onder het begrip “rechterlijke autoriteit”?**

Kaderbesluit 2002/584/JBZ. Het Belgische Hof van beroep van Brussel vraagt het Hof van Justitie of het Nederlandse Openbaar Ministerie, meer bepaald de officier van justitie, onder het begrip ‘rechterlijke autoriteit’ valt en een Europees aanhoudingsbevel dat het Openbaar Ministerie uitvoert bijgevolg een ‘rechterlijke beslissing’ is.

A-G: Artikel 6, lid 2, van kaderbesluit 2002/584/JBZ moet aldus worden uitgelegd dat het begrip ,uitvoerende rechterlijke autoriteit’, als autonoom begrip van het Unierecht, geen betrekking heeft op het Openbaar Ministerie van een lidstaat dat het risico loopt om in een individueel geval rechtstreeks of indirect te worden aangestuurd door of instructies te ontvangen van de uitvoerende macht.

Artikel 27, lid 3, onder g), en lid 4, van kaderbesluit 2002/584/JBZ moet aldus worden uitgelegd dat het Openbaar Ministerie van een lidstaat dat het risico loopt om in een individueel geval rechtstreeks of indirect te worden aangestuurd door of instructies te ontvangen van de uitvoerende macht de in deze bepaling bedoelde toestemming niet kan verlenen.

PREJUDICI ĚLE VERWIJZING –Slowakije – 22 juni 2020 – [zaak C-203/20 - AB e.a. PPU](#)

EAB – Ne bis in idem - Amnestieregeling

Kaderbesluit 2002/584/JBZ. Artikel 50 EU Handvest. Tegen beklaagden is een vordering ingesteld wegens o.a. ontvoering naar het buitenland en diefstal met geweld. De verwijzende rechtbank heeft de vervolging van alle beklaagden geschorst omdat hun amnestie was verleend bij een regeling die door de president van Slowakije was afgekondigd. De verwijzende rechter heeft de procedure opnieuw geopend naar aanleiding van het arrest van het grondwettelijk hof van 31 mei 2017. In dat arrest heeft het grondwettelijk hof verklaard dat resolutie nr. 570 van de nationale raad van 5 april 2017, tot intrekking van de besluiten van de Slowaakse president in 1997 en 1998 tot verlening van amnestie en tot verlening van gratie, strookt met de grondwet.

Verzet het *ne bis in idem* beginsel zich tegen een EAB wanneer de strafprocedure definitief is afgesloten bij een rechterlijke beslissing tot vrijspraak - die was gebaseerd op een amnestieregeling die is ingetrokken nadat de beslissing definitief is geworden - en de juridische belemmeringen voor strafvervolging die gebaseerd waren op een ingetrokken amnestieregeling verdwijnen, zonder dat een specifieke gerechtelijke procedure moet worden gevolgd?

RECHTSPRAAK NL – Rechtbank Amsterdam – 12 juni 2020 – [ECLI:NL:RBAMS:2020:2938](#)

EAB uit Polen

Artikel 47 EU Handvest. EAB uit Polen dat ziet op strafvervolging. Vanwege de meest recente ontwikkelingen ten aanzien van de Poolse rechtsstaat (waaronder de inwerkingtreding van wetswijzigingen – law on the judiciary – op 14 februari 2020 en de beslissing van het Hof van Justitie van de Europese Unie van 8 april 2020, ECLI:EU:C:2020:277) houdt de rechtbank de beslissing aan om een aantal vragen voor te leggen aan de Poolse uitvaardigende autoriteit.

OVERIG

The EAW in cases of problematic surrender: Causes, consequences and possible solutions ([European law blog](#))

Privacy en persoonsgegevens (B – S)

EHRM – ARREST – 11 juni 2020 – P.N. t. Duitsland – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – [74440/17](#) – [ECLI:CE:ECHR:2020:0611JUD007444017](#)

Afname van identificatiegegevens niet in strijd met artikel 8 EVRM

Samenvatting onder: [Strafrecht](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – [Nederland](#) – Rechtbank Midden-Nederland – 29 mei 2020 (publ. 8.6.2020) – [ECLI:NL:RBMNE:2020:2028](#)

Bevoegdheid Autoriteit Persoonsgegevens – Begrip “rechterlijke taak”

Verordening (EU) 2016/679. Eisers hebben een verzoek om handhaving ingediend bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Zij hebben verzocht om handhavend optreden jegens de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Het inzagebeleid voor journalisten van de Afdeling is volgens eisers in strijd met de AVG.

De Autoriteit Persoonsgegevens heeft zich op het standpunt gesteld dat hij op grond van artikel 55, derde lid, van de AVG niet bevoegd is toe te zien op de verwerking van persoonsgegevens door gerechten bij de uitoefening van hun rechterlijke taken. Daarvan is hier sprake volgens de Autoriteit Persoonsgegevens.

Omdat dit gaat over de uitleg van het Unierechtelijk begrip “rechterlijke taak” en het oordeel over de verenigbaarheid van de nationale invulling van dit begrip is voorbehouden aan het Hof van Justitie van de Europese Unie, legt de rechtbank de volgende prejudiciële vragen voor aan het Hof.

1. Moet artikel 55, derde lid, van de AVG zo worden uitgelegd dat onder ‘verwerkingen door gerechten bij de uitoefening van hun rechterlijke taken’ kan worden begrepen het bieden van inzage door een rechterlijke instantie in processtukken waarin persoonsgegevens zijn opgenomen, waarbij die inzage wordt verleend door kopieën van die processtukken aan een journalist ter beschikking te stellen, zoals in deze verwijzingsuitspraak beschreven?

1a. Is het voor de beantwoording van deze vraag van belang of door het uitoefenen van toezicht door de nationale toezichhoudende autoriteit op deze vorm van gegevensverwerking de onafhankelijke rechterlijke oordeelsvorming in concrete zaken wordt geraakt?

1b. Is het voor de beantwoording van deze vraag van belang dat de aard en het doel van de gegevensverwerking volgens de rechterlijke instantie is het informeren van een journalist om deze daardoor in de gelegenheid te stellen om beter verslag te doen van de openbare zitting in een gerechtelijke procedure en waarmee wordt beoogd het belang van openbaarheid en transparantie van rechtspraak te dienen?

1c. Is het voor de beantwoording van deze vraag van belang of de gegevensverwerking op een expliciete nationaalrechtelijke grondslag berust?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – [Letland](#) – 10 juni 2020 – [zaak C-175/20](#) - [Valsts ienēmumu dienests](#)

AVG – Verzoek belastingdienst

Verordening (EU) 2016/679. De Letse belastingdienst (hierna: VID) heeft een wettelijke bevoegdheid persoonsgegevens op te vragen, onder meer aan dienstverleners op het gebied van internetadvertenties. In dit kader heeft de VID aan verzoekster gevraagd om elektronische toezending van informatie over op haar portaalsite geplaatste advertenties in de rubriek ‘Personenauto’s’. Het verzoek om informatie vermeldde geen concrete groep betrokkenen en gaf geen indicaties ten aanzien van het doel of de omvang van de beoogde verwerking, of de duur van de verplichting informatie te verstrekken. Verzoekster heeft hierover een klacht ingediend: in deze vorm zou het verzoek in strijd zijn met de in artikel 5 AVG neergelegde beginselen van evenredigheid en beperking tot een minimum van de verwerking van persoonsgegevens. Daarbij vindt zij het verzoek niet wettelijk gerechtvaardigd. Is de verordening, en met name artikel 5 lid 1, van toepassing

op een verzoek van de belastingdienst? Op basis van welke criteria moet bepaald worden of een verzoek aan de vereisten van de verordening, en met name artikel 5 lid 1 daarvan, voldoet?

PREJUDICIÉLE VERWIJZING – Litouwen – 30 juni 2020 – [zaak C-184/20 - Vyriausioji tarnybinės etikos komisija](#)

Publicatie van particuliere belangen op internet – Noodzakelijk? - Schending privacy? Verordening (EU) 2016/679. Artikelen 7 en 8 EU Handvest. Verzoeker is directeur van een NGO die werkzaam is op het gebied van milieubescherming. De NGO ontvangt subsidie van de EU (LIFE) en van de Litouwse overheid. Verzoeker heeft volgens verweerder de nationale wet geschonden door geen particuliere belangen aan te geven (die vervolgens op een website worden gepubliceerd). Volgens verzoeker is de nationale bepaling niet van toepassing omdat hij geen bevoegdheden heeft van openbaar bestuur. Bovendien is publicatie van zijn persoonsgegevens volgens verzoeker in strijd met de AVG en het EU Handvest. Volgens verweerder geldt de wet wel voor verzoeker omdat de NGO waar hij voor werkt subsidie krijgt van de overheid.

Volgens de verwijzende rechter is openbaarmaking van de gespecificeerde omstandigheden op het internet geen noodzakelijke maatregel om het door de wet nagestreefde doel, te weten de toepassing van het beginsel van transparantie in de overheidsdienst, te waarborgen. De verstrekking van dergelijke gegevens aan enkel de in de wet bedoelde entiteiten (artikel 5) en het toezicht waarmee deze entiteiten ter zake zijn belast (artikel 22), daaronder begrepen het toezicht dat aan een bijzondere instelling, te weten de commissie, is toevertrouwd, zijn voldoende maatregelen om de verwezenlijking van het door de wet nagestreefde doel te waarborgen.

De rechter twijfelt eraan of de nationale wettelijke regeling volgens welke de opgave van particuliere gegevens openbaar moet worden gemaakt en moet worden gepubliceerd, verenigbaar is met de voornoemde bepalingen van het Handvest en van de verordening en met de rechtspraak.

De verwijzende rechter stelt vragen van uitleg over artikel 6, lid 1, onder e), artikel 6, lid 3 en artikel 9, lid 1 van verordening (EU) 2016/679.

RECHTSPRAAK LI DSTATEN

- **The GDPR's one stop shop principle** put to the test in French Supreme Court confirmation of CNIL jurisdiction over Google Android case. The Court also rebukes the spaghetti bowl of consent ticking and unticking. ([GAVL](#))
- **Conseil d'État: 50 miljoen euro boete voor Google terecht** ([privacyweb](#))

RECHTSPRAAK NL – Raad van State – 10 juni 2020 - [ECLI:NL:RVS:2020:1367](#)

Bestuursrecht – Beperkte kennisneming- Overzichtsuitspraak

Deze uitspraak geeft een overzicht op hoofdlijnen van de oordelen van de Afdeling met betrekking tot de toepassing van artikel 8:29 van de Algemene wet bestuursrecht. Specifiek gaat de uitspraak over gevallen waarin een partij meedeelt aan de bestuursrechter dat uitsluitend de rechter kennis zal mogen nemen van een stuk vanwege gewichtige redenen, een zogeheten verzoek om beperkte kennisneming van een stuk.

Het gaat in deze zaak om het besluit van de korpschef om intrekking van een jachtakte en het wapenverlof van twee inwoners uit Veendam. De korpschef deed dat, omdat hij de mannen van wapenhandel verdenkt. De mannen komen in hoger beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. De korpschef deed daarbij het verzoek dat alleen de Afdeling bestuursrechtspraak kennis mag nemen van de processen-verbaal van een onderzoek naar het telefoonverkeer van de mannen en de processen-verbaal van de verhoren van getuigen. Deze uitspraak is een zogenoemde overzichtsuitspraak.

- **Overzichtsuitspraak over verzoeken om geheimhouding van dossierstukken** ([RvS](#))

RECHTSPRAAK NL - Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Utrecht - 5 juni 2020 - [ECLI:NL:RBDHA:2020:5071](#)

Geen schending AVG door persoonsgegevens van de vreemdeling zonder zijn toestemming aan de Italiaanse autoriteiten te verstrekken.

Verordening (EU) nr. 2016/679. Verordening (EU) nr. 604/2013. Eiser voert aan dat verweerder in strijd heeft gehandeld met de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) 2016/679 door zijn persoonsgegevens zonder zijn toestemming aan de Italiaanse autoriteiten te verstrekken.

De rechtbank overweegt als volgt. Voor de beoordeling van eisers asielaanvraag was het op grond van de Vw (artikel 30) en de Dublinverordening nodig dat persoonsgegevens van eiser gedeeld werden met de Italiaanse autoriteiten. De grondslag voor die gegevensverwerking ligt in de Dublinverordening (artikelen 23 en 34 van de Dublinverordening). Op grond daarvan is het verweerder toegestaan om persoonsgegevens te delen met de mogelijk verantwoordelijke lidstaat. Voor deze gegevensuitwisseling heeft verweerder geen toestemming van eiser nodig. Het is niet gebleken dat verweerder in strijd heeft gehandeld met deze artikelen van de Dublinverordening. De gegevensuitwisseling heeft dan ook overeenkomstig die artikelen plaatsgevonden.

Op grond daarvan en gelet op artikel 30 van de Vw is de rechtbank van oordeel dat de verwerking van de persoonsgegevens noodzakelijk was om te voldoen aan een wettelijke verplichting die op de verwerkingsverantwoordelijke rust en ook voor de vervulling van een taak van algemeen belang of van een taak in het kader van de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is opgedragen, als bedoeld in artikel 6, eerste lid, aanhef en onder c en e, van de AVG. Het is daarom niet gebleken dat verweerder in strijd met die verordening heeft gehandeld. De beroepsgrond treft daarom geen doel.

RECHTSPRAAK NL - Gerechtshof Den Haag - 23 juni 2020 - [ECLI:NL:GHDHA:2020:1048](#)

Publiceren foto van verdachte

Verordening (EU) nr. 2016/679. De verdachte is reeds meermalen voor soortgelijke feiten veroordeeld en gevreesd moet worden dat hij zijn praktijken zal voortzetten. Eerdere onvoorwaardelijke straffen hebben hem daar immers ook niet van weerhouden. Het hof legt een aanzienlijke gevangenisstraf van 6 jaar op, om de maatschappij langdurig te beschermen. Omdat de verdachte gebruik maakt van valse namen gelast het hof daarom ook openbaring van deze uitspraak, na het onherroepelijk worden daarvan, vergezeld met een foto van het aangezicht van de verdachte. Zo kan een breed publiek hier kennis van nemen. Het hof heeft hierbij de persoonlijke belangen van de verdachte afgewogen tegen het maatschappelijke belang van openbaarmaking.

- 6 jaar gevangenisstraf voor groot aantal oplichtingen ([rechtspraak.nl](#))
- Uniek: Hof gelast publicatie foto van veroordeelde bij uitspraak op [rechtspraak.nl](#) ([Bijzonder strafrecht](#))

NOOT - bij [EHRM 14 mei 2020, Mraovic t. Kroatië](#)

EHRM benadrukt belang bescherming privéleven slachtoffer ([Intro nieuwsbericht - alleen intern beschikbaar](#))

LITERATUUR

- C.H.J. Willemsen, Verwerking persoonsgegevens in het strafrecht, in: [P&I 2020/3](#)

De implementatie van de Richtlijn gegevensbescherming bij opsporing en vervolging in de nationale Nederlandse wetgeving wordt hier onder de loep genomen, in het bijzonder drie 'weeffouten' die Custers & Leiser² in een eerdere publicatie hebben benoemd. Vervolgens wordt ingegaan op praktische problemen bij de aanpassing van processen en informatiesystemen in het strafrecht. Waar de Richtlijn geen standpunt inneemt of niet in detail aangeeft hoe zaken geregeld dienen te worden, worden hier voorstellen gedaan om de Nederlandse wetgeving op enkele punten aan te vullen.

- L.H. von Meijenfeldt, Het verwerken van persoonsgegevens voor de vaststelling, uitoefening of onderbouwing van een rechtsvordering, in: [P&I 2020/3](#)
- Herke Kranenburg: Google en de extraterritoriale effecten van de AVG, in: [NJB 2020/1384](#)

De AVG is als zodanig niet de wereldwijde standaard voor gegevensbescherming. Het leidt echter geen twijfel dat de Europese gegevensbeschermingsregels een grote rol spelen in de mondiale ontwikkeling van het recht op gegevensbescherming. Niet alleen als algemene inspiratiebron, maar ook doordat ondernemingen in derde landen rechtstreeks aan de regels gebonden kunnen zijn en gegevens alleen naar een derde land kunnen worden doorgegeven als aan bepaalde vereisten is voldaan. Deze laatste twee aspecten van de AVG kennen wel bepaalde grenzen als internet en de wereldwijde vrijheid van meningsuiting in het geding zijn zoals blijkt uit de rechtspraak van het Hof van Justitie over Google en het recht om vergeten te worden.

- W.W. Geursen e.a., Drie mogelijke boetes van mededingings-, consumenten- en persoonsgegevensautoriteiten voor hetzelfde datagebruik, in: [MP 2020/164](#)

Door de toename van datagebruik door ondernemingen is er sprake van convergentie tussen het mededingings-, consumenten- en gegevensbeschermingsrecht. Er kan dan parallelle handhaving plaatsvinden ten aanzien van één en dezelfde handeling door dezelfde onderneming door drie verschillende autoriteiten. Dat noemen wij caleidoscopische handhaving. Dat heeft volgens ons verschillende keerzijden, waaronder het risico op overhandhaving door drie afzonderlijke procedures van drie afzonderlijke autoriteiten.

KAMERVragen

Antwoord op vragen de leden Groothuizen en Van Nispen inzake fundamentele rechten in het strafrecht, [2019-2020, 2020Z08216/2837](#)

EDPB

EDPB publishes new register containing One-Stop-Shop decisions ([EDPB](#))

OVERIG

- How concerned are Europeans about their privacy? ([ECLB](#))
- Factsheets: Flowcharts and Checklists on Data Protection - Brochure ([EDPS](#))
- Belgian DPA imposed a fine of 1,000 EUR on an association that sent direct marketing messages to (former) donors for fundraising ([EDPB](#))
- Europese Commissie publiceert evaluatie AVG ([Europa decentraal](#))

EHRM Factsheets

- [Surveillance at workplace](#)
- [Legal professional privilege](#)
- [Mass surveillance](#)
- [Protection of personal data](#)
- [Protection of reputation](#)
- [Right to the protection of one's image](#)

WIKI

- [Wiki AVG](#)

Procesrecht en recht op eerlijk proces

EHRM – ARREST – 30 juni 2020 – Cimpersek t. Slovenië – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – [58512/16](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:0630JUD005851216

Samenvatting onder: [Vrijheid van meningsuiting](#)

RECHTSPRAAK NL – Raad van State – 10 juni 2020 – [ECLI:NL:RVS:2020:1367](#)

Verzoek geheimhouding dossierstukken – Recht op een eerlijk proces

Artikel 6 EVRM. Artikel 47 EU Handvest. De uitspraak gaat specifiek over een verzoek van een procespartij om 'beperkte kennisneming' op basis van artikel 8:29 van de Algemene wet bestuursrecht. Als de rechter zo'n verzoek van een partij honoreert, neemt alleen de rechter kennis van het stuk, en andere partijen in de procedure niet.

Omdat verzoeken tot geheimhouding van dossierstukken in juridische procedures raakt aan het recht op een eerlijk proces, heeft de overzichtsuitspraak ook een Europese dimensie. Het recht op een eerlijk proces is namelijk neergelegd in [artikel 47](#) van het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie en [artikel 6](#) van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. Belangrijk onderdeel van dit recht is dat procespartijen in een juridische procedure in beginsel toegang moeten hebben tot alle stukken in een dossier. Echter zijn op dat gebied uitzonderingen mogelijk, aldus de Afdeling bestuursrechtspraak van de RvS. In dat kader verwijst zij naar de uitspraak van het EU-Hof in zaak [C-460/06 Varec SA tegen Belgische Staat](#) en de uitspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in *Rowe and Davis tegen Verenigd Koninkrijk* (ECLI:CE:ECHR:1998:1020REP002890195). (bron: persbericht RvS en ECER)

- [Overzichtsuitspraak over verzoeken om geheimhouding van dossierstukken \(Persbericht RvS\)](#)
- [Raad van State: overzichtsuitspraak geheimhouding van dossierstukken \(ECER\)](#)

Procesrecht en recht op eerlijk proces – civiel

EHRM – ARREST – 11 juni 2020 - Vujnovic t. Kroatië – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) - [32349/16](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:0611JUD003234916

Oorlog voormalig Joegoslavië - Aanvang verjaring schadevergoedingsvordering

Artikel 6 EVRM. Klagers ouders zijn in 1993 verdwenen na gevechtshandelingen in voormalig Joegoslavië. In 2008 is hij een civiele procedure tegen de Kroatische staat begonnen teneinde schadevergoeding te verkrijgen. In 2012 en 2013 zijn klagers ouders op zijn verzoek dood verklaard. Het Supreme Court heeft uiteindelijk in 2015 geoordeeld dat klagers vordering is verjaard omdat hij reeds in 2001 op de hoogte had kunnen raken van de dood van zijn ouders omdat destijds een aanklacht is ingediend bij het Joegoslavië-tribunaal waarop de namen van zijn ouders als slachtoffers vermeld stonden.

EHRM: Klager heeft te laat geklaagd over het ineffectieve onderzoek naar de verdwijning van zijn ouders. Geen schending artikel 2 EVRM. Klager beroept zich voor zijn stelling dat de verjaring pas is gaan lopen in 2012, toen zijn ouders dood zijn verklaard, op rechtspraak van het Supreme Court, maar die betreft onvergelykbare gevallen. Bovendien heeft Klager erkend dat hij, anders dan in voornoemde gevallen, in 2006 op de hoogte is geraakt van de lotgevallen van zijn ouders. Door aan te sluiten bij het objectieve gegeven wanneer klager op de hoogte had kunnen zijn van de dood van zijn ouders, is geen sprake van een disproportionele beperking van het recht op toegang tot een eerlijk proces. Geen schending artikel 6 EVRM.

Procesrecht en recht op eerlijk proces – strafrecht

[EHRM – ARREST – 25 juni 2020 – Tempel t. Tsjechië – persbericht – arrest \(niveau 2\) – 44151/12](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:0625JUD004415112

Eerlijk proces - Geen overall fairness bij veroordeling tot levenslang wegens moord nadat vier keer in hoger beroep een vrijspraak werd vernietigd

Klager is vier keer vrijgesproken van moord door twee verschillende kamers van de rechtbank van **Plzeň. Na de eerste drie vrijspraken vernietigde het gerechtshof het vonnis en wees** de zaak terug, waarvan één keer naar een andere kamer. Na de vierde vrijspraak verwees het gerechtshof de zaak naar de rechtbank van Praag, die de verdachte wegens moord veroordeelde tot een levenslange gevangenisstraf. Dit oordeel is tot in cassatie in stand gebleven.

EHRM: De nationale wet stelt dat het verwijzen van een zaak naar een andere kamer of een andere **rechtbank 'bijzonder uitzonderlijk' moet zijn, maar het gerechtshof had deze bepaling tweemaal** toegepast. Daarnaast vereist de nationale wet dat gerechtshoven zijn gebonden aan het oordeel over het bewijs van de rechtbank, tenzij het gerechtshof het bewijs zelf heeft behandeld. Hoewel het gerechtshof de belangrijkste getuige niet zelf had gehoord, heeft het overwegingen gebruikt die suggereerden dat de rechtbank een andere conclusie moest trekken over de betrouwbaarheid van de getuige en dat het gerechtshof alleen een veroordeling zou accepteren. De verschillende gebeurtenissen wijzen sterk op een gebrek in de werking van de rechterlijke macht, wat de algehele eerlijkheid van de procedure (overall fairness) aantastte. De lengte van de procedure (tien jaar) was vooral te wijten aan het herhaaldelijk terugwijzen van de zaak naar de rechtbank en vormt een schending van de redelijke termijn. Schending van artikel 6, eerste lid, EVRM.

[EHRM – ARREST – 30 juni 2020 – Saquetti Iglesias t. Spanje – persbericht – arrest \(niveau 2\) – 50514/13](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:0630JUD005051413

Recht op hoger beroep in strafzaken

Artikel 2 Zevende Protocol. De zaak betreft een administratieve boete die klager opgelegd heeft gekregen voor het niet aangeven van een som geld op het vliegveld. Klager is tegen de boete in beroep gegaan. Het beroep werd door het gerechtshof niet ontvangen, omdat de nationale wetgeving bepaalt dat administratieve boetes alleen **vatbaar zijn voor beroep wanneer deze € 600,00 of hoger** is. Het hof stelt een schending vast van artikel 2 van het Zevende Protocol.

[NOOT – bij EHRM 14 mei 2020, Mraovic t. Kroatië](#)

EHRM benadrukt belang bescherming privéleven slachtoffer (Intro nieuwsbericht – alleen intern beschikbaar)

Psychiatrisch onderzoek (S)

[EHRM – ARREST – 2 juni 2020 – Pranjic-M-Lukic t. Bosnië Herzegovina – persbericht – arrest \(niveau 3\) – 4938/16](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:0602JUD000493816

Gedwongen psychiatrisch en psychologisch onderzoek

Artikel 3 EVRM. Artikel 8 EVRM. Tijdens een strafzaak is klager gedwongen door de politie om mee te werken aan psychiatrisch en psychologisch onderzoek. Klager zou een hek van zijn buurman hebben vernield en gespuugd hebben op een van de politieagenten en een andere politieagent hebben uitgescholden. De zaak over de vernieling van het hek is beëindigd. De zaken over belediging van de politieagenten is in 2011 uitgesteld omdat uit psychiatrisch onderzoek is gebleken dat klager vanwege mentale problemen niet in staat zou zijn op zitting te verschijnen. In 2012 is de zaak over de belediging weer hervat terwijl de procedure over gedwongen psychiatrische behandeling nog niet was afgerond. De rechter heeft vervolgens de deelname van klager aan psychiatrisch onderzoek bevolen. In 2016 is de procedure beëindigd omdat op grond van medische rapporten is vastgesteld dat klager een blijvende psychologische aandoening heeft.

De klacht gaat over het feit dat hij gedwongen is mee te werken aan de psychologische onderzoeken en de manier waarop dat is gegaan. Het bevel tot verplichte deelname was genomen terwijl het oordeel in de procedure op tegenspraak nog niet onherroepelijk was geworden. De manier waarop hij gedwongen is, namelijk het begeleiden van klager door vier politieagenten en gebruik van handboeien was niet noodzakelijk. Er was geen reden aan te nemen dat klager agressief zou worden. Er is bovendien onvoldoende rekening gehouden met de kwetsbaarheid van klager. Het Hof oordeelt dat er sprake is van schending van artikel 3 EVRM en artikel 8 EVRM.

Rechtsstaat en rechterlijke macht

EHRM – ARREST – 25 juni 2020 – Tempel t. Tsjechië – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – [44151/12](#) – [ECLI:CE:ECHR:2020:0625JUD004415112](#)

Samenvatting onder: [Procesrecht en recht op eerlijk proces - strafrecht](#)

EHRM – GECOMMUNICEERDE ZAKEN – 14 mei 2020 – Zurek t. Polen – [39650/18](#) – [statement of facts](#)

Herziening rechtspraak in Polen - Benoeming leden Raad voor de Rechtspraak – Ontslag zittende leden

Artikel 6 EVRM. Klager was lid van de Raad voor de Rechtspraak. Hij was benoemd voor een periode van vier jaar. In de media heeft hij zich als woordvoerder kritisch uitgelaten over voorstellen om de rechtspraak te reorganiseren. De herziening van de rechtspraak is doorgegaan. Een van de wijzigingen was dat leden van de Raad voor de Rechtspraak voortaan benoemd worden door de Sjem (Tweede Kamer).

Op 6 maart 2018 heeft de Sjem vijftien rechters benoemd als lid van de Raad voor de Rechtspraak. Daarmee is de ambtstermijn van klager voortijdig beëindigd. De minister van Justitie heeft een nieuwe president benoemd van de rechtbank waar klager rechter en woordvoerder was. De nieuwe president heeft besloten dat klager geen woordvoerder meer zou zijn voor het gerecht.

Klager klaagt dat hij niet de mogelijkheid heeft gehad om in rechte op te komen tegen zijn ontslag als lid en woordvoerder van de Raad voor de Rechtspraak. Daarnaast zou zijn recht op vrijheid van meningsuiting zijn geschonden door zijn ontslag als woordvoerder van de Raad voor de Rechtspraak en als woordvoerder van zijn gerecht.

 [To Shoot Down a Judge \(Verfassungsblog\)](#)

Waldemar Żurek, a Polish Judge tirelessly campaigning to preserve the independence of Polish courts, has probably endured every kind of repression that those in power have in their arsenal, save for being suspended as a judge. He was transferred against his will to another division in his court, harassed with anonymous threats over the phone and in emails and is now facing Kafkaesque claims of criminal misconduct.

EHRM – GECOMMUNICEERDE ZAKEN – 14 mei 2020 - [Sobczyńska e.a. t. Polen](#) – [62765/14](#) – [62769/14](#) – [62772/14](#) – [11708/18](#) – [persbericht 2.6.2020](#) – [statement of facts](#)

Weigering tot benoeming van rechters

Artikel 6 EVRM. Artikel 8 EVRM. De zaak gaat over de weigering van de president van Polen om klagers te benoemen tot rechter. Volgens klagers voldoen zij aan de juridische eisen zoals die toen golden. Zij klagen over het feit dat hun beroep tegen de weigering niet is onderzocht omdat de rechtbank zich onbevoegd heeft verklaard.

EHRM – GECOMMUNICEERDE ZAKEN - 5 juni 2020 – Reczkowicz e.a. t. Polen – [43447/19](#) [49868/19](#) - [57511/19](#) - [persbericht 15.6.2020](#) - [statement of facts](#)

Poolse Supreme court – Benoeming leden van de Raad voor de Rechtspraak –
Onafhankelijk en onpartijdig gerecht

Klagers zijn twee rechters en een advocaat. Tegen de advocaat liep een tuchtzaak. Klager is geschorst voor drie jaar. Het cassatieberoep van klager is zonder motivering afgewezen door een kamer van drie rechters.

De twee rechters hebben gesolliciteerd voor een rechterspost maar zijn door de Poolse Raad voor de Rechtspraak niet voorgedragen voor benoeming. Het beroep daartegen is door de Supreme Court, waarvan de kamer was samengesteld uit drie rechters, afgewezen.

De klacht van klagers gaat over de samenstelling en benoeming van de rechters van de Supreme court. Deze rechters zijn benoemd op aanbeveling van de nationale Raad voor de rechtspraak, het constitutionele orgaan dat moet toezien op de onafhankelijkheid van de rechtspraak. De leden van de Raad voor de rechtspraak worden sinds de herziening van de rechtspraak in 2017 niet meer gekozen door rechters, maar door leden van de Tweede Kamer. Er zou daarom geen sprake zijn van een onafhankelijk en onpartijdig gerecht.

RECHTSPRAAK NL – Rechtbank Amsterdam – 12 juni 2020 - [ECLI:NL:RBAMS:2020:2938](#)

EAB uit Polen

Samenvatting onder: Overlevering en uitlevering

NOOT – bij HvJ 2 april 2020, [gevoegde zaken C-715/17, C-718/17 en C-719/17](#) [Commissie/Polen](#)

Protecting the Formal Rule of Law in the EU’s Asylum Policy: The CJEU’s Judgment on the Asylum Relocation Mechanism ([EU law analysis](#))

COVID-19

- Kamerbrief rechtsstatelijke ontwikkelingen in EU-lidstaten tijdens coronacrisis ([rijksoverheid](#)) ([ECER](#))

OVERIG

- Kees Sterk benoemd tot bijzonder hoogleraar Europese Rechtspleging ([Intro](#))
- Rechters voor Rechters vraagt aandacht voor muilkorfwet Polen ([Intro](#))
- Polen doet de Europese rechtsorde wankelen ([NRC](#))
- Coronawet: middel veel erger dan kwaal ([Advocatenblad](#))
- **EHRM verklaart klacht over ‘reservisten’ bij de Hoge Raad ontvankelijk** ([NJB](#))
- Repression of Freedom of Expression in Poland: Renewing support for Wojciech Sadurski ([Verfassungsblog](#))
- Strasbourg Steps in ([Verfassungsblog](#))

In recent months, the European Court of Human Rights has communicated to the Government of the Republic of Poland several important cases concerning changes in the judiciary. Potential Strasbourg judgements may be important in containing further undermining of the independence of the judiciary and may complement measures taken at the European Union level.

- Zittingen in coronatijd: water bij de rechtsstatelijke wijn ([Advocatenblad](#))

Op rechtsstatelijke beginselen als openbaarheid, aanwezigheid ter zitting en equality of arms wordt in coronatijd flink ingeleverd, vooral door advocaten en rechtzoekenden

WIKI

[Rechtsstaat en rechterlijke macht](#)

Recht op leven

[EHRM - ARREST - 2 juni 2020 - A. en B. t. Roemenië - persbericht - arrest \(niveau 2\) - 48442/16 - 48831/16 - ECLI:CE:ECHR:2020:0602JUD004844216](#)

Recht op leven - Roemeense autoriteiten boden voldoende bescherming aan bedreigde getuigen ondanks gebrekkige medewerking van die getuigen

Artikel 2 EVRM. In augustus 2015 waren klagers aangemerkt als bedreigde getuigen door de anti-corruptie eenheid van het Openbaar Ministerie. Zij werden onmiddellijk daarna beschermd door de politie. In januari 2017 werden zij formeel toegelaten tot het getuigenbeschermingsprogramma met bescherming door de politie. De klagers vonden echter de bescherming ontoereikend en de betrokken agenten onvoldoende ervaren.

EHRM: Hoewel het een jaar en vier maanden duurde voordat de klagers formeel tot het getuigenbeschermingsprogramma werden toegelaten, hadden zij in de tussenliggende tijd bescherming van de politie. Tekortkomingen in die bescherming werden onderzocht door de autoriteiten en hadden soms tot waarschuwingen aan agenten geleid. Klagers hebben zich provocatief gedragen en onvoldoende meegewerkt aan hun beveiliging, door de maatregelen soms te ontwijken. Ook hadden ze een binnenlandse verhuizing geweigerd en waren ze zichtbaar op televisie en sociale media, hetgeen de bescherming had bemoeilijkt. De autoriteiten waren ondanks het gebrek aan medewerking blijven proberen de bescherming te continueren. Geen schending van artikel 2 EVRM.

E EHRM geeft antwoord: Hoever moet staat een lidstaat gaan in de bescherming van getuigen, en wat als die getuigen niet meewerken? ([Bijzonder strafrecht](#))

[EHRM - ARREST - 30 juni 2020 - Frick t. Zwitserland - persbericht - arrest \(niveau 2\) - 23405/16 - ECLI:CE:ECHR:2020:0630JUD002340516](#)

Klaagster is een Zwitserse vrouw wier zoon zelfmoord heeft gepleegd in een politiecel - Schending artikel 2 EVRM

Artikel 2 EVRM. De zoon van klaagster (D.F.) veroorzaakte op 28 september 2014 rond 21.00 uur als bestuurder van een auto een ongeluk. Hij was onder invloed van alcohol en medicijnen. Omdat de ter plaatse gekomen politieagenten het noodzakelijk achtten bloed en urine af te nemen, brachten zij hem naar een ziekenhuis. Klaagster volgde de agenten en haar zoon naar het ziekenhuis. In het ziekenhuis gedroeg hij zich steeds bang en meer gestrest.

Rond 22.50 uur belde een agent vanuit het ziekenhuis naar het politiebureau waarbij hij mededeelde dat er een arts naar dat politiebureau moest worden gestuurd nu de zoon van klaagster daarheen werd gebracht en suïcidale neigingen vertoonde. Rond 23.15 uur arriveerde D.F. op het politiebureau met de agenten en klaagster. Op het politiebureau werd besloten D.F. in een politiecel in de kelder van het gebouw te plaatsen. D.F. verzette zich en probeerde te ontsnappen. De agenten brachten hem met geweld terug naar zijn cel. Rond 00.35 uur arriveerde een arts. Die besloot D.F. niet gelijk te bezoeken, maar eerst politieversterking af te wachten. Om 01.05 uur troffen de arts en agenten D.F. dood aan in zijn cel. D.F. had zichzelf opgehangen aan een ventilatierooster.

Naar aanleiding van de zelfmoord werden agenten en artsen ondervraagd. De agenten en artsen werden niet vervolgd wegens het ontbreken van een verdenking van enig strafbaar feit, zij zouden rechtmatig hebben gehandeld. Ook het feit dat naar aanleiding van de zelfmoord van D.F. geen onderzoek was gestart, was volgens de Zwitserse rechter niet onrechtmatig.

Het EHRM komt tot de conclusie dat de Staat tekort is geschoten in haar positieve verplichting het (recht op) leven van de zoon van klaagster te beschermen, als mede haar verplichting een effectief onderzoek in te stellen naar de dood van de zoon van klaagster. Het hof stelt vast dat er sprake is van een schending van artikel 2 van het EVRM.

Staatssteun

HvJ – ARREST – 4 juni 2020 – zaak C-456/18 P – Hongarije/Commissie – ECLI:EU:C:2020:421 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Hogere voorziening - Bevoegdheid door de Commissie bij de uitvaardiging van een opschortingsbevel - Tabak

Artikel 108, lid 2, VWEU. De zaak gaat over de rechterlijke bescherming tegen een voorlopig opschortingsbevel in een staatssteunprocedure. Krachtens een dergelijk bevel is het Hongarije uitdrukkelijk verboden om twee steunmaatregelen verder tot uitvoering te brengen zolang de onderzoeksprocedure niet afgesloten is.

In artikel 108, lid 3, VWEU is weliswaar al geregeld dat de lidstaten de betreffende steunmaatregel niet tot uitvoering mogen brengen zodra de onderzoeksprocedure is ingeleid, maar een voorlopig opschortingsbevel van de Commissie maakt het mogelijk om een vereenvoudigde procedure wegens niet-nakoming te voeren, mocht een lidstaat dit toch doen. De Commissie koesterde kennelijk een bijzondere verdenking jegens Hongarije en heeft daarom het voorlopige bevel tegelijk met het inleidingsbesluit uitgevaardigd. In de desbetreffende motivering baseert de Commissie zich in wezen echter enkel op het bestaan en de omvang van de steun.

In dit verband zij beklemtoond dat het onderzoek van de Commissie betrekking heeft op twee belastingwetten (in ruimere zin), die voornamelijk wegens het progressieve tarief ervan als steun worden aangemerkt. Of daarin inderdaad een steunmaatregel als bedoeld in artikel 107 VWEU kan worden gezien, is nog niet uitgemaakt en blijft momenteel omstreden. Toch heeft Hongarije het definitieve besluit van de Commissie in deze zaak (over de steunverlenende aard van beide wetten) naderhand niet betwist, maar richt het zich nog steeds slechts afzonderlijk tegen de voorlopige bevelen. Volgens Hongarije waren deze uitgevaardigd op basis van een beoordelingsfout en waren ze niet voldoende gemotiveerd. Het Gerecht heeft dit in eerste aanleg echter anders gezien en daarom moet het Hof thans in hogere voorziening beslissen of het Gerecht de inmiddels uitgewerkte voorlopige opschortingsbevelen terecht niet heeft afgekeurd.

Hof: Het arrest van het Gerecht van de Europese Unie van 25 april 2018, Hongarije/Commissie, zaak T-554/15 en zaak T-555/15 wordt vernietigd.

Besluit C(2015) 4805 final van de Commissie van 15 juli 2015 (steunmaatregel SA. 41187 (2015/NN) en besluit C(2015) 4808 final van de Commissie van 15 juli 2015 (steunmaatregel SA. 40018 (2015/C) (ex 2014/NN) worden nietig verklaard voor zover bij deze besluiten de opschorting wordt gelast van de toepassing van het progressieve belastingtarief van de gezondheidsbijdrage respectievelijk van de vergoeding voor de inspectie van de voedselketen, zoals die voortvloeien uit wet XCIV van 2014 betreffende de gezondheidsbijdrage van ondernemingen in de tabaksindustrie en uit de in 2014 doorgevoerde wijziging van wet XLVI van 2008 betreffende de voedselketen en het officiële toezicht daarop.

- ▣ Gerecht heeft oordeel over opschorting Hongaarse tabaksbelasting onvoldoende onderbouwd ([Taxlive](#))

HvJ – ARREST – 11 juni 2020 – gevoegde zaken C-262/18 P en C-271/18 P – Commissie / Dôvera zdravotná poisťovňa en Slowakije / Dôvera zdravotná poisťovňa – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2020:450 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Vallen ziektekostenverzekeringsinstanties onder de Unierechtelijke staatssteunregels?

Artikel 107, lid 1, VWEU. Het Hof bevestigt het besluit van de Europese Commissie dat de ziektekostenverzekeringsinstanties die onder toezicht van Slowakije staan, niet vallen onder de Unierechtelijke staatssteunregels. Het arrest waarbij het Gerecht het beroep tegen dat besluit heeft toegewezen wordt vernietigd.

Hof: Het arrest van het Gerecht van de Europese Unie van 5 februari 2018, Dôvera zdravotná poisťovňa/Commissie, zaak T-216/15 wordt vernietigd. Het in zaak T-216/15 ingestelde beroep wordt verworpen.

- ▣ EU-Hof: EU-staatssteunregels niet van toepassing op zorgverzekeringstelsel met beperkte concurrentie en winstoogmerk ([ECER](#))

PREJUDICIËLE VERWIJZING - Roemenië - 18 juni 2020 - [zaak C-179/20 - Fondul Proprietatea](#)

Interne markt voor elektriciteit - Gegarandeerde toegang tot het elektriciteitsnet - Staatsteun

Samenvatting onder: [Energiemarkt](#)

NOOT - bij HvJ conclusie 28 mei 2020, [zaak C-556/19 Société Eco TLC](#)

State aid and collective waste recycling bodies. Pitruzzella AG in Société Eco TLC. ([GAVL](#))

OVERIG

Terugvordering onrechtmatige staatssteun en de nationale verjaringstermijn ([Europa decentraal](#))

Strafrecht

EHRM - ARREST - 2 juni 2020 - A. en B. t. Roemenië - [persbericht](#) - [arrest](#) (niveau 2) - [48442/16](#) - [48831/16](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:0602JUD004844216

Recht op leven - Roemeense autoriteiten boden voldoende bescherming aan bedreigde getuigen ondanks gebrekkige medewerking van die getuigen

Samenvatting onder: [recht op leven](#)

EHRM - ARREST - 11 juni 2020 - P.N. t. Duitsland - [persbericht](#) - [arrest](#) (niveau 2) - [74440/17](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:0611JUD007444017

Afname van identificatiegegevens niet in strijd met artikel 8 EVRM

Artikel 8 EVRM. De zaak betreft een klacht met betrekking tot een bevel van de Duitse politie tot afname van persoonlijke gegevens (foto's van gezicht en lichaam, inclusief mogelijke tatoeages, evenals vinger- en handpalmafdrukken). Dit bevel werd afgegeven in het kader van een verdenking van heling maar de strafzaak eindigde in een sepot. Het EHRM is van oordeel dat de afname van identificatiegegevens als noodzakelijk kon worden beschouwd in een democratische samenleving en daarom gerechtvaardigd was overeenkomstig artikel 8, lid 2 EVRM. Hierbij neemt het Hof onder meer in overweging dat de nationale rechter rekening heeft gehouden met de aard en de ernst van de strafbare feiten die klager eerder had begaan, de aard van de betrokken identificatiegegevens (geen DNA), de (beperkte) duur van de bewaring van de gegevens en het feit dat de fysieke toestand van klager in de beoordeling is betrokken.

EHRM - ARREST - 11 juni 2020 - Baldassi e.a. t. Frankrijk - [persbericht](#) - [arrest](#) (niveau 2) - [15271/16](#) - [15280/16](#) - [15282/16](#) - [15286/16](#) - [15724/16](#) - [15842/16](#) - [16207/16](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:0611JUD001527116

Strafrechtelijke veroordeling van activisten in strijd met het recht van vrijheid op meningsuiting

Samenvatting onder: [Vrijheid van meningsuiting](#)

HvJ – ARREST – 11 juni 2020 – zaak C-634/18 – **Prokuratura Rejonowa w Słupsku** – Polen
- ECLI:EU:C:2020:455 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Reikwijdte kaderbesluit - Bezit aanzienlijke hoeveelheid verdovende middelen of psychotrope stoffen – Persoonlijk gebruik - Legaliteitsbeginsel

Kaderbesluit 2004/757/JBZ. Artikelen 20, 21 en 49 EU Handvest. In wezen is de vraag van de **verwijzende rechter of een onder het nationale recht vallende situatie waarin het begrip „grote hoeveelheden drugs”** – wat krachtens artikel 4, lid 2, onder a), van kaderbesluit 2004/757 als een strafverzwarende omstandigheid wordt gezien – niet door nationale wetgeving, maar door de nationale rechters op grond van een individuele beoordeling wordt bepaald, verenigbaar is met dat kaderbesluit en het legaliteitsbeginsel inzake delicten en straffen. Om deze vraag te beantwoorden moet het Hof eerst de vraag bespreken of het bevoegd is om prejudiciële vragen te beantwoorden in gevallen die het bezit van drugs voor persoonlijk gebruik betreffen, een situatie die zich ingevolge artikel 2, lid 2, van het kaderbesluit buiten de werkingssfeer van dit kaderbesluit bevindt, en of het EU Handvest hier van toepassing is.

Hof: Artikel 4, lid 2, onder a), van kaderbesluit 2004/757/JBZ, gelezen in samenhang met artikel 2, lid 1, onder c), daarvan, en de artikelen 20, 21 en 49 EU Handvest verzetten zich er niet tegen dat een lidstaat het bezit van een aanzienlijke hoeveelheid verdovende middelen of psychotrope stoffen, zowel voor persoonlijk gebruik als voor illegale drugshandel, als een strafbaar feit aanmerkt, maar de uitlegging van het begrip „aanzienlijke hoeveelheid verdovende middelen of psychotrope stoffen” overlaat aan de nationale rechter, die dit per geval moet beoordelen, mits die uitlegging redelijkerwijs voorzienbaar is.

- 📌 EU-Hof: Beoordelingsruimte van nationale strafrechter niet in strijd met EU-Handvest ([ECER](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 25 juni 2020 – zaak C-393/19 – Okrazhna prokuratura – Haskovo en Apelativna prokuratura – Plovdiv– Bulgarije - ECLI:EU:C:2020:491 – [conclusie](#)

Confiscatie van opbrengsten van misdrijven – Vervoersmiddel gebruikt voor smokkeldelict – Derde te goeder trouw

Richtlijn 2014/42/EU. Artikel 17 EU Handvest. Kaderbesluit 2005/212/JBZ. De bestuurder van een vrachtwagen voor internationaal vervoer die onderweg van Turkije naar Duitsland werd aangehouden in Bulgarije met een muntschat verstopt in dat voertuig, is in dat laatste land aangeklaagd en veroordeeld voor het plegen van een smokkeldelict. Na die veroordeling werd onder meer de trekker van de vrachtwagen geconfisqueerd. Volgens de rechter die de prejudiciële vraag heeft ingediend, was het zo dat **de eigenaar van die trekker „geen kennis had noch kennis had moeten of kunnen hebben van het feit dat zijn werknemer het betrokken strafbare feit zou plegen”**.

De verwijzende rechter heeft vragen over de verenigbaarheid van de nationale regelingen met artikel 17, lid 1, EU Handvest, voor zover het Bulgaarse wetboek van strafrecht voorziet in de confiscatie van voor het plegen van een smokkeldelict gebruikte vervoersmiddelen, ook al zijn die eigendom van een te goeder trouw handelende derde, en met artikel 47 EU Handvest, voor zover de te goeder trouw handelende derde, als eigenaar van het geconfisqueerde goed, volgens het Bulgaarse procesrecht zijn standpunt niet naar voren kan brengen voor de rechter die de confiscatie heeft gelast.

A-G: Artikel 2, lid 1, van kaderbesluit 2005/212/JBZ, gelezen in samenhang met artikel 17, lid 1, EU Handvest verzet zich tegen een bepaling op grond waarvan een vervoersmiddel dat is gebruikt voor het onder verzwarende omstandigheden plegen van een smokkeldelict, kan worden geconfisqueerd wanneer dat vervoersmiddel eigendom is van een derde te goeder trouw die geen kennis had noch kennis had moeten of kunnen hebben van het feit dat het voertuig zou worden gebruikt om het strafbare feit te plegen.

NOOT – bij EHRM 28 mei 2020, [Farzaliyev t. Azerbeidzjan](#)

Schadevergoedingsprocedure in strijd met EVRM ([Bijzonder strafrecht](#))

Klager, de voormalige Minister President van de NAR (Nakhchivan Autonome Republiek) in Azerbeidzjan is vervolgd voor verduistering van overheidsmiddelen. Alhoewel hij in eerste instantie niet strafrechtelijk werd veroordeeld, is in een civiele procedure bepaald dat hij het verduisterde bedrag moest terugbetalen.

NOOT – bij EHRM 14 mei 2020, [Mraovic t. Kroatië](#)

EHRM benadrukt belang bescherming privéleven slachtoffer ([Bijzonder strafrecht](#))

KAMERVragen

Antwoord op vragen de leden Groothuizen en Van Nispen inzake fundamentele rechten in het strafrecht, [2019-2020, 2020Z08216/2837](#)

COVID-19

TK Bijlage NJCM brief over zorgen om corona-maatregelen in de strafrechtspleging ([Rijksoverheid](#))

EHRM factsheets

- [Domestic violence](#) (februari 2020)
- [Police arrest and assistance of a lawyer](#)
- [Protection of minors](#) (januari 2020)
- [Secret detention sites](#)
- [Trafficking in human beings](#)
- [Violence against women](#)

Terrorisme en witwassen (S)

EHRM – ARREST – 25 juni 2020 - Ghoumid e.a. t. Frankrijk – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) - [52273/16](#) - [52285/16](#) - [52290/16](#) - [52294/16](#) - [52302/16](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:0625JUD005227316

Dubbele nationaliteit - Ontnemen nationaliteit na strafrechtelijke veroordeling - Geen strafrechtelijke sanctie – Geen strijd met het recht op privéleven omdat klager niet onmiddellijk het grondgebied hoeft te verlaten

Samenvatting onder: [Nationaliteit](#)

EUROPESE COMMISSIE

EC daagt Oostenrijk, België en Nederland voor Hof van Justitie wegens onvolledige tenuitvoerlegging antiwitwasregels ([Bijzonder strafrecht](#))

BNC Fiche

Publicatie BNC Fiche inzake het voorstel EC inzake een actieplan voor een alomvattend EU-beleid voor de preventie van witwassen en financieren van terrorisme ([Bijzonder strafrecht](#))

OVERIG

Basel Committee finalises AML/CFT guidelines on supervisory cooperation ([Bijzonder strafrecht](#))

The Basel Committee on Banking Supervision issued the updated version of its guidelines on Sound management of risks related to money laundering and financing of terrorism, with guides on the interaction and cooperation between prudential and anti-money laundering and combatting the financing of terrorism (AML/CFT) supervisors.

Toegang tot documenten (B)

GERECHT EU – ARREST – 25 juni 2020 – zaak T-552/19 – Malacalza Investimenti/ECB – ECLI:EU:T:2020:294 – [arrest](#)

Toegang tot documenten - Besluit van de ECB om Banca Carige onder tijdelijk bewind te stellen – Weigering van toegang

Besluit 2004/258/EG. Bij besluit van 1 januari 2019 heeft de Europese Centrale Bank (ECB) Banca Carige onder tijdelijk bewind gesteld op basis van de Italiaanse regelgeving ter omzetting van richtlijn 2014/59/EU. Aldus heeft de ECB ontbinding van de administratieve en toezichhoudende organen van voornoemde vennootschap gelast en drie tijdelijke bewindvoerders en een comité van toezicht met drie leden benoemd.

Het besluit van 1 januari 2019 is niet gepubliceerd en verzoekster is niet bekend met de redenen die eraan ten grondslag liggen. Op 15 januari 2019 heeft verzoekster bij de ECB een verzoek om toegang ingediend krachtens artikel 6 van besluit 2004/258/EG. Het verzoek is afgewezen.

Gerecht: Besluit LS/LdG/19/185 van de Europese Centrale Bank (ECB) van 12 juni 2019 houdende weigering van toegang tot verschillende documenten betreffende besluit ECB-SSM-2019-ITCAR-11 van de raad van bestuur van de ECB van 1 januari 2019 waarbij Banca Carige SpA onder tijdelijk bewind is gesteld, wordt nietig verklaard.

OVERIG

- Meer duidelijkheid over openbaarheid lopende juridische EU-procedures ([ECER](#))
- Wob-verzoek m.b.t. Europees Openbaar Ministerie (EOM) ([Bijzonder strafrecht](#))

Vennootschappen

NOOT – bij HvJ 30 januari 2020, [zaak C-394/18 – I.G.L.](#)

H. Koster, Hof van Justitie EU: actio pauliana sorteert ook effect bij juridische splitsing, maar leidt niet tot (algehele) nietigheid daarvan, in: [JBN 2020/23](#)

Vervoer en reizen (Fi)

HvJ – CONCLUSIE A-G SAUGMANDSGAARD ØE – 18 juni 2020 – zaak C-321/19 – Bundesrepublik Deutschland – Duitsland - ECLI:EU:C:2020:480 – [conclusie](#)

Toltarieven – Autosnelwegen - Kosten verkeerspolitie

Richtlijn 1999/62/EG. Richtlijn 2006/38/EG. Een Duitse rechter legt het Hof vragen voor over de berekening van de toltarieven voor het gebruik van autosnelwegen.

A-G: Een particulier kan bij een nationale rechter de rechtstreekse werking inroepen van artikel 7, lid 9, en artikel 7 bis, leden 1 en 2, van richtlijn 1999/62/EG, teneinde te doen nagaan of de nationale wettelijke regeling en de toepassing van die regeling, die erin voorziet dat bij de vaststelling van toltarieven kosten van de verkeerspolitie in aanmerking mogen worden genomen, binnen de grenzen zijn gebleven van de door artikel 7, lid 9, van die richtlijn gelaten beoordelingsmarge.

Artikel 7, lid 9, van richtlijn 1999/62, moet aldus worden uitgelegd dat infrastructuurkosten en met name exploitatiekosten als bedoeld in die bepaling zich niet uitstrekken tot kosten van de

verkeerspolitie. Zelfs een geringe overschrijding van de infrastructuurkosten als bedoeld in artikel 7, lid 9, van deze richtlijn vormt een schending van die bepaling.

Richtlijn 1999/62, en met name artikel 7, lid 9, en artikel 7 bis, leden 1 en 2, verzet zich tegen een berekening die achteraf, in het kader van een gerechtelijke procedure, wordt opgesteld en die strekt tot bewijs van het feit dat het vastgestelde toltarief de in aanmerking komende kosten uiteindelijk in werkelijkheid niet overschrijdt.

A A-G: Duitse toltarieven mogen geen kosten voor de verkeerspolitie bevatten ([ECER](#))

COVID-19

Verordening (EU) 2020/698 tot vaststelling van specifieke en tijdelijke maatregelen naar aanleiding van de Covid-19-uitbraak in verband met de vernieuwing of verlenging van bepaalde certificaten, getuigschriften en vergunningen, en het uitstel van bepaalde periodieke controles en periodieke opleidingen op bepaalde gebieden van de vervoerswetgeving (27 mei 2020), [PBL 165 van 27.5.2020](#)

CONSULTATIE

Openbare raadpleging: Btw-regeling voor reisbureaus (evaluatie), feedback mogelijk van 25 mei 2020 - 14 september 2020 ([EC](#))

BLOGS

Uber Arbitration Clause Unconscionable ([conflict of laws](#))

Verzekeringen

[HvJ – ARREST – 11 juni 2020 – zaak C-581/18 – TÜV Rheinland LGA Products en Allianz IARD – Grote Kamer – Duitsland - ECLI:EU:C:2020:453 – \[persbericht\]\(#\) – \[conclusie\]\(#\) – \[arrest\]\(#\)](#)

Medische hulpmiddelen – PIP-implantaat - Borstimplantaten met gebreken - Territoriale beperkingen WA-verzekering – Verbod van discriminatie op grond van nationaliteit

Artikel 18 VWEU. Bij een Duitse patiënt zijn in Duitsland ondeugdelijke borstimplantaten geplaatst die waren geproduceerd door Poly Implant Prothèse (PIP), een thans insolvente Franse onderneming. Voor de Duitse rechter vordert de patiënt schadevergoeding van Allianz, de Franse verzekeraar van PIP. In Frankrijk zijn fabrikanten van medische hulpmiddelen wettelijk verplicht verzekerd tegen uit hun werkzaamheden voortkomende aansprakelijkheid voor door derden geleden schade. Vanwege die verplichting heeft PIP bij Allianz een verzekeringsovereenkomst afgesloten, die een territoriale clause bevatte waarmee de dekking werd beperkt tot uitsluitend schade die op Frans grondgebied werd geleden. De naar een andere lidstaat uitgevoerde en daar gebruikte medische hulpmiddelen van PIP vielen derhalve niet onder de verzekeringsovereenkomst. Kan dit worden gerechtvaardigd met het argument dat de hoogte van de premie moet worden begrensd, terwijl de dekking sowieso beperkt is voor een reeks schadegevallen per verzekeringsjaar?

De verwijzende rechter wil weten of het feit dat PIP bij Allianz alleen was verzekerd voor op Frans grondgebied door zijn medische hulpmiddelen veroorzaakte schade, met uitsluiting van mogelijk in andere lidstaten veroorzaakte schade, verenigbaar is met artikel 18 VWEU en het daarin opgenomen beginsel van non-discriminatie op grond van nationaliteit. Denemarken, Frankrijk en Finland hebben in deze zaak schriftelijke opmerkingen ingediend.

Hof: Artikel 18, eerste alinea, VWEU is niet van toepassing op een clause in een overeenkomst tussen een verzekeringsmaatschappij en een fabrikant van medische hulpmiddelen die de geografische reikwijdte van de dekking van de wettelijke aansprakelijkheidsverzekering voor die hulpmiddelen beperkt tot schadegevallen die zich voordoen op het grondgebied van één enkele lidstaat, aangezien een dergelijke situatie bij de huidige stand van het Unierecht niet binnen de werkingssfeer van dat recht valt.

- EU-Hof: WA-verzekering van fabrikant van borstimplantaten mag beperkt worden tot eigen lidstaat (ECER)

Vrij verkeer van goederen

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Hongarije – 8 juni 2020 – [zaak C-178/20 - Pharma Expressz](#)

Kwantitatieve invoerbepalingen – Invoer geneesmiddelen

Artikel 34 VWEU. Artikel 36 VWEU. Richtlijn 2001/83/EG. Verzoekster heeft in een andere lidstaat niet aan medisch recept onderworpen geneesmiddelen op verzoek van patiënten besteld en aan hen verstrekt. Verweerder (nationaal instituut voor geneesmiddelen en voedselveiligheid) heeft verzoekster verboden haar inbreukmakende gedraging voort te zetten. Verzoekster had volgens verweerder nagelaten daar een melding van te maken en een verklaring te verkrijgen van verweerder. Verzoekster ging hiertegen in beroep. Verzoekster betoogt dat hier sprake is van een kwantitatieve invoerbepaling (artikel 34 VWEU) die niet is gerechtvaardigd door het in artikel 36 VWEU genoemde doel van bescherming van de gezondheid en het leven van personen.

Voor de beslechting van het geschil moet worden uitgelegd of de omstandigheid dat de richtlijn uniforme beginselen voor de indeling van geneesmiddelen vaststelt, impliceert dat lidstaten verplicht zijn om de indeling (wel of niet op medisch recept) van een in een andere lidstaat in de handel gebracht geneesmiddel door die lidstaat onvoorwaardelijk te aanvaarden en het geneesmiddel gelijk te stellen met geneesmiddelen waarvoor op hun grondgebied een vergunning is verleend. Ook is de uitlegging van artikel 36 VWEU vereist om te verduidelijken of de aan de orde zijnde beperkende maatregel zijn rechtvaardiging kan vinden in de bescherming van de gezondheid en het leven van personen, zelfs indien het geneesmiddel in een andere lidstaat niet aan medisch recept is onderworpen.

Vrijheid van meningsuiting (B - S)

EHRM – ARREST – 11 juni 2020 – Baldassi e.a. t. Frankrijk – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – [15271/16](#) - [15280/16](#) - [15282/16](#) - [15286/16](#) - [15724/16](#) - [15842/16](#) - [16207/16](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:0611JUD001527116

Strafrechtelijke veroordeling van activisten in strijd met het recht van vrijheid op meningsuiting

Artikel 10 EVRM. Elf klagers, Palestijnse activisten die deelnamen aan de acties die betrekking hadden op het weren van geïmporteerde producten uit Israël, zijn hiervoor strafrechtelijk veroordeeld. Klagers hebben op twee momenten in een supermarkt alle Israëlische producten in karren gestopt, deze getoond aan winkeliers en folders uitgedeeld.

Klagers doen bij het Hof onder meer een beroep op artikel 10 EVRM, vrijheid van meningsuiting. Het Hof overweegt als volgt. Het Hof stelt vast dat de handelingen en uitingen van klagers een vorm van **politieke of 'militante' uitdrukkingen zijn en daarmee een onderwerp van algemeen belang**. Het Hof benadrukt vervolgens dat het tweede lid van artikel 10 EVRM weinig ruimte biedt voor beperkingen op politieke toespraken of debatten over kwesties van algemeen belang. In dit specifieke geval ontbraken relevante of afdoende gronden voor de veroordeling van klagers, onder meer nu de grens van het uitoefenen van de vrijheid van meningsuiting – het aanzetten tot discriminatie – niet is overschreden. Het Hof is er niet van overtuigd dat de nationale rechter de regels heeft toegepast die in overeenstemming zijn met de beginselen van artikel 10 EVRM of de feiten op een juiste wijze heeft beoordeeld. Het Hof concludeert tot een schending van artikel 10 EVRM.

- L'appel au boycott, élément de la liberté d'expression (libertés chéries)

[EHRM - ARREST - Kharitonov t. Rusland - OOO Flavus t. Rusland - Engels t. Rusland - Bulgakov t. Rusland - - 23 juni 2020 - persbericht - arrest \(niveau 2\) - 10795/14 \(Kharitonov\) - ECLI:CE:ECHR:2020:0623JUD001079514 \(Kharitonov\)](#)

Vrijheid van meningsuiting - Wet moet minimale waarborgen bieden bij het blokkeren van websites

Artikelen 10 en 13 EVRM. In deze vier zaken ging het om het blokkeren van websites door Roskomnadzor, het uitvoerend orgaan dat verantwoordelijk is voor de censuur van media en telecommunicatie in Rusland.

In de zaak Kharitonov had de website van klager dezelfde hosting provider en IP-adres als een website over cannabis. De cannabis-website was verboden en om die reden werd het IP-adres geblokkeerd en dus ook de website van de klager. In de zaak OOO Flavus en anderen werd de toegang tot hun webpagina's geblokkeerd op verzoek van de vervolgingsinstantie en zonder rechterlijk bevel op basis van vermoedens dat de sites extremistische teksten bevatten. In de zaak Bulgakov was de website (Worldview of the Russian Civilization) van klager geblokkeerd op basis van een gerechtelijk bevel. De klager was niet op de hoogte van dit bevel. In de zaak Engels werd eveneens op verzoek van de vervolgingsinstantie de website van klager geblokkeerd, zonder dat de klager hiervan op de hoogte is gesteld. De klagers hebben zich vergeefs tot de nationale rechter gewend.

De klagers klagen over het schenden van het recht op vrijheid van meningsuiting en het ontbreken van een effectieve remedie. In alle zaken oordeelt het hof (unaniem) dat artikel 10 EVRM geschonden is. Daarbij is van belang dat aan de Roskomnadzor een ruime beoordelingsmarge is gegeven, wat het risico herbergt dat websites willekeurig en buitensporig kunnen worden geblokkeerd. Volgens de nationale wet is de Roskomnadzor niet verplicht om te controleren of een blokkade op een IP-adres ook gevolgen heeft voor andere gebruikers van dat IP-adres of dat de reikwijdte van het blokkeringsbevel verder reikt dan de illegale inhoud waarop het oorspronkelijke blokkeringsbevel is gericht. Daarbij overweegt het EHRM dat het problematisch is dat de betrokkenen niet op de hoogte waren gesteld van de blokkeringsbeslissing en dat de blokkeringsmaatregelen niet bekrachtigd hoefden te worden door een onafhankelijke rechterlijke instantie. Daarmee hebben de klagers onvoldoende mogelijkheden gehad om de beslissing van de Roskomnadzor aan te vechten. EHRM: schending artikelen 10 en 13 EVRM.

- 📌 ECHR finds Russian website blocking approach contrary to Article 10 ECHR (freedom of expression and information) ([IPKat](#))

[EHRM - ARREST - Miljevic t. Kroatië - 25 juni 2020 - persbericht - arrest \(niveau 2\) - 68317/13 - ECLI:CE:ECHR:2020:0625JUD006831713](#)

Veroordeling voor laster voor uitspraken gedaan tijdens slotpleidooi in lopende strafzaak is schending van vrijheid van meningsuiting

Artikel 10 EVRM (vrijheid van meningsuiting). Het betreft de veroordeling van klager ter zake van laster nadat klager, tijdens het slotpleidooi van een tegen hem lopende strafzaak ter zake van oorlogsmisdaden, een voormalig kolonel van het Kroatische leger beschuldigde van het beïnvloeden van getuigen.

Het hof overweegt dat de nationale gerechten een verkeerde belangenafweging hebben gemaakt tussen de vrijheid van meningsuiting enerzijds, gezien binnen de context van de lopende strafzaak, en de bescherming van de reputatie van de kolonel anderzijds. Daarbij betreft het hof dat de uitlatingen van klager niet kwaadaardig waren en voldoende verband hielden met de lopende strafzaak tegen hem, terwijl de kolonel beter bestand moest zijn tegen kritiek gelet op het feit dat hij zich nadrukkelijk in het publieke debat heeft gemengd door bij de hoorzittingen aanwezig te zijn en actief en publiekelijk oorlogsmisdaden aan het licht te brengen.

Het hof benadrukt dat voorrang moet worden gegeven aan het belang van een verdachte die vrijuit wil spreken ter onderbouwing van zijn verdediging, zonder angst om aangeklaagd te worden voor laster, zo lang dit niet leidt tot valse verdenkingen van strafbaar gedrag jegens andere procespartijen of derden. Nu de uitlatingen van klager in de onderhavige zaak niet tot een strafrechtelijk onderzoek naar de kolonel hebben geleid was dit in de onderhavige zaak niet het geval.

EHRM – ARREST – 30 juni 2020 – Cimperseks t. Slovenië – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – [58512/16](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:0630JUD005851216

Afwijzing van benoeming tot deskundige - Schending van artikelen 6 en 10 EVRM

Artikel 10 EVRM. De benoeming van de klager als deskundige was afgewezen door de minister van justitie vanwege een gebrek aan persoonlijke kwaliteiten. De minister baseerde dit op de inhoud van een blog van de klager over politieke kwesties, en e-mailberichten naar andere kandidaten over de traagheid van de benoemingsprocedure.

De klager stapte naar de rechter en deed een beroep op zijn vrijheid van meningsuiting. Hij voerde aan dat zijn persoonlijke kwaliteiten niet enkel beoordeeld zouden moeten worden op basis van zijn e-mails en blogs en verzocht om getuigen te horen over zijn karakter en over het feit dat de blog alleen door vrienden was gelezen. De afwijzing werd in stand gelaten door de nationale gerechten, waarbij een verzoek om het horen van getuigen werd afgewezen.

Het Hof oordeelt dat de rechtbank de enige instantie was die over de gehele feiten kon oordelen, maar ten aanzien van het bewijs enkel had verwezen naar de beslissing van de minister en het verzoek om getuigen te horen had afgewezen. Nu de rechtbank deze afwijzing tot het horen van getuigen onvoldoende heeft gemotiveerd concludeert het Hof dat artikel 6 EVRM is geschonden. Ook artikel 10 EVRM is volgens het Hof geschonden omdat de inbreuk op klagers vrijheid van meningsuiting niet noodzakelijk was in een democratische samenleving. Daartoe overweegt het Hof dat de minister, noch de nationale gerechten specifieke redenen hebben gegeven waarom de uitspraken van de klager beledigend en onverenigbaar met het werk van een deskundige zouden zijn.

EHRM – ARREST – 30 juni 2020 – Petro Carbo Chem S.E. – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – [21768/12](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:0630JUD002176812

Mediaoorlog tussen aandeelhouder en CEO - Vrijheid van meningsuiting en reputatieschade

Artikel 10 EVRM. Klager is sinds 2007 een belangrijke minderheidsaandeelhouder in een Roemeense beursgenoteerde vennootschap (Oltchim). In de periode 2008-2009 is klager in conflict geraakt met de CEO van Oltchim over de strategie en het management van Oltchim, welk conflict deels via de (Roemeense) media werd uitgevochten. In 2009 heeft klager vergoeding van reputatieschade gevorderd in verband met diffamerende uitspraken van de CEO in de media. De vordering van klager is afgewezen in 2010 en klager is - op vordering van de CEO - veroordeeld tot het betalen van een symbolisch bedrag aan schadevergoeding. Daartegen heeft klager vergeefs hoger beroep en cassatie ingesteld.

EHRM: waar klager als minderheidsaandeelhouder een discussie voerde over de toekomst van het grootste chemische bedrijf in Roemenië, waarvan de meerderheid van de aandelen bovendien door de Roemeense staat wordt gehouden, raken diens uitspraken aan het algemeen belang van de vrijheid van informatie en ideeën ten aanzien van zowel de activiteiten van grote commerciële bedrijven als de verantwoordelijkheid van hun bestuurders om meer lange-termijn georiënteerde beslissingen te nemen. Dit maakt dat hogere eisen moeten worden gesteld aan de bescherming van de vrijheid van meningsuiting en dat dienovereenkomstig de beoordelingsruimte van de verdragspartijen hierdoor wordt beperkt.

De litigieuze uitspraken van klager betroffen niet het privéleven van de CEO, maar de wijze waarop hij leiding gaf aan Oltchim, dat voor een enorme financiële uitdaging stond. Tegen die achtergrond zijn over en weer in de media verwijten geuit, maar steeds betrof het de leiding van Oltchim en de te nemen maatregelen, waaronder een voorgenomen conversie van schuld in aandelen, waartegen klager zich verzette. Dat klager in dat verband onjuiste, onvolledige of onzorgvuldige informatie heeft verspreid of anderszins onrechtmatige of strafbare uitspraken heeft gedaan kan niet worden vastgesteld. Dat klager uiteindelijk slechts een symbolische sanctie is opgelegd laat onverlet dat deze afschrikwekkende werking kan hebben gehad. In het licht van het voorgaande hebben de Roemeense rechters de bescherming van de reputatie van de CEO ten onrechte laten prevaleren boven de bescherming van de vrijheid van meningsuiting van klager. Schending van art. 10 EVRM. In het midden kan blijven of de reputatie van een onderneming bescherming geniet onder art. 8 EVRM omdat de klacht - mede in het licht van hetgeen is overwogen in het kader van de klacht ten aanzien van art. 10 - onvoldoende gefundeerd is.

EHRM factsheets

- [Hate speech](#) (februari 2020)
- [Protection of journalistic sources](#)
- [Protection of reputation](#)

Vrijheid van vereniging

HvJ – ARREST – 18 juni 2020 – zaak C-78/18 – Commissie/Hongarije – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2020:476 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Inbreukprocedure - Kapitaalverkeer – Hongaarse verenigingen – Financiële steun uit het buitenland

Artikel 63 en Artikel 65 VWEU. Artikel 7, Artikel 8, lid 1, Artikel 12 en Artikel 52, lid 1 EU Handvest. Een Hongaarse wet uit 2017 legt civielrechtelijke organisaties die financiële steun ontvangen uit het buitenland nieuwe verplichtingen op inzake registratie, aangifte, transparantie en publiciteit, en voorziet bovendien in de mogelijkheid tot het treffen van sancties jegens organisaties die niet aan die verplichtingen voldoen. Volgens de Commissie is de Hongaarse wet in strijd met het EU-recht (vrijheid van vereniging, recht op privacy en het vrij verkeer van kapitaal). Zij heeft een inbreukprocedure tegen Hongarije ingesteld.

Het Hof oordeelt dat de door Hongarije ingevoerde beperkingen voor de financiering van maatschappelijke organisaties door buiten deze lidstaat gevestigde personen niet in overeenstemming zijn met het Unierecht.

Hof: Door de vaststelling van de bepalingen van Hongaarse wet en die voorzien in de mogelijkheid tot het opleggen van sancties aan organisaties die niet aan die verplichtingen voldoen, heeft Hongarije, in strijd met de krachtens artikel 63 VWEU en de artikelen 7, 8 en 12 EU Handvest op deze lidstaat rustende verplichtingen, discriminerende en ongerechtvaardigde beperkingen ingevoerd voor buitenlandse schenkingen aan maatschappelijke organisaties.

- EU-Hof: Hongaarse transparantiewet in strijd met EU-recht ([ECER](#))

Deel II - Overig

Algemeen

- Programma Trio-voorzitterschap Duitsland, Portugal en Slovenië ([ECER](#))
- Kabinet reageert op rapport Clingendael over Europese Commissie ([ECER](#))
- Staat van de Europese Unie 2020 ([ECER](#))

Cursus en opleiding

Studiemateriaal over Europees recht gratis online beschikbaar; links naar EJTN, ERA en HELP ([Intro](#))

Dit overzicht staat ook op de [Wikipagina Cursus en opleiding Europees en Internationaal recht](#)

Raad van Europa-Online cursussen over mensenrechten met focus op EVRM ([Help](#))

Nieuw! [Introduction to the European Convention on Human Rights](#)”, a 5-hour interactive training course aimed at legal professionals, public authorities, civil society and students.

Datum	Onderwerp	Titel
e-learning	Grondrechten	De horizontale directe werking (HDW) van EU Grondrechten; De toepassing van grondrechten tussen private partijen, een dagdeel
e-learning	EU Handvest	Toepasselijkheid van EU Grondrechten Digitale zelfstudiemodule over artikel 51 EU Handvest van de Grondrechten, SSR
e-learning	straf	The European Arrest Warrant: 10 Key Questions for Defence Counsel, specialised e-learning course, ERA
e-learning	ie	How to make the best use of the case law of the CJEU on EU copyright in your legal practice? Ten questions on European copyright law, ERA
e-learning	algemeen	The Preliminary Reference Procedure before the CJEU, ERA
webcollege	algemeen	Gratis webcolleges EU-recht beschikbaar op MIJN SSR: Webcolleges EU en haar invloed op het Nederlandse rechtssysteem
webcollege	asiel & migratie	SSR webcollege 'Procedurerichtlijn, het rechterlijk toetsingskader
webcollege	erfrecht	Europese erfrechtverordening, via SSR.nl (alléén voor de rechtspraak)
webcollege	EVRM	Gratis webcollege door docenten Prof. mr. Egbert Myjer en Prof. mr. Martin Kuijer over het EVRM

Datum	Onderwerp	Titel
17 en 18 sept 2020	ASIEL & MIGRATIE	Webinar De Dublinverordening: actuele ontwikkelingen en procederen in de praktijk, 14.00- 16.15, Docenten mr. drs. S. (Steffie) van Lokven, senior rechter asiel Rechtbank Oost-Brabant mr. W. (Wil) Eikelboom, advocaat Prakken d'Oliveira Human Rights Lawyers
29 okt 2020	STRAFRECHT	Cursus Europees Openbaar Ministerie (EOM) 12.30 - 17.00 uur
29 en 30 okt 2020	RECHTSSTAAT	Rule of Law from Below, Utrecht University's Montaigne Centre for the Rule of Law and Administration of Justice, met het Netherlands Institute of Human Rights (SIM)
15 april 2021	OVERLEVERING EN UITLEVERING	Overlevering (EAB) en uitlevering, 12.30 - 17.00 uur Docent: Thom Dieben De cursus is bedoeld voor (bijzondere) opsporingsambtenaren, officieren van justitie, advocaten en rechters die zich (verder) willen verdiepen in de Olw en de Uw en de toepassing daarvan in de praktijk. Onder meer de volgende onderwerpen passeren de revue: <ul style="list-style-type: none"> • Het bijzondere karakter van het EU recht; • Het beginsel van "wederzijdse erkenning"; • Inkomende en uitgaande EAB's en uitleveringsverzoeken; etc.

Nieuwsbrieven

Algemeen

- [Nieuwsbrief van de persafdeling van het EU-Hof \(ECER website\)](#)
- [EUR-Alert jurisprudentienieuwsbrief van het Belgische GCE-netwerk \(INTRO\)](#)
- [Brussels law societies](#)
- [Information note ECHR](#)

Bestuursrecht

- [Jurisprudentienieuwsbrief bestuursrecht Landelijk Bureau Vakinhoud rechtspraak](#)

Dataproductie

- [European data protection supervisor \(EDPS\) nieuwsbrief](#)

Vreemdelingenrecht

- [EASO \(European asylum support office\)](#)
- [Centrum voor Migratierecht van de Radboud Universiteit Nijmegen:](#)
[CJEU Overview of judgments and pending cases:](#)
[NEMIS: newsletter on European migration issues:](#)
[NEAIS: newsletter on European asylum issues:](#)

NL zaken bij het HvJEU

Dit overzicht staat ook op de Wiki [Prejudiciële procedure bij het Hof van Justitie EU](#).

Arresten, conclusies, einduitspraken

Datum	Zaak-nr.	Naam	NL rechter	NL Prejudiciële verwijzing	Conclusie HvJ	Arrest HvJ	Einduitspraak
4.6.20	C-360/19	Crown Van Gelder	CBb	ECLI:NL:CBB:2019:168	ECLI:EU:C:2020:432		

Prejudiciële verwijzingen

datum	Instantie	ECLI -nummer	onderwerp	zaak nr.	naam	Conclusie/ arrest
29-5-20 (publ. 8.6.20)	RB MNL	ECLI:NL:RBMNE:2020:2028	AVG			
29.5.20	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2020:954	Arbeidsrecht; overgang onderneming; insolventie			
20.5.20	Rb. Overijssel	ECLI:NL:RBOVE:2020:1805	Arbeidsrecht; vakantie			
17.4.20	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2020:753	Arbeidsrecht; overgang onderneming			
20.3.20	Rb. Rotterdam	ECLI:NL:RBROT:2020:2382	Tabak	C-160/20	Stichting Rookpreventie Jeugd e.a.	
6.3.20	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2020:391	IE - Gemeenschapsmerk	C-133/20	European Pallet Association	
4.3.20	Rb. Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2020:1838	Visumcode			
24.1.20	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2020:111	Douanerechten	C-39/20	Jumbocarry Trading	
16.12.19	Rb. Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2019:13451	Asiel & migratie	C-921/19	Staatssecretaris van justitie en veiligheid	
13.12.19	HR	ECLI:NL:HR:2019:1972	consumentenrecht	C-922/19	Stichting Waternet	
8.11.19	HR	ECLI:NL:HR:2019:1730	Consumenten; levering drinkwater			
25.9.19	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2019:3262	Detentie; onrechtmatig verblijf	C-719/19	Staatssecretaris van justitie	
20.9.19	HR	ECLI:NL:HR:2019:1400	IPR	C-709/19	Vereniging van Effectenbezitters	
19.9.19	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2019:7062	Huurrecht ; Consumenten; oneerlijk beding	C-738/19	A.	
18.9.19	Rb. Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2019:9966	Mededinging	C-819/19	Stichting cartel compensation	
4.9.19	Raad van State	ECLI:NL:RVS:2019:3053	Asiel en migratie; vreemdelingenbewaring	C-673/19	M.	

Rechtspraak Europa, 2020, nummer 7 (juli)

22.8.19	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2019:2782	SZ; medische behandeling in andere lidstaat			
22.8.19	Rb. Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2019:6316	EAB; OvJ	C-627/19 PPU	Openbaar Ministerie	arrest 12.12.19 Conclusie 26.11.19
22.8.19	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2019:6259	EAB; OvJ	C-625/19 PPU	Openbaar Ministerie	Einduitspraak 13.2.20 Arrest 12.12.19 conclusie 26.11.19
22.8.19	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2019:6882	EAB; OvJ	C-626/19 PPU Gevoegd met C-566/19 PPU	Openbaar Ministerie	Einduitspraak 28.1.20 Arrest 12.12.2019 conclusie 26.11.19
12.6.19	Rb. Den Haag, Zittingsplaats Den Bosch	ECLI:NL:RBDHA:2019:5967	Asiel en migratie	C-441/19	Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid	
7.6.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:849	IE, elektronische handel	C-442/19	Stichting Brein	
23.4.19	CBb	ECLI:NL:CBB:2019:168	Electriciteitsrichtlijn	C-360/19	Crown van Gelder	conclusie 4.6.20
23.4.19	CBb	ECLI:NL:CBB:2019:152	Landbouw, randvoorwaarden	C-361/19	V.o.f. de Ruiter	
19.4.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:631	Douane, actieve veredeling	C-330/19	Exter	
19.4.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:643	Btw sekslustopwekkende middelen tarief	C-331/19	Staatssecretaris van Financiën	
2.4.19	Hof Den Haag	ECLI:NL:GHDHA:2019:630	Oneerlijk beding	Gevoegde zaken C-229/19 en C-289/19	Dexia NL	
5.3.19	Hof Amsterdam	ECLI:NL:GHAMS:2019:657	Oneerlijk beding	Gevoegde zaken C-229/19 en C-289/19	Dexia NL	
5.3.19	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2019:2097 ECLI:NL:RBDHA:2019:2095	Visumcode	C-225/19 C-226/19	Minister van buitenlandse zaken e.a.	
22.2.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:292	IPR	C-186/19	Supreme Services e.a.	conclusie 2.4.2020

Rechtspraak Europa, 2020, nummer 7 (juli)

12.2.19	Hof	ECLI:NL:GHAMS:2019:1170 (publ. 6.5.19)	Tariefindeling	C-192/19	Rensen shipbuilding	Geen conclusie
8.2.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:152	Anti-dumping	C-104/19	Donex Shipping and Forwarding	Conclusie 4.3.2020
30.1.19	ABRVS	ECLI:NL:RVS:2019:260	Omgevings-vergunning; LPG tankstation	C-120/19	X	
21.12.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2361	IPR			
21.12.18	Rb.Limburg	ECLI:NL:RBLIM:2018:12159	milieu	C-826/18	Stichting varkens in Nood	
19.12.18	Hof Arnhem-Leeuwarden	ECLI:NL:GHARL:2018:11244	EVOA, dierlijke bijproducten	C-21/19, C-22/19 en C-23/19	XN	Conclusie 19.3.20
18.12.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:662	Visserijfonds	C-814/18	Ursa Major services	arrest 22.1.2020
14.12.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2309	btw	C-791/18	Stichting Schoonzicht	Conclusie 3.3.20
14.12.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2322 ECLI:NL:HR:2018:2174 (voornemen)	arbeid; detachering; diensten	C-815/18	Federatie vakvereniging NL	conclusie 30.4.2020
29.11.18	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2018:8550	consumenten	C-750/18	A B	beschikking 8.2.19 doorgehaald
27.11.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2027	Terugkeer-richtlijn	C-806/18	JZ	conclusie 23.4.2020
6.11.18	Gerechtshof Amsterdam	ECLI:NL:GHAMS:2018:4063 (voornemen)	consumenten			
2.11.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2027	Gemeenschapsmodelverordening	C-678/18	PG van de HR	arrest 21.11.19
20.9.18	CRVB	ECLI:NL:CRVB:2018:2878	SZ- vrachtwagenchauffeurs	C-610/18	AFMB	Conclusie 26.11.19
18.9.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:500	biociden	C-592/18	Darie BV	conclusie 17.10.19
27.7.18	Rb. Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2018:5389	overlevering	C-492/18 PPU	TC	arrest 12.2.19
17.7.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:341	landbouw; tarieven NVWA	C-477/18	Gosschalk	Conclusie 18.9.19
3.7.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:308	Gewasbeschermingsmiddelen	C-445/18	Vaselife	arrest 14.11.19

						<u>conclusie</u> 27.6.19
21.6.18	Hof Den Bosch	<u>ECLI:NL:GHSHE:2018:2685</u>	btw	C-420/18	IO	<u>arrest</u> 13.6.19 geen conclusie
12.6.18	CBB	<u>ECLI:NL:CBB:2018:283</u>	gasverordening	C-399/18	Vereniging Gasopslag Nederland	<u>beschikking</u> 18.1.19 doorgehaald
6.6.18	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:2018:1737</u>	Schengengrenscore	C-380/18	A.P.	<u>arrest</u> 12.12.19 <u>conclusie</u> 11.7.19
6.6.18	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:2018:1738</u> <u>ECLI:NL:RVS:2018:1739</u> <u>persbericht</u>	Schengengrenscore	C-381/18 en C-382/18	G.S. en V.G.	<u>arrest</u> 12.12.19 <u>Conclusie</u> C-381/18 en C-382/18 11.7.19
5.6.18	CBB	<u>ECLI:NL:CBB:2018:260</u>	subsidie visserij	C-386/18	Coöperatieve Producentenorganisatie en Beheersgroep Texel	<u>arrest</u> 19.12.19 <u>conclusie</u> 26.6.19
9.5.18	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:2018:1503</u>	Schengencode	C-341/18	J. e.a.	<u>arrest</u> <u>5.2.20</u> <u>conclusie</u> 17.10.19
1.5.18	Rb. Amsterdam	<u>ECLI:NL:RBAMS:2018:2835</u>	Overlevering en uitlevering	C-314/18	SF	<u>Arrest</u> 11.3.20 <u>conclusie</u> 16.5.19
20.4.18	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:2018:630</u>	Douane, tariefindeling	C-288/18	X	<u>arrest</u> 11.4.19
19.4.18	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:2018:1307</u>	asiel & migratie	C-269/18 PPU	C, e.a.	<u>beschikking</u> 5.7.18
11.4.18	CRvB	<u>ECLI:NL:CRVB:2018:1120</u>	SZ	C-257/18	Güler	

Rechtspraak Europa, 2020, nummer 7 (juli)

11.4.18	CRVB	ECLI:NL:CRVB:2018:1121	SZ	C-258/18	Solak	
6.4.18	Rb. Noord-Holland	ECLI:NL:RBNHO:2018:4729	douane, antidumping	C-251/18	Trace	Arrest 19.9.19 conclusie 9.4.19
6.4.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:522	douane, invoerrechten	C-249/18	CEVA Freight	Einduitspraak 8.11.19 Arrest 10.7.19 conclusie 26.3.19
28.3.18	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2018:3455	IE; e-books	C-263/18	Nederlands Uitgeversverbond et Groep Algemene Uitgevers	Arrest 19.12.19 Conclusie 10.9.19
23.2.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:265	Cif-invoerprijs	C-160/18	X	Arrest 11.3.20 conclusie 13.6.19
21.2.18	Rb. Noord-NL	ECLI:NL:RBNNE:2018:598	Luchtvaartclaim	C-163/18	Aegean airlines	Arrest 10.7.19 conclusie 28.3.19
6.2.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:10	landbouw, slacht	C-98/18	Boer en zonen	Einduitspraak 12.5.20 arrest 2.5.19
2.2.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:126 ECLI:NL:HR:2018:127	SZ, vo.148/71	C-95/18 en C-96/18	van den Berg & Giesen e.a.	PG advies einduitspraak 14.11.19 Arrest 19.9.19 conclusie 26.3.19
1.2.18	Rb Noord-Nederland	ECLI:NL:RBNNE:2018:1193	strafrecht	C-97/18	ET	arrest 10.1.19 geen conclusie

31.1.18	ABRVs	ECLI:NL:RVS:2018:347	Migratie; privacy en persoonsgegevens	C-70/18	A.	<u>Arrest</u> 3.10.19 <u>Conclusie</u> 2.5.19
1.12.17	CRVB	ECLI:NL:CRVB:2017:4338	SZ	C-677/17	Çoban	<u>arrest</u> 15.5.19 <u>conclusie</u> 28.2.19
30.11.17	Rb Den Haag, zittingsplaats Utrecht	ECLI:NL:RBDHA:2017:14187 ECLI:NL:RBMNL:2017:5960 (e- archief)	Visumcode	C-680/17	Vethanayagam e.a.	<u>conclusie</u> 28.3.19
14.11.17	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2017:13124	asiel;	C-635/17	E.	<u>arrest</u> 13.3.19 <u>conclusie</u> 29.11.18
10.11.17	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:2820	antidumping	C-644/17	Eurobolt	<u>Einduitspraak</u> 29.11.19 <u>Arrest</u> 3.7.19 <u>conclusie</u> 28.2.19
27.10.17	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:2681	SZ; zeevarende	C-631/17	Inspecteur van de belastingdienst	<u>arrest</u> 8.5.19 <u>conclusie</u> 10.1.19
12.10.17	Hof Den Bosch	ECLI:NL:GHSHE:2017:4323	fiscaal; dividend	C-598/17	A-Fonds	<u>arrest</u> 2.5.19 <u>conclusie</u> 19.12.18
4.10.17	Raad van State	ECLI:NL:RVS:2017:2669	asiel; nieuw motief	C-586/17	D. en I	<u>Beschikking</u> 15.11.18

						ingetrokken
28.9.17	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2017:7037	overlevering/uitlevering	C-571/17 PPU	Ardic	arrest 22.12.17 conclusie 19.12.17
28.9.17	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2017:7038	overlevering/uitlevering	C-573/17 PPU	Poplawski	arrest 24.6.19 conclusie 27.11.18
27.9.17	Raad van State	ECLI:NL:RVS:2017:2571 ECLI:NL:RVS:2017:2572	asiel; internat. bescherming	Gevoegde zaken C-582/17 C-583/17	H. ea.	arrest 2.4.19 conclusie 28.11.18
22.9.17	Gerechtshof Den Haag	ECLI:NL:GHDHA:2017:2815	milieu; strafrecht; eveo	C-624/17	Tronex	arrest 4.7.19 conclusie 28.2.19
22.9.17	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:2431	btw; webcam	C-568/17	Geelen	arrest 8.5.19 conclusie 12.2.19
20.9.17	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2017:2492	Asiel en migratie; verblijfsrecht door fraude	C-557/17	Y.Z.	arrest 14.3.19 conclusie 4.10.18
8.9.17	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:2269	Insolventie; EEX	C-535/17	NK	arrest 6.2.2019 conclusie 18.10.2018
4.8.17	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2017:2914	SZ; vo 883/2004; schaatsters	C-477/17	Balandin	arrest 24.1.2019
4.8.17	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2017:2119	Gezinsherenigingsrichtlijn; inburgerings-examen	C-484/17	K.	arrest 7.11.18 geen conclusie
4.7.17	Gerechtshof Den Haag	ECLI:NL:GHDHA:2017:1935	Geneesmiddelenrichtlijn	C-423/17	Warner-Lambert Company	arrest 14.2.19

						<u>conclusie</u> 4.10.18
21.6.17	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:2017:1609</u>	Gezins- hereniging; termijn	C-380/17	K en B	<u>arrest</u> 7.11.18 <u>conclusie</u> 27.6.18
15.6.17	Rb Noord- Holland, zittingsplaats Haarlem	<u>HAA 15/2526</u> (e-archief)	tariefindeling	C-372/17	Vision research Europe	<u>arrest</u> 13.9.2018 geen conclusie
8.6.17	Rb Rotterdam	<u>ECLI:NL:RBROT:2017:4362</u>	Karkassen	C-347/17	A ea.	<u>Arrest</u> 12.9.19 <u>conclusie</u> 29.11.18
24.5.17	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:2017:1370</u>	kenteken-bewijzen	C-326/17	RDW	<u>arrest</u> 24.1.19 <u>conclusie</u> 20.9.18
23.5.17	Gerechtshof Arnhem- Leeuwarden	<u>ECLI:NL:GHARL:2017:6697</u>	IE	C-310/17	Levola	<u>arrest</u> 13.11.18 <u>conclusie</u> 25.7.18
18.5.17	Rb Amsterdam	<u>ECLI:NL:RBAMS:2017:3348</u>	EAB; overlevering	C-270/17 PPU	Tupikas	<u>arrest</u> 10.8.17 <u>conclusie</u> 26.7.17
18.5.17	Rb Amsterdam	<u>ECLI:NL:RBAMS:2017:3355</u>	EAB; overlevering	C-271/17 PPU	Zdziaszek	<u>arrest</u> 10.8.17 <u>conclusie</u> 26.7.17
17.5.17	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:2017:1259</u> <u>ECLI:NL:RVS:2017:1260</u>	Milieu; habitatrichtlijn	<u>C-293/17</u> <u>C-294/17</u>	Coöperatie ME en Vereniging Leefmilieu; Werkgroep behoud de Peelen	<u>arrest</u> 7.11.18 <u>conclusie</u> 25.7.18
12.5.17	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:2017:849</u>	SZ	C-272/17	Zyla	<u>arrest</u> 23.1.2019 <u>conclusie</u>

						11.7.18
11.5.17	Rb Rotterdam	ECLI:NL:RBROT:2017:3625	diensten; Postrichtlijn	C-256/17	Sandd	beschikking 2.7.18 conclusie 20.6.18
10.5.17	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2017:1252	asiel & migratie	C-257/17	C en A	arrest 7.11.2018 conclusie 27.6.18
20.4.17	Rb. Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2017:4032	asiel	C-213/17	X	arrest 5.7.18 conclusie 13.6.18
19.4.17	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2017:1098	nationaliteit	C-221/17	Tjebbes ea.	Einduitspraak 12.2.20 Arrest 12.3.19 conclusie 12.7.18
29.3.17	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2017:858 ECLI:NL:RVS:2017:869	asiel	C-175/17 C-180/17	X	24.1.18 26.9.2018 arrest (C-175/17) arrest (C-180/17)
3.3.17	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:346 (ingetrokken) ECLI:NL:HR:2017:342 (deels ingetrokken)	dividendbelasting	C-156/17 C-157/17	Köln-Aktiefonds Deka	Arrest 30.1.20 Conclusie 5.9.19 Beschikking 12.12.18 C-157/17 ingetrokken
26.1.17	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2017:872	Asiel	C-48/17	X	arrest 13.11.18 conclusie 22.3.18

23.1.17	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2017:873	Asiel	C-47/17	X	arrest 13.11.18 conclusie 22.3.18
20.12.16	CBb	ECLI:NL:CBB:2016:440	Landbouw	C-667/16	Nooren	arrest 6.6.18 conclusie 21.2.18
9.12.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:2834	IE	C-644/16	Synthon	Beschikking 23.1.18 doorgehaald
26.10.16	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2016:12824	Asiel & migratie	C-550/16	A en S	arrest 14.4.2018 conclusie 26.10.17
26.10.16	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2016:4101	SZ	C-551/16	Klein Schiphorst	arrest 21.3.18 conclusie 2arrest9.11.17
30.9.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:2195	invoerrechten kippenvlees	C-522/16	X	arrest 19.10.17 Geen conclusie
2.9.16	Rb. A'dam	ECLI:NL:RBAMS:2016:5710	EAB	C-477/16 PPU	Kovalkovas	arrest 10.11.16 conclusie 19.10.16
16.8.16	Rb A'dam	ECLI:NL:RBAMS:2016:5206	EAB	C-452/16 PPU	Poltorak	arrest 10.11.2016 conclusie 19.10.16
16.8.16	Rb A'dam	ECLI:NL:RBAMS:2016:5207	EAB	C-453/16 PPU	Özçelik	arrest 10.11.2016 conclusie 19.10.16
12.8.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:1866	btw	C-463/16	Stadion Amsterdam	arrest 18.1.18 Geen conclusie
8.7.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:1351	vennootschapsbelasting	C-398/16	X BV	arrest

						22.2.2018 <u>conclusie</u> 24.10.17
8.7.16	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:2016:1350</u>	vennootschaps- belasting	<u>C-399/16</u>	X NV	<u>arrest</u> 22.2.2018 <u>conclusie</u> 24.10.17
4.7.16	CBb	<u>ECLI:NL:CBB:2016:258</u>	landbouw	<u>C-383/16</u>	Vion livestock	<u>arrest</u> 19.10.17 <u>conclusie</u> 29.6.17
9.6.16	Rb Den Haag	<u>ECLI:RBDHA:2016:6389</u>	asiel & migratie	<u>C-331/16</u> en <u>C-366/16</u>	K. ea.	<u>arrest</u> 2.5.18 <u>conclusie</u> 14.12.17
18.5.16	Rb Noord-Nederland	<u>ECLI:NL:RBNNE:2016:4032</u>	luchtvaartclaim	<u>C-302/16</u>	Krijgsman	<u>arrest</u> 11.5.17 Geen conclusie
18.5.16	ABRVS	<u>ECLI:NL:RVS:2016:1351</u>	Habitatrichtlijn	<u>C-281/16</u>	Vereniging Hoeksche waards Landschap	<u>arrest</u> 19.10.17 <u>conclusie</u> 15.6.2017
19.4.16	Hof Arnhem-Leeuwarden	<u>ECLI:NL:GHARL:2016:3097</u>	landbouw	<u>C-227/16</u>	Arts	<u>arrest</u> 9.11.2017 <u>geen conclusie</u>
29.3.16	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:2016:515</u>	asiel & migratie	<u>C-225/16</u>	Ouhrami	<u>arrest</u> 26.7.17 <u>conclusie</u> 18.5.17
9.3.16	Rb Den Haag	<u>ECLI:NL:RBDHA:2016:2350</u>	IE	<u>C-163/16</u>	Louboutin	<u>arrest</u> 12.6.18 <u>conclusie</u> 22.6.17
24.2.16	Rb Midden-NL	<u>ECLI:NL:RBMNE:2016:954</u>	arbeid	<u>C-126/16</u>	FNV Smallsteps	<u>arrest</u> 22.6.2017 <u>conclusie</u> 29.3.17

29.1.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:133	douane	C-59/16	The Shirtmakers	arrest 11.5.17 geen conclusie
---------	-----------	-------------------------------------	--------	-------------------------	-----------------	---

NL zaken bij het EHRM

Jaarverslag 2019

- [Jaarverslag 2019 Raad van Europa over de tenuitvoerlegging van uitspraken van het EHRM](#)
- [Website COE Impact of the ECHR](#)

Links en documenten van het EHRM over NL zaken

- [Website COE Impact of the ECHR \(Nederland\)](#)
- [European Court of Human Rights profile for Netherlands](#) (oktober 2019) bevat een overzicht van het totaal aantal NL zaken bij het EHRM.
- [Internationale Mensenrechtenprocedures 2018](#)

Cijfers

Begin 2019 waren er in totaal 237 zaken tegen NL aanhangig bij het Hof.

Actuele stand van zaken

Onderstaand een overzicht van NL gecommuniceerde zaken, ontvankelijkheidsbeslissingen en arresten van het EHRM. Het overzicht is nog niet compleet. Daar wordt de komende tijd nog aan gewerkt.

Arresten Kamer/Comité (sinds 1 januari 2018)								
Naam	Datum	Uitkomst	Body	Level	Zaaknr.	Artikel	Onderwerp	NL rechter
S.A.	02.06.20	No violation	Chamber	3	49773/15	3 EVRM 13 EVRM	Asiel en migratie	
Azerkane	02.06.20	No violation	Chamber	3	3138/16	8 EVRM	Asiel en migratie	
A.S.N.	25.02.20	No violation	Chamber	3	68377/17	3 EVRM	Asiel en migratie	
Van de Kolk	28.05.19	Violation	Committee	3	23192/15	6 EVRM	Strafrecht – Geen juridische bijstand politieverhoor	Hoge Raad 18.11.2014 (niet-ontvankelijk)
Corallo	09.10.18*	Violation	Committee	3	29593/17	3 EVRM	Uitlevering en overlevering – Belastingfraude – Sint Maarten - Detentie	Hof Den Haag Hoge Raad 21.3.2017 (niet-ontvankelijk)
Cabral	28.08.18	Violation	Chamber	3	37617/10	6 EVRM	Strafrecht - Getuigenverhoor	Hoge Raad 5.1.2010

X.	10.07.18	No violation	Chamber	3	<u>14319/17</u>	3 EVRM	Uitzetting naar Marokko	<u>Hoge Raad 9.5.2017</u>
Baydar	24.04.18	No violation	Chamber	2	<u>55385/14</u>	6 EVRM	Mensensmokkel - Weigering HR prejudiciële vragen te stellen aan HvJEU	Hoge Raad 21.3.2017

Beslissingen Kamer/Comité (sinds 1 januari 2018)						
Naam	Datum	Beslissing	Zaaknr.	Artikel(en)	Onderwerp	NL rechter
Z.N. v. the Netherlands	28.5.20	Strike-out	<u>71676/14</u>	3 EVRM		
Z.H. v. the Netherlands	30.1.20	Strike-out	<u>45582/18</u>	3 EVRM	Asiel & migratie	-
El Khalloufi v. the Netherlands	26.11.19	Inadmissible	<u>37164/17</u>	6 EVRM	Blaastest; recht op advocaat	Rb Amsterdam; Gerechtshof Amsterdam; Hoge Raad (28.3.17)
Omar Mohamud v. the Netherlands	14.11.19	Strike-out	<u>42922/18</u>	8 EVRM	Asiel & migratie	-
Magassouba v. the Netherlands	24.10.19	Strike-out	<u>37153/17</u>	3 en 8 EVRM	Asiel & migratie	-
Ahmed Sheek v. the Netherlands	12.9.19	Strike-out	<u>80450/13</u>	8 EVRM	Asiel & migratie	-
T.E. v. the Netherlands	3.9.19	Inadmissible	<u>43462/16</u>	4 EVRM	Asiel & migratie	Rechtbank Den Haag Raad van State
A.A. and Others v. the Netherlands	29.8.19	Strike-out	<u>28190/18</u>	3 EVRM	Asiel; Libië	
Nevé v. the Netherlands	25.6.19	Inadmissible	<u>59133/16</u>	6 EVRM	Strafrecht; vermoeden van onschuld; inbewaringstelling	Rechtbank Amsterdam 27.9.16
Badullah v. the Netherlands	25.6.19	Inadmissible	<u>54892/16</u>	6 EVRM	Strafrecht; vermoeden van onschuld; inbewaringstelling	Rechtbank Rotterdam 21.3.2016
N.K.	6.6.19	Strike-out	<u>58572/14</u>	3 EVRM	Asiel & migratie	-
Said v. the Netherlands	12.3.19	Inadmissible	<u>34299/14</u>	8 EVRM 14 EVRM	Inkomensafhankelijke toeslagen Koppelingsbeginsel	Raad van State 18.04.2013
Heerawi v. the Netherlands	12.3.19	Inadmissible	<u>36558/14</u>	8 EVRM 14 EVRM	Inkomensafhankelijke toeslagen Koppelingsbeginsel	Raad van State 22.10.2014
Aghmadi and Yaghubi v. the Netherlands	12.3.19	Inadmissible	<u>70475/14</u> <u>70530/14</u>	8 EVRM 14 EVRM	Inkomensafhankelijke toeslagen Koppelingsbeginsel	Raad van State 22.10.2014
Dorani and Khawati v. the Netherlands	12.3.19	Inadmissible	<u>71815/14</u> <u>71827/14</u>	8 EVRM 14 EVRM	Inkomensafhankelijke toeslagen Koppelingsbeginsel	Raad van State 22.10.2014
A.J. v. the Netherlands	17.1.19	Strike-out	<u>82077/17</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Irak	-

A.R.B. v. the Netherlands	17.1.19	Strike-out	<u>8108/18</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Afghanistan	-
Yeshtla v. the Netherlands	15.1.19	Inadmissible	<u>37115/11</u>	8 EVRM 14 EVRM	Huurtoeslag en immigratie	Raad van State 28.11.2009
Vidgen v. the Netherlands	8.1.19	Inadmissible	<u>68328/17</u>	6 EVRM	Strafrecht	Hoge Raad 06.06.2006
A.I. v. the Netherlands	20.11.18	Inadmissible	<u>36196/16</u>	3 EVRM	Asiel – Risico bij uitzetting naar Sudan niet aangetoond	Rb Den Haag, zittingsplaats Den Bosch, 28.2.2014
A.S. v. the Netherlands	20.11.18	Inadmissible	<u>20102/13</u>	3 EVRM	Asiel – Risico bij uitzetting naar Sudan niet aangetoond	Raad van State 11.3.2013
W.M. v. the Netherlands	20.11.18	Inadmissible	<u>12708/16</u>	3 EVRM	Asiel – Risico bij uitzetting naar Sudan niet aangetoond	<u>Raad van State</u> 2.9.2015
Herrie v. the Netherlands	20.11.18	Inadmissible	<u>44116/12</u>	6 EVRM	Strafrecht - Werknemer AIVD geeft info door	<u>Rb Den Haag</u> <u>Hof Den Haag</u> <u>Hoge Raad</u>
Zaloilo v. the Netherlands	15.11.18	Strike-out	<u>23179/12</u>	5 EVRM	Strafrecht – Voorarrest, duur	
M.A. v. the Netherlands	16.10.18	Strike-out	<u>42572/15</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Myanmar	Raad van State 25.02.2015
Cüzdan v. the Netherlands	25.9.18	Strike-out	<u>6315/08</u> en <u>9597/12</u>	8 EVRM 13 EVRM	Asiel & migratie	-
Cernea v. the Netherlands	25.9.18	Strike-out	<u>62318/16</u>	5 EVRM	Strafrecht – Voorarrest, duur	-
Voicu v. the Netherlands	25.9.18	Strike-out	<u>34414/17</u>	5 EVRM	Strafrecht – Voorarrest, duur	-
Kake and Camara v. the Netherlands	4.9.18	Strike-out	<u>63913/17</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Guinea – Vrouwenbesnijdenis	-
Barry v. the Netherlands	4.9.18	Strike-out	<u>66238/16</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Guinea – Vrouwenbesnijdenis	-
P.N. v. the Netherlands	10.7.18	Strike-out	<u>10944/13</u>	3 EVRM 8 EVRM 13 EVRM	Asiel – Uitzetting Rwanda	-
Orbulescu v. the Netherlands	10.7.18	Strike-out	<u>1704/17</u>	5 EVRM	Strafrecht – Europees aanhoudingsbevel Roemenië – Detentie, duur	-
Breijer v. the Netherlands	3.7.18	Inadmissible	<u>41596/13</u>	6 EVRM	Strafrecht – Onmogelijkheid getuige a charge horen	Hoge Raad 29.01.2013
Touré v. the Netherlands	3.7.18	Strike-out	<u>14778/18</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Guinea – Vrouwenbesnijdenis	-
A.G. and M.M. v. the Netherlands	26.6.18	Inadmissible	<u>43092/16</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Iran/Afghanistan	-
Zaloilo v. the Netherlands	12.6.18	Inadmissible	<u>60035/12</u>	5 EVRM 6 EVRM	Strafrecht – Immigratiedetentie,	-

					rechtmatigheid - Horen getuigen a décharge	
Ahdour v. the Netherlands	5.6.18	Strike-out	<u>45140/10</u>	8 EVRM 14 EVRM	-	-
Soumah v. the Netherlands	5.6.18	Strike-out	<u>61452/15</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Guinea – Vrouwenbesnijdenis	-
Cerci v. the Netherlands	10.4.18	Strike-out	<u>25392/14</u>	8 EVRM 13 EVRM	Asiel – Criminele vreemdeling, inreisverbod	-
Said Good v. the Netherlands	23.1.18	Inadmissible	<u>50613/12</u>	3 EVRM 5 EVRM	Asiel – Opvangfaciliteiten asielzoeker	-
Haddaouchi v. the Netherlands	16.1.18	Inadmissible	<u>4965/10</u>	2 Protocol 4	Omgevingsrecht – Huisvestingsvergunning	-

Aanhangige gecommuniceerde zaken					
Naam	Datum	Nr.	Artikel	Onderwerp	NL rechter
John t. Nederland	19.5.20	<u>7320/20</u>	3 EVRM	Detentie	-
Kuyt t. Nederland	15.4.20	<u>19365/19</u>	6 EVRM	Procesrecht	
V.A. e.a. t. Nederland en Italië	16.1.20	<u>48062/19</u>	3 EVRM	Asiel - Dublinverordening	
F.O. e.a. t. Nederland en Italië	16.1.20	<u>48125/19</u>	3 EVRM	Asiel - Dublinverordening	
M.T.	11.10.19	<u>46595/19</u>	3 EVRM	Asiel	
Koomen	17.9.19	<u>298/15</u>	2 EVRM	Politiegeweld – Onderzoek – Recht op leven	10.7.14 Hof Amsterdam
R.B. en N.R.	2.9.19	<u>45067/18</u>	2 EVRM	Politiegeweld – Onderzoek – Recht op leven - Psychiatrie	4.4.18 Hof Amsterdam
M.Ö.	30.8.19	<u>45036/18</u>	2 EVRM	Politiegeweld – Onderzoek – Recht op leven	15.3.18 Hof Den Haag
Eikenaar	30.8.19	<u>52053/18</u>	2, 3 EVRM	Politiegeweld – Onderzoek – Recht op leven	9.5.18 Hof Den Haag
Z.J.	12.7.19	<u>45582/18</u>	3 EVRM	Asiel – Afghanistan – Risico op behandeling in strijd met 3 EVRM?	
M.J.	12.7.19	<u>49259/18</u>	3 EVRM 13 EVRM	Asiel – Afghanistan – Risico op behandeling in strijd met 3 EVRM?	
Y.F.C. and Others	25.6.19	<u>21325/19</u>	3 EVRM 5 EVRM 4 Prot. 4	Vreemdelingendetentie op Curacao – Uitzetting Venezuela	
Muse Shire and Others	15.5.19	<u>9922/18</u>	8 EVRM	Asiel – Afwijzing visa familieleden, middelenvereiste	-
Omar Muhamud	9.4.19	<u>42922/18</u>	8 EVRM	Asiel – Afwijzing visa familieleden, middelenvereiste	-
Nelissen	5.3.19	<u>585/19</u>	6 EVRM	Strafrecht – Redelijke termijn	Hoge Raad 28.8.18 Rb Limburg 27.7.15
T.M. en S.Y.M.	18.2.19	<u>33515/16</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Pakistan	-
Ships Waste Oil Collector B.V. v. the Netherlands	14.12.18	<u>2799/16</u>	8 EVRM	Bestuursrecht - Verstrekking strafvorderlijke gegevens door OM aan NMa	Rb Rotterdam CBb (151) CBb (192)

Burando Holding B.V. v. the Netherlands	14.12.18	<u>3124/16</u>	8 EVRM	Bestuursrecht - Verstrekking strafvorderlijke gegevens door OM aan NMa	Rb Rotterdam CBb (151) CBb (192)
Port Invest B.V. v. the Netherlands	14.12.18	<u>3205/16</u>	8 EVRM	Bestuursrecht - Verstrekking strafvorderlijke gegevens door OM aan NMa	Rb Rotterdam CBb (151) CBb (192)
Janssen de Jong Groep B.V. and Others v. the Netherlands	13.12.18	<u>2800/16</u>	8 EVRM	Bestuursrecht - Verstrekking strafvorderlijke gegevens door OM aan NMa	Rb Rotterdam CBb
N.K. v. the Netherlands	26.10.18	<u>58572/14</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Soedan	-
X v. the Netherlands	15.10.18	<u>72631/17</u>	6 EVRM	Strafrecht – Diefstal – Afwijzing aanhoudingsverzoek	Hoge Raad 9.5.2017
Dijkhuizen v. the Netherlands	3.9.18	<u>61591/16</u>	6 EVRM	Strafrecht – Detentie in Peru – uitlevering – deelname aan proces via video	-
A.A. and Others v. the Netherlands	31.8.18	<u>28190/18</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting familie naar Libië	Raad van State 4.1.2018
Azerkane v. the Netherlands	30.05.2018	<u>3138/16</u>	8 EVRM	Asiel – Afwijzing verblijfsvergunning – Criminele vreemdeling	-
G. and Others v. the Netherlands	16.01.2018	<u>530/18</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Afghanistan – Sikh	-
Soumah and others v. the Netherlands	15.12.2017	<u>61452/15</u>	3 EVRM	Asiel - Uitzetting Guinea – Vrouwenbesnijdenis	-
de Legé v. the Netherlands	24.11.2017	<u>58342/15</u>	6 EVRM	Belastingrecht – Fraude inkomstenbelasting – Bewijsvergaring, zelfincriminatie	Hoge Raad 29.05.2015
Stichting Landgoed Steenberg en Others v. the Netherlands	22.11.2017	<u>19732/17</u>	6 EVRM	Bestuursrecht – Toegang tot de rechter – Bekendmaking besluit online, onvoldoende kenbaar	-
A.S.N. and T.K.M. v. the Netherlands Arrest 25.2.2020	22.11.2017	<u>68377/17</u>	2 EVRM 3 EVRM	Asiel – Uitzetting Afghanistan – Sikh familie	-
Canword v. the Netherlands	20.10.2017	<u>21464/15</u>	3 EVRM	Strafrecht – Levenslang – Herbeoordeling/Pardon	Constitutioneel Hof St Maarten 08.11.2013
Lake v. the Netherlands	20.10.2017	<u>2445/17</u>	3 EVRM	Strafzaak – Levenslang - Herbeoordeling/pardon	Constitutioneel Hof St Maarten 08.11.2013
Zohlandt v. the Netherlands	29.08.2017	<u>69491/16</u>	5 EVRM	Strafzaak – Voorarrest – Ontbreken rechtvaardigingsgrond vrijheidsbeneming	Gerechtshof Den Haag 18.08.2016
Hasselbaink v. the Netherlands	29.08.2017	<u>73329/16</u>	5 EVRM	Strafzaak – Voorarrest – Duur en rechtmatigheid	Gerechtshof Den Haag 01.09.2016
Badullah v. the Netherlands	24.05.2017	<u>54892/16</u>	6 EVRM	Strafzaak – Vermoeden van onschuld - Voorarrest	Rechtbank Rotterdam 31.03.2016

Nevé v. the Netherlands	19.05.2017	<u>59133/16</u>	6 EVRM	Strafzaak – Voorarrest – Vermoeden van onschuld	Rechtbank Amsterdam 09/12/2014
M.B. v. the Netherlands	08.03.2017	<u>71008/16</u>	5 EVRM	Strafzaak – Voorarrest – Duur en rechtmatigheid	Rechtbank Rotterdam 19.11.2016
T.E. v. the Netherlands	28.07.2016	43462/16	4 EVRM 8 EVRM	Asiel – Mensenhandel – familieleven	-
Keskin v. the Netherlands	28.06.2016	<u>2205/16</u>	6 EVRM	Strafzaak – Klacht motiveringsplicht (80a RO) – Oproep getuigen	Hoge Raad 08.09.2015
Pormes v. the Netherlands	13.11.2014	<u>25402/14</u>	8 EVRM	Asiel – Afwijzing verblijfsvergunning – Criminele vreemdeling	Raad van State 13.11.13